

Vak 119

P. VAN DER PLOEG,

DE

MARTELAREN VAN GORKUM.

150

le
86
ma
niste
esta
ere
me
in
J
de
s
s
ter
nn
lat
nn
,
de

Val.
15

GODVRUCHTIGE OEFENINGEN

TER EERE DER

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM,

GESCHIEDENIS, NOVENEN, GEBEDEN EN GEZANGEN.

DOOR

P. VAN DER PLOEG, Pr.

Hierde, Hermeerderde Druk.

ORD. FRAT. MIN.

TE LEIDEN,
BIJ J. W. VAN LEEUWEN.
1878.

BISSCHOPPELIJKE GOEDKEURING.

IMPRIMATUR.

Datum HARLEM,
die 12 Maji,
Festo Patrocinii S. Josephi,
1878.

✠ P. M. SNICKERS,
Episcopus Harlemensis.

VOORBERIGT.

Geminde Lezer!

Gelief, eer gij verder gaat, wel op te merken wat hier volgt. Het is eene zamenvatting van hetgeen er in de voorberigten der vorige drukken gezegd is, en eene inlichting over deze vierde uitgaaf.

I.

Deze druk is, behalve de wijzigingen wegens het overlijden van Paus Pius IX, onsterfelijker gedachtenis, aan den vorigen gelijk, doch vermeerderd met enkele gebeden, en vooral met een langer Algemeen Gebed der Pelgrims voor hunne Processie, en met een viertal nieuwe Bedevaartsliederen. Dit Algemeen gebed met de vier liederen is, zoowel als het vroegere zevental van den derden druk, in het belang der bezitters van vorige

uitgaven, afzonderlijk bij den uitgever dezes verkrijgbaar gesteld.

Daar het niet wel doenlijk is, voor alle bijzondere meeningen en behoeften eigen gebeden te geven, hebben wij veel in dit Algemeen gebed zamengevat; een ieder kan het zijne daaraan toevoegen; en ook zij de vrome pelgrim indachtig, dat in de Litanie onzer HH. Martelaren (bladz. 86), in de Gebeden vóór de H. Mis (bladz. 133), en op het graf (bladz. 118), óf reeds vervat is wat men te vragen heeft, óf duidelijk aangewezen staat, wáár men zijn eigen bepaald verzoek kan invullen. De priester, die voorbidt, houdt daar van zelf eenige oogenblikken stil.

Sedert eenige jaren bestaan er nu geregelde Processies naar Brielle, en daarvan zijn reeds een aantal Leden in den Heer ontslapen. Hierom hebben wij gemeend, thans de Overledenen nog méér te moeten gedenken. En toch hebben de pelgrims bijzondere redenen, om voor hunne en voor alle afgestorvenen te bidden, als eene belijdenis namelijk van hun troostelijk geloof in het vagevuur, en te gelijk ten eerherstel voor den spot, dien onze Martelaars ook op dit punt hebben ondergaan, zooals het op bladz. 116 vermeld, in Lied XXXIV, en elders herdacht is.

Hier vergunne men ons eene eenvoudige, maar niet overbodige herinnering. Als de Bestuurder der Processie eenig lied wil aangeven, zegge hij, wegens de verschillende drukken, niet de bladzijde, maar het zóóveelste (bijv. het zevende of het twintigste)

lied; dan kan het ieder in zijne uitgave dadelijk naslaan. Men gedenke echter, dat de eerste druk slechts negen, de tweede vijf en twintig, de derde twee en dertig en deze vierde druk zes en dertig liederen bevat. Gaarne hadden we nu al die Gezangen in eene andere en betere volgorde gegeven; doch deden het niet, om voor de Pelgrims, die alligt verschillende uitgaven bezitten, alle verwarring te voorkomen. Aan het hoofd echter van vele Liederen, en in den Inhoud, is nu aangewezen, wanneer zij gevoegelijk te gebruiken zijn.

Bij al de Liederen zijn bekende wijzen aangegeven; M. beteekent de Melodiën en N. M. de Nieuwe Melodiën, in het R. K. Jongens-Weeshuis te Tilburg gedrukt en alom verkrijgbaar.

Ook de Gebeden zijn, op verzoek, in de latere drukken veel vermeerderd; doch bladz. 1 tot 126 zijn in alle drukken nagenoeg hetzelfde. Het Gebed: Heilige Martelaars (bl. 152), en de Hulde aan het H. Sakrament (bl. 155), danken we aan de verplichtende welwillendheid van den Zeer Eerw. Pastoor C. J. van de Laar. Het zal onnoodig zijn te herinneren, dat men de Gezangen ook bij wijze van Gebed kan gebruiken.

II.

Reeds in de eerste uitgave dezer Oefeningen deden we in de Gebeden en de Gezangen

uitkomen, dat onze Gorkumsche Martelaars bijzondere voorsprekers zijn, om van God, hetzij voor ons zelve of voor anderen, een zaligen dood te verwerven. Dit echter, waarde Lezer, wenschen wij, door den ijver onzer geloovigen opgewekt, met een enkel woord nader aan te dringen.

Ligt is het te begrijpen, dat onze Martelaars eigenaardige beschermers zijn in het uur van den dood, omdat zij zelve niet door één dood slechts, maar als door menigen dood en doodsangst zijn heengegaan. Immers de meesten hunner verkeerden dertien dagen lang elk oogenblik in doodsgevaar; uren lang hadden velen hunner den smadelijksten dood van nabij voor hunne oogen, toen zij het galgevonnis aan hunne medebroeders zagen voltrekken; terwijl enkelen hunner, ook na het voltrokken vonnis, nog zoo smartelijk lang in dien toestand gezieltoogd hebben. Daarbij zagen onze Martelaars den gedurig hun voorgehouden dood onder allerlei gedaanten en verschrikkingen, onder allerlei bedreigingen en mishandelingen, onder allerlei smaad en hoon; onder folteringen van het ligchaam, en niet minder onder onzeggelijke zielesmarten, hun door den afval van parochianen, verwanten, ja van enkele medebroeders, die eerst met hen leden, veroorzaakt. De dood, verder, stond als vóór hen op allerlei plaats: dadelijk in het kasteel, in de kerkers, op het schip, bij de schandgalg eerst buiten en weder binnen den Briel, op de straten en voor den bloedraad aldaar. De dood ook vertoonde zich op velerlei wijze: nu als op ééns, bij lot of schot, door dolk en slagmes, door

krijgshamer of hellebaard'; dan weder door langdurige pijniging en menigvuldige verwonding, waaraan zij nogtans niet bezweken, gelijk het inzonderheid met den H. Gardiaan Nicolaus en zijnen Vicarius Hieronymus, met den Pastoor en Onderpastoor van Gorkum, de HH. Leonardus en Nicolaus, geschied is. En wijl zij door Gods genade in dit alles met zooveel heldenmoed hebben overwonnen, zijn zij ons — want naar het lijden is het loon — tot b i j z o n d e r e beschermers voor het uur des doods gegeven.

Onze geloovigen hebben dit als van zelf gevoeld en er ook naar gedaan. Gelijk men weleer, al spoedig na den gloriedood onzer Geloofshelden, in stilte op hun graf hunne hulp bij doodsgevaaren ging inroepen: zoo doet men het ook thans. Zelfs vrouwen gingen er, en soms geheel alleen, een zalig uiteinde voor dierbare echtgenooten afsmeeken, en mogten er zulke schoone gunsten verwerven. Ouders gingen er voor hunne kinderen, kinderen voor ouders, broeders of zusters voor elkaâr, of voor medeleden van het gezin, vol vertrouwen bidden, en zij deden het niet te vergeefs. Of konde men het graf zelf niet bezoeken, men hield voor hetzelfde einde eene Novene, en bad, als men kon, bij eene relikwie onzer Heiligen; ware het ons vergund, wij zouden treffende vertroosting en mededeelen, welke door zoodanige inroeping van onze verheerlijkte broeders verkregen zijn. Van daar ook, dat we, buiten de verlangde Gebeden voor 's morgens, 's avonds, bij de H. Mis, voor Biecht en Communie, bij het H. Sakrament, en

voor enkele bijzondere omstandigheden, eenige oefeningen voor een zalig sterfuur aangeboden hebben.

III.

De aflaten, door Z. H. Paus Pius IX voor altijd verleend, zijn als volgt:

1. Den 27 Junij 1869. — Een volle aflaat, ook toevoegelijk aan de zielen in het vagevuur, voor alle geloovigen, die, na gebiecht en gecommuniceerd te hebben, de parochie-kerk te Brielle bezoeken op het feest der Gorkumsche Martelaars, dat den 9^{en} Julij gevierd wordt, en wel van de eerste vespers af, of op eenigen dag van het Octaaf, en daar dan eenigen tijd godvruchtig bidden voor de uitbreiding des geloofs en naar de meening van Zijne Heiligheid.

2. Bovenstaande aflaat is, den 9 Januarij 1870, onder dezelfde voorwaarden uitgestrekt van de eerste vespers van het feest der Gorkumsche Martelaars, of den 8 Julij, tot het einde dier maand.

3. Den 5 Julij 1874 is deze volle aflaat, onder dezelfde voorwaarden, op nieuw uitgestrekt, en wel tot de maanden Junij, Julij en Augustus.

4. De gedeeltelijke aflaat van zeven jaren en zevenmaal veertig dagen, voor altijd verleend aan alle geloovigen, die op den 9 Julij godvruchtig het graf onzer Gorkumsche Martelaars bezoeken, zal welhaast, naar we vertrouwen, verdere uitbreiding erlangen.

Blijven wij, geliefde Lezer, elkaâr aan onze dier-

bare Martelaars aanbevelen, en geve de barmhartige God, dat wij eens zamen hunne glorie in den hemel mogen zien.

Seminarie W a r m o n d ,
op het feest van den H. JOSEF ,
1878.

P. VAN DER PLOEG , Pr.

I. C

D
mel
Vae
in z
En
onz
is l
hun

V
ons
gev
gro
bei
ons
wa
blo
zijn
wij
hun
mic
me

INLEIDING.

I. ONDERRIGT OVER DE VOLGENDE NOVENEN.

De Heiligen, Gods dienaren en vrienden, onze hemelsche broeders vereeren, is verheerlijken wie de Vader verheerlijkt (Jo. xii, 26), is Christus verheffen in zijne trouwe navolgers en wederbeelden (1 Cor. xi, 1). En zij, van hun eigen heil verzekerd en voor het onze bezorgd, zij spreken voor ons; want ook dit is hunne glorie, dat hun gebed in den hemel, naar hunne verdiensten op aarde, magt heeft bij God.

Van nature reeds trekken die verheerlijkte broeders ons aan, met wie wij ons in bijzondere gemeenschap gevoelen: zij, die onze eigene taal spraken, op onzen grond geboren zijn, of daar althans geleefd, gearbeid en den hemel verdiend hebben: de Heiligen van ons Vaderland. Te meer nog ontgloeit ons hart, wanneer zij uitstekende geloofshelden, glorieijke bloedgetuigen voor Christus en zijne Kerk geweest zijn; wanneer wij daarenboven moeten erkennen, dat wij in ons vaderland zooveel aan hun toonbeeld en hunne voorspraak te danken hebben, en wij in ons midden het geloof en de godsvrucht zoo bij uitnemendheid juist omtrent die punten zien leven, waar-

voor zij den marteldood hebben ondergaan. Onze Gorkumsche martelaren nu hebben inzonderheid voor het H. Sakrament, voor Maria, voor den Paus en de H. Kerk gestreden en geleden; men zie slechts rond: hoe blaken hier de harten van liefde tot het Allerheiligste, tot Jesus' Moeder, tot onzen H. Vader, tot Jesus' Bruid, de H. Kerk!

't Is dan voor ons wel een pligt van erkentelijkheid en ons geestelijk belang, dat wij onze heilige landgenooten verheerlijken en ons hunne voorspraak pogen waardig te maken. Dit doen wij reeds, zoo wij hun leven en lijden, hun roemrijken marteldood voor het geloof dankbaar blijven gedenken; méér echter vereeren wij hen, en méér verdienen wij hunne broederlijke tusschenkomst, wanneer wij ons hunne levens- en lijdensgeschiedenis eigen maken met het doel, om hen, ieder naar onze roeping en staat, getrouw na te streven, en ten dien einde tevens hunne verdiensten en voorbede bij God inroepen.

Met die gedachten voor oogen, hebben wij deze godvruchtige oefeningen ter eere van onze Gorkumsche martelaren bijeengebragt: novenen, gebeden, gezangen; welke ons gedurig hunne daden en woorden te binnen roepen. Daarom ook zijn eenige door hen zelven, of bij hunne marteling door anderen gebruikte gebeden hier opgenomen. Eene beknopte bekendmaking met onze geloofshelden gaat vooraf.

De eerste Novene volgt met den 1^{en} Julij verder bepaaldelijk de dagen van hun martelaarschap, en is zeer geschikt voor diegenen welke de negendaagsche oefening op den 9^{en} Julij zelven, den feestdag

onzer martelaren, hetzij te Brielle of te huis, willen sluiten. Van deze Novene is voor enkele dagen de oefening wel wat onevenredig lang; doch de geschiedenis bragt het zoo mede; en op zoodanig verschil zal de vrome vereerder onzer Martelaars, vooral bij eene Novene, niet zien.

In de tweede Novene zijn de hoofdpunten van hun leven en lijden weder zamengevat, doch in verband gebragt met de geloofswaarheden, door hen beleden, en met de voorname deugden, door hen in hun martelaarschap beoefend.

Eene derde Novene kan men houden, met enkel dagelijks de Litanie der HH. Martelaars van Gorkum ¹⁾ te bidden, waarin zij gezamenlijk verheerlijkt worden. Hoe meer er zich voor hetzelfde doel vereenigen, hoe beter. 't Is onnoodig te zeggen, dat men die Litanie mede zeer gepast op de pelgrimsreis en op het graf onzer Heiligen kan gebruiken. Ook de »Gebeden bij eenere elikwie onzer Martelaren, of ook op hun graf'', achter in dit boekje onder de Gebeden te vinden, zijn in dienzelfden geest als de Litanie, en zeer dienstig voor eene Novene bij besmettelijke ziekten en alle behoeften.

Op die derde, meer algemeene Novene, volgt eene vierde van negen gebeden, welke men dagelijks, geheel of gedeeltelijk, bidt tot eereboete of eerherstel voor al hetgeen tegen den Heer

¹⁾ Deze Litanie is, door den Uitgever dezes, ook afzonderlijk tegen geringen prijs verkrijgbaar gesteld.

in verschillende opzigten of betrekkingen, bij het martelaarschap onzer Heiligen, misdreven is.

Eindelijk geven we de manieraan voor eene vijfde Novene, welke iedereen, ook wie niet lezen kan en het hoort voorzeggen, gemakkelijk kan onthouden en houden. Die laatste oefening is bijzonder geschikt, als men te bedevaart gaat naar den Briel en dáár in stilte den martelweg volgt, langs welken onze geloofshelden kort na middernacht, op den 9^{en} Julij 1572, naar den galgedood zijn voortgedreven.

En dit brengt ons tot het punt, waarop wij vooral de aandacht wenschen te vestigen.

Houdt men gewoonlijk eene Novene, om eenige geestelijke of tijdelijke gunst te verwerven: men kan het met deze oefeningen tevens of ook alleen doen in een geest van eereboete of eerherstel. Niet slechts toch als Katholieken, maar ook als Nederlanders, hebben wij eerherstel te brengen voor hetgeen in Nederland jegens Nederlandsche Heiligen, jegens de Kerk en haar zichtbaar Hoofd, jegens hare leer, geheimen en plegtigheden, jegens de H. Moedermaagd, en in dit alles tegen Jesus zelve misdreven is. Gij vindt al die versmadingen in de lijdensgeschiedenis van onze Gorkumsche martelaren opgeteekend; maar gelief het toch eens wél op te merken, godvruchtige Lezer! wat er al bespot, verguisd en ontheilgd, en alzoo door ons te herstellen is. Christus zelf onmiddellijk gesmaad in het H. Sakrament, en in 't onbloedig offer der H. Mis; Christus gesmaad in zijne Moeder, in zijnen eersten Plaatsbekleeder den H. Petrus, in diens medeapostel

den H. Paulus, in al zijne Heiligen en hunne magt van voorspraak; Christus gesmaad in onze Gorkumsche martelaren, priesters en kloosterlingen; in zijnen H. Stedehouder den Paus; Christus gesmaad in zijn heilig kruis, in de lichamen en overblijfselen zijner Heiligen; gesmaad in zijne Bruid de H. Kerk met hare magt en gezag, hare leer en genademiddelen, vooral in de H. Biecht en Communie; in hare geboden, zooals het vasten; in hare gebeden voor de overledenen; in hare eeredienst, plegtigheden en gebruiken, zooals de besproeiing van het volk met gewijd water. Bijzonder valt het in het oog, hoe er aanhoudend, door woord en daad, gespot is met de kerkelijke processïen, met bedevaarten, en geïoften van bedevaarten.

Met de meeste godsvrucht derhalve willen wij aan onzen God en Heer Jesus Christus, in al die verschillende betrekkingen tot de zijnen en zijne Kerk, eenig eerherstel aanbieden; en dit te gelijk tot een zoengebed opdragen voor allen die Hem op dezelfde wijze smaden; of thans, op nog andere wijze helaas! door algeheele verloochening van zijne godheid en zijn waarachtig middelaarschap, als den Zaligmaker der wereld verstooten, en o gruwel! door allen verstooten willen hebben; als zochten zij deze zijne zoo plegtige betuiging te logenstraffen: »Zie, Ik ben met u »al de dagen tot de voleinding der eeuw." (Mt. xxviii, 20.)

Wat nu bepaaldelijk de zooeven genoemde processie en bedevaart betreft: is het niet opmerkelijk, vooreerst, dat er onder onze geloovigen altijd zulk

eene godsvrucht voor processie en bedevaart is geweest. In stilte gingen er al zeer spoedig naar de martelplaats onzer Heiligen even buiten den Briel, om dáár op hun graf zelf hunne voorspraak in te roepen. Kon men echter hier te lande het genot niet hebben van eene openbare bedevaart en processie: hoe velen gingen het met geene geringe opoffering elders en verre zoeken, bijv. in het geliefde Kevelaar. En hoe gaarne en hoe godvruchtig men plegtige processien in onze kerken bijwoont, dat kunnen wij allen zelven getuigen. Is het niet opmerkelijk, ten andere, hoe de Heer er behagen in schijnt te nemen, dat de geloovigen, die door de voorspraak van onze Gorkumsche martelaren eenige gunst wenschen te ontvangen, hun smeekgebed ook aandringen door de gelofte eener bedevaart naar hun graf; of zich althans op eenige wijze in naauwere gemeenschap stellen met hunne heilige overblijfselen, of met hunne anders zoo eenzame rustplaats; gelijk men het ook doet door het gebruik van het water uit den H. Put, vlak aan de plek van hun folterdood en graf gelegen. Wekt het voor den geloovige reeds daardoor zulke dierbare herinneringen: nog te meer, wijl, naar eene bestendige overlevering, het H. Sakrament in die dagen der vervolging in diezelfde waterkom zou geworpen zijn.

De even geleerde als vrome Estius, die de Geschiedenis onzer martelaren schreef, deed bij eene langdurige en smartelijke ziekte met verscheurende pijnen in de ingewanden, de gelofte, dat hij, zoodra het veilig konde geschieden, hunne martelplaats zou bezoeken, en hij erlangde zijne gezondheid weder. —

Een Katholiek uit den Briel, die hevig aan het voeteuvel leed, kon ternaauwernood naar hunne grafstede voortkruipen, bad ootmoedig tot Hem die de martelaars dáár ter plaatse had gekroond, en keerde hersteld, God dankende, naar zijne woning terug. — De twee oogenblikkelijke en algeheele genezingen van allerergste breuklijders, welke bij de zaligverklaring onzer martelaren ¹⁾ als onbetwistbare wonderen erkend zijn, hadden plaats bij eene plegtige processie met hunne relikwiën; en ook ter vervulling van gedane gelofte werd die processie door hen bijgewoond. Voor den eene, een kind van zes jaren, Joannes Dierckx geheeten, had de vader de gelofte gedaan; hij droeg het ongelukkige kind ter processie, en het was op eens en volkomen genezen. Dit had plaats te Brussel, den 18^{en} October 1618; op welken dag ook ter zelfder stede na die plegtige processie eene daar woedende pestziekte geheel ophield. De andere, een diaken en Benedictijner kloosterling, met name Egidius Tilman, vond zijne gelukkige genezing op den 22^{en} October 1619 in het thans onder Frankrijk behorende Le Quesnoy; waar hij, en uit godsvrucht geheel nuchter, de processie ging bijwonen en ook dadelijk herstelde.

Zoo zijn er een aantal voorbeelden van vroeger en later tijd, waarin spraak is van gelofte, om de martelaren, hetzij op hun graf zelf, of althans bij eene processie met hunne overblijfselen te vereeren en aan te roepen. Zeer treffende verhooringen zijn er betuigd ten opzigte van vrouwen in hoogst moeilijken, ja

¹⁾ Door Paus Clemens X, op den 24^{en} November 1675.

hopeloozen arbeid, voor wie echtgenoot of kind of andere betrekkingen eene bedevaart naar den Briel be-
loofden, of wel dadelijk begonnen, en waarop de ver-
wonderlijkste uitredding volgde, met behoud van
moeder en kind beiden. Nogtans zijn er niet weinig
gebedservullingen enkel op het godvruchtig aanroe-
pen dier verheerlijkte dienaren van God verkregen,
vooral door het houden en herhaalde houden van
eene Novene hun ter eer, hetzij dan met of zon-
der het gebruik van het water uit den H. Martelaars-
put. Al duidelijker openbaart zich thans diezelfde
godsvrucht om naar die dierbare grafstede ter bede-
vaart te gaan; en dit niet slechts bij enkele personen,
die er afzonderlijk in stilte door het jaar heen trok-
ken; maar eene gansche menigte van geloovigen zagen
wij in den Briel vereenigd, toen daar, voor de eerste
maal na de heiligverklaring onzer Geloofshelden, hun
feestdag werd gevierd. Men zal het zeker niet onge-
past vinden, dat wij er eenige bijzonderheden van
vermelden.

2. DE 9^e JULIJ 1867 TE BRIELLE.

Het was van het geloof onzer Katholieken te wach-
ten, dat zij met deze gelegenheid eene bijzondere hulde
aan onze verheerlijkte Bloedgetuigen zouden brengen,
en hen op de plaats zelve van hunnen marteldood
wilden vereeren en aanroepen. Reeds was men sedert
enkele jaren met een klein getal, dat echter telkens
toenam, begonnen, den 9^{en} Julij te Brielle zelf te gaan
vieren; en te meer opgewekt vond men zich aldaar,
sedert men zeer bepaald en met alle zekerheid

kon zeggen: Dáár is de gewijde plek, waar in 1572 ons heldhaftig Negentiental ter dood gemarteld en begraven werd ¹⁾.

Op den vooravond van dat feest zag men een aantal pelgrims uit verschillende gedeelten van ons land naar Brielle heentrekken, en niet zonder velerlei aandoening lagen daar dien avond een elftal priesters te zamen in stilte op die heilige martelplek te bidden. Zulk een aantal priesters is dáár wel nooit vereenigd geweest, en zóóveel offeranden, als op den 9^{en} Julij van dat jaar 1867, zijn er in die kerk op één dag nooit opgedragen; zóóveel Katholieken, als er toen in en rondom de kerk waren, zijn daar in geen eeuwen bijeen geweest. Meer dan zeshonderd pelgrims, van heinde en verre gekomen, waren er toen vereenigd. Onder hen bevonden zich mannen, die uren ver blootvoets en nuchter hadden afgelegd, om

¹⁾ Die zekerheid, en het bezit van het heilig martelveld, hebben wij vooral aan den onvermoeiden ijver van onzen ambtgenoot, den Warmondschen hoogleeraar J. W. L. Smit te danken. — Gaat men langs den tegenwoordigen en nu éénigen toegang de weide op, dan plaatse men zich, met den rug naar dien weg en het aangezicht naar de stad, vlak naast den heiligen Put, (of de ovale, thans zeer begroeide waterkom, den vischvijver van het voormalige klooster St. Elisabeth Ten Rugge;) maar men plaatse zich verder zóó, dat men dien Put van zeer nabij aan zijne linkerhand heeft; dan heeft men aan zijne rechterhand den gewijden grond waar destijds de turfschnur stond, het tooneel van hun doodstrijd en triomf, en waar zij ook allen, naar het beloop der twee balken, begraven zijn. Een kruis wijst nu die dierbare plek aan. 't Is thans omstreeks een half kwartier buiten de Zuidpoort der stad, en tegenover die zijde, waar men te water nu in de Nieuwe haven aankomt.

daar hunne godsvrucht te houden. Het aantal priesters klom dien morgen tot zeventien, juist zoo veel als er onder de XIX Gorkumsche martelaars priester waren.

't Is opgemerkt, hoe toen, door méér toevallige omstandigheden, de gedachte onwillekeurig tot het marteljaar 1572 werd teruggevoerd. De lange hoofdstraat, vol uitziende nieuwsgierigen, bij het opgaan van zooveel priesters en Katholieken; de uitgespannen scheepszeilen achter de te kleine kerk, waaronder de geloovigen nederzaten; de soldaten, die dicht bij den martelweg voor tijdverdrijf lagen te dobbelen; de onkatholieke huurder van het martelaarsland, die aan den ingang van de pelgrims eenige schadeloosstelling ontving: engelachtige kinderen, die met moeder of vader daar op het graf allerliefst lagen te bidden: het deed als van zelf, door eenige verre overeenkomst, denken aan hetgeen dáár op die plek zelve tegen onze martelaren ook door kinderen was misdään ¹⁾; aan hetgeen tegen hen te Brielle bij hunne intrede ²⁾, te Dordrecht met het uitgespannen zeil op het schip ³⁾, te Gorkum in den kerker met de dobbelsteenen ⁴⁾ is geschied. En wat heeft de opgewekte geest toen al niet meer teruggeroepen en vergeleken!...

Ter eere van de burgerij en het stedelijk Bestuur van den Briel zij hier openlijk met allen dank be-

¹⁾ Zie de Eerste Novene, op Woensdag, 9 Julij, aan het einde.

²⁾ Zie in de Eerste Novene, op Maandag, 7 Julij.

³⁾ Zie dezelfde Eerste Novene, op Zondag, 6 Julij.

⁴⁾ Zie het begin der Eerste Novene, op Dingsdag, 1 Julij.

tuigd, dat er dien dag hoegenaamd niets is geweest, wat de Katholieken ook maar eenigzins heeft kunnen hinderen; integendeel: algemeen heeft men zich bevlijtigd, om de vele pelgrims vriendelijk te bejegenen, en het hun onder alle opzigten genoegelijk te maken.

Maar ook de pelgrims zelfven hebben met alle bescheidenheid van de daar gevonden gastvrijheid gebruik gemaakt, en zich wijselijk van al wat hinderen kon, onthouden. Men zag hen, buiten den tijd der kerkelijke diensten, bij kleinere en grootere groepen, zoo innig gelukkig ter stad uittreden; dan zwijgend en biddend den martelweg opgaan; op de heilige plek in stilte hunne godsvrucht volbrengen, of zacht te zamen bidden; bloemen plukken op het graf of rondom den H. Put, en er water uit scheppen. Dan ging men in de kleine kapel van het daar digtby gelegen huis Ten Rugge, ook een klooster weleer, een tijdlang bidden, en keerde langs een ander pad naar de stad terug, maar zóó gesticht, dat menigeen dien weg meer dan eens heeft gemaakt. Met blijkbare aandoening werden na de plegtige Hoogmis de relikwiën der Martelaars vereerd, en lofliederen hun ter eere gezongen; 'snamiddags is, na de overschoone feestrede, de processie in de kerk met de treffendste godsvrucht gehouden.

Zoo was de eerste groote, wel stille en toch openbare bedevaart naar de graven onzer geloofshelden. Het was aan allen en aan alles te zien, dat men zich dáár, op dien 9^{en} Julij, onder een hooger en invloed gevoelde. Dat diep-innige zielsgenot, die wonderbare genoegelijkheid en vredigheid, ja, dat zalig gevoel,

wat men toen smaakte en lang daarna nog zoo levendig voor zich heeft: het laat zich niet in woorden uitdrukken; wie met ons daar zoo één van hart en één van ziel te zamen waren, zij moesten het 'allen om strijd getuigen. Wij verlustigden ons niet enkel in eene broederlijke gemeenschap onder ons; maar het was ons, of wij van nabij met onze verheerlijkte broeders hadden gesproken en verkeerd. Ook hebben wij hooggeplaatste geestelijken en leeken, die er later voor zich te bedevaart waren gegaan, hooren verklaren, dat het hun dáár, vooral op het graf, zóó wél, zoo genoegelijk was geweest, dat zij er niet dan met moeite van konden scheiden en er nog eens wenschten heen te gaan; een woord, dat ook aan ons en velen op dien gelukkigen 9^{en} Julij is ontsnapt.

Elk Katholiek verheugt zich met ons over het aanvankelijk eerherstel, ook hiermede aan God en zijne Heiligen gebracht. Moge de zegenrijke godsvrucht jegens onze geliefde Martelaren met den dag in ons midden en allerwegen toenemen; moge, bij hetgeen reeds anderen zoo ijverig deden, ook deze geringe arbeid hun ter eer, er iets toe bijdragen, en voor ons, voor u en mij, godvruchtige Lezer, en voor al de onzen, hunne broederlijke voorspraak verzekeren én nu én in het uur van onzen dood.

Seminarie Warmond,
St. Petrus-Stoelte Rome,
1868.

P. VAN DER PLOEG, Pr.

GESCHIEDENIS.

1. LEVENSSCHETS DER HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

Ofschoon onze Negentien geloofshelden digt bij de stad den Briel ter dood gebracht zijn, worden zij altijd de Martelaars van Gorkum genoemd; vooreerst, omdat vijftien hunner in Gorkum woonden en gekerkerd zijn; ten andere, wijl zij meerendeels daar ter plaatse de meeste dagen, namelijk van middernacht 27 Junij tot den 6 Julij in den voornacht, geleden hebben, en eerst toen over Dordrecht naar den Briel gevoerd zijn.

Elf dezer martelaren behoorden tot de orde der Minderbroeders; twee tot de orde van Premonstreit; één tot die der Predikheeren; één was Regulier Kanunnik van den H. Augustinus; vier waren wereldgeestelijken. Behalve de twee leekbroeders onder de Franciskanen, waren allen, en dus zeventien, priester.

Wij stellen hunne namen in die orde als ze ge-

woonlijk worden opgegeven en deelen van elken Heilige enkele bijzonderheden mede.

1. De H. NICOLAUS PIEK, het beminnelijke hoofd der Minderbroeders, werd in 1534 te Gorkum geboren, deed zijne studiën te Leuven, arbeidde op verschillende plaatsen met veel zegen, en werd, om zijne uitnemende deugden, tot Gardiaan verkozen van het Minderbroeders-klooster te Gorkum. Hij had, bij zijne diepe nederigheid en groote zuiverheid van zeden, eene bijzondere liefde tot de armoede en versterving. Hij was altijd even opgeruimd en plagt te zeggen: »Men moet God blijmoedig dienen n." Met zijn innemend uiterlijk paarde hij eene eerbiedwekkende waardigheid en vastheid van karakter; hij was anders van een uiterst teêr ligchaams-gestel; wat zijne onverschrokkenheid in het lijden nog te meer doet bewonderen. Welk een zielsverdriet voor hem, dat twee eigen broeders van de voorvaderlijke godsdienst afvielen, en hij hen niet tot de Kerk kon terugbrengen. Zooveel te ijveriger versterkte hij anderen in het geloof, gelijk hij nog in zijne voorlaatste preek met alle vuur Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sakrament verdedigde. Zijne vervolgers zelve erkenden, dat hij gestorven is, omdat hij den Paus niet wilde verloochenen; de H. Nicolaus heeft derhalve, ook naar hun getuigenis, voor een leerstuk des geloofs, voor de opperhoofdigheid van Christus' Stedehouder, den marteldood ondergaan. — Wat pogingen men ook aanwendde, de bezorgde Gardiaan wilde, in zijne vaderlijke liefde tot de zijnen, niet van hen geschei-

den worden, en bemoedigde hen tot het einde toe.

2. Zoo deed ook zijn waardige Vicarius, de H. HIERONYMUS, te Weert in Limburg geboren, en toen omstreeks 50 jaar oud. Hij had als pelgrim het H. Land bezocht, en verbleef daar eenigen tijd in het Minderbroeders-klooster bij Jerusalem. Hij was in alles een voorbeeldig kloosterling, en een allerstiptst volbrenger van de bevelen zijner oversten. Waar men hem ook henen zond, hij noemde het zijn »p a r a d i j s'', wjl die plaats hem om de gehoorzaamheid het allerliefelijkste was. God verleende hem eene bijzondere magt over de kwellingen en begoochelingen van den helschen vijand. Zacht en zuiver van gemoed, gemakkelijk in den omgang, bezat onze Heilige zulk eene lieftalligheid, dat hij met zijne rede de harten boog zooals hij wilde, en velen tot een volmaakter leven opleidde.

3. De H. THEODORICUS, of THEODORUS, gewoonlijk van EMDEN genoemd, van Amersfoort geboortig, was even godvruchtig als geleerd, en wilde, ook als priester, van geene aanzienlijke bedieningen of hooge waardigheden weten. Hij verlangde met den H. Franciscus den armen Zaligmaker te volgen, en hield zich stiptelijk aan de strengere regeltucht zijner orde. Hij was reeds zeer bejaard, en Rector der Franciskanessen in het St. Agnes-klooster te Gorkum; welke bediening hij met alle zorgzaamheid en heiligheid vervulde.

4. De H. NICASIUS JANSSEN, VAN HEZE genoemd naar zijne geboorteplaats in Noord-Brabant, legde zich uit alle kracht op de evangelische volmaaktheid toe. Hij was bijzonder ervaren in de H. Schrift,

welke hij voor een groot gedeelte van buiten kende. Zijn geestelijke raad en troost was zeer gezocht; altijd had hij plaatsen uit de Schrift, uit de Vaders en de levens der Heiligen bij de hand, om er zijne woorden mede aan te dringen. Hij vertaalde verschillende godvruchtige werkjes uit het Latijn en deelde die mildelijk uit. De H. Nicasius had de vervolging der Katholieken voorspeld en er zich op voorbereid; in zijn langdurig martelaarschap toonde hij eene ongestoorde kalmte, een onafgebroken ijver in het gebed, en eene groote zorg om de jongere of zwakkere broeders te versterken. Hij was omstreeks vijftig jaren oud.

5. De H. WILLEHADUS of WILHADUS, een Deen van geboorte, verre de oudste der Gorkumsche Martelaars, was een negentigjarige grijsaard, lang van gestalte en mager als een geraamte. Om de woevende geloofsvervolging uit zijn vaderland Denemarken naar Holland gevlugt, werd hij door zijne ordebroeders te Gorkum opgenomen, waar hij onze taal leerde, en een innig vereerd biechtvader was. Men stichtte zich aan zijne groote eenvoudigheid en zuiverheid van zeden, zijne spaarzaamheid in het spreken, en zijn geest des gebeds. Vroeg men hem, dat hij voor de rust der Kerk zou bidden: »Dat doe ik», was zijn antwoord, »onafgebroken dag en nacht.» Al den tijd zijner gevangenschap bad de stokoude man met Nicasius te zamen, schier aanhoudend ter aarde geknield, en zoo opgeruimd en zoo gerust of de dood niet elk oogenblik dreigde.

6. De H. GODEFRIDUS, van Mervel, een dorp bij

St. Truye, was koster en bewaarder van al hetgeen tot de kerkelijke dienst behoorde. Den tijd die hem van zijne geestelijke bediening overschoot, gebruikte hij gaarne om prentjes van onzen Heer en zijne Heiligen te drukken en te kleuren, welke hij dan aan godvruchtige personen uitdeelde.

7. De H. ANTONIUS, evenals de H. Hieronymus, te Weert geboren, was een trouw prediker van Gods woord, trok onvermoeid van dorp tot dorp, en zamelde tevens het noodige onderhoud voor zijne broeders in. Bij het vrij harde leven dat hij leidde, was hij altijd even opgeruimd van gemoed. In zijne laatste preek maande hij de geloovigen nog bijzonder tot het gebed aan. »Zoo ooit,” sprak hij, »dan moet men » God nú allerdringendst bidden; want het zwaard is » op de borst, de bijl is aan den wortel van den » boom gezet!” waarmede hij de op handen zijnde vervolging aanduidde.

8. De andere H. Pater ANTONIUS was te Hoornaer, een dorp bij Gorkum, uit arme maar door en door Katholieke ouders geboren. Hij preekte met veel vrucht; zijne woorden vonden te gereeder ingang, wjl zijn eigen leven er geheel aan beantwoordde.

9. De H. FRANCISCUS DE ROY of DE ROYE, van Brussel geboortig, was nog niet lang priester. Vooral de twee laatste jaren had hij zich uit alle kracht op de studie der H. Schrift toegelegd, en zich met haren heiligen inhoud zoo vertrouwd gemaakt, dat hij reeds in zijne eerste preken uitnemend slaagde en groote verwachtingen voor de toekomst wekte.

10. De H. PETRUS, van Assche, eene niet onaan-

zienlijke plaats in Zuid-Brabant, was leekebroeder en had zijne geloften gedaan. Hij zorgde trouw en ijverig voor de tijdelijke benoodigdheden der broeders.

11. De H. CORNELIUS, van Wijk-bij-Duurstede, insgelijks leekebroeder, was met de dagelijksche dienst der broeders belast. Hij muntte uit door zijne goedhartigheid en zijne eenvoudige en volvaardige gehoorzaamheid.

Na dit heilig elftal der Minderbroeders, laten wij de vier Martelaars volgen, welke ook dadelijk te Gorkum gevangen werden gehouden; dan vermelden wij de overige vier, die eerst later met dit heldhaftig vijftiental vereenigd zijn.

12. De H. LEONARDUS VECHEL, Kanunnik, en oudste Pastoor van Gorkum, werd te 's Hertogenbosch geboren. Hij was een uitstekend godgeleerde en uitnemend prediker, zoodat hij, tot Pastoor van Gorkum benoemd, welhaast in groot aanzien stond, zoo door zijne grondige wetenschap en zeldzame welsprekendheid, als door zijne zuiverheid van leven. Zijne faam drong tot de omliggende plaatsen door, en vele afvalligen en afgedwaalden keerden tot de Kerk terug; vele wankelenden werden in het geloof versterkt en bevestigd. Vlug en gevat en onverwonnen in het redetwisten, beschaamde hij de dwaalleeraars, die zich met hem niet meer durfden meten. Daarbij was hij een man van ondervinding, in den omgang zeer bescheiden en innemend, met zijne minzaamheid tevens eene groote achtbaarheid parend. Hoogst milddadig was hij jegens de armen, onvermoeid in zijne herderlijke zorg voor de zieken en

de
op
zou
zack
een
afva
klee
vuri
en o
men
onve
leer
ders.
In
en st
onarc
midd
gende
was z
» pen
» kind
de H
was t
13.
uit W
Kanun
was e
welspr
was h
van o
noemd

de zondaren, die hij, als woorden niet baatten op zijne knieën smeekte, dat zij toch hunne ziel zouden redden. De H. Leonardus had bij al zijne zachtaardigheid een onverschrokken gemoed. Op een zondag zag hij de kerk vol nieuwgezinden en afvalligen, en de meesten met wapens onder hunne kleederen, om hem schrik aan te jagen. Na een vurig gebed tot God, beklom hij den predikstoel, en ofschoon hij niet dacht, er levend af te zullen komen, sprak hij van het begin tot het einde even onvervaard, toonde de waarheid van de Katholieke leer en weerlegde de opwerpingen van hare bestrijders. —

Intusschen namen de vijanden der Kerk in aantal en stoutheid toe, zoodat de zuster van Pastoor Leonardus, en anderen met haar, hem door allerlei middelen zochten te overreden, dat hij het dreigende gevaar zoude ontwijken. »De goede herder», was zijn antwoord, »geeft zijn leven voor zijne schapen, en juist in het gevaar moet een vader bij zijne kinderen wezen.» Dezelfde onverschrokkenheid heeft de H. Leonardus bij zijne marteling getoond; hij was toen omstreeks vijf en veertig jaren oud.

13. De H. NICOLAUS JANSSEN, genaamd POPPEL, uit Welde, een dorp in de Belgische Kempen, was Kanunnik, en tweede Pastoor van Gorkum. Ook hij was een degelijk en bezield prediker, hoewel minder welsprekend dan Pastoor Leonardus. Onvermoeid was hij in allen arbeid, en vooral in het onderwijzen van de kinderen. Om zijn aanhoudend zwoegen noemde men hem »het slaafje», en dan was

zijn gewone woord: »Hij slaaft wél die in God »slaaft.” — Bij het altijd toenemend gevaar van den kant der nieuwgezinden, kwam de vader van onzen Nicolaus zijnen zoon smeecken, en op allerlei wijze bij hem aanhouden, dat hij hunne woede ontvlugten en zich naar zijne geboorteplaats begeven zou. Doch de H. Nicolaus hield zijnen vader voor, wat een herder voor zijne schapen moet wezen, en hoe Christus sprak: »Wie vader of moeder meer be- »mint dan Mij, is Mijner niet waardig.” — Met de meeste zorg waakte hij voor de veiligheid en de vereering van het H. Sakrament. Vermoedde hij gevaar, dan bragt hij Het elken avond in stilte naar het huis van den godvruchtigen Hessel Estius; hij mogt Jesus dan ook door eene bijzondere belijdenis van dit groote geloofsgeheim verheerlijken, en wordt daarom met een remonstrans in de hand afgebeeld. Toen hij zich op den laatsten dag in zijn beste gewaad naar het kasteel begaf, zeide iemand tot hem: »Mij dunkt, »mijnheer Pastoor! dat gij ter bruiloft gaat.” »In- »derdaad,” was zijn antwoord, »zoo ben ik gezind; »mocht ik voor het Katholieke geloof mijn bloed »storten!” God heeft zijnen wensch vervuld; hij telde toen nagenoeg veertig jaren, waarvan hij er veertien te Gorkum had gearbeid.

14. De H. GODEFRIDUS, genaamd VAN DUYNEN, van Gorkum geboortig, legde zich te Parijs op de vrije kunsten en niet minder op een godvruchtigen wandel toe; hij leefde als een kluizenaar. Niet dan met veel moeite bewilligde hij er in, om het heilig priesterschap te ontvangen; wat hij altijd uit nede-

rig
ov
on
ge
eve
gel
hoe
del
vrij
de
bra
wer
gen
en
hij
ver
in
pre
» Di
» he
» on
» vo
» be
» zit
lang
kel
tig j
15
's He
Kant
Briel

righeid had geweigerd. Doch hij dacht zoo diep over de verhevenheid van dat ambt en over zijne onwaardigheid na, dat zijn geest er een weinig door gekrenkt werd; wat later nog eenigzins toenam; evenwel niet zóó, of hij kon, naar Gorkum teruggekeerd, zeer goed de H. Mis opdragen en ook biecht-hooren. De naauwgezette priester leidde een schuldeloos en sober leven; vastte alle woensdagen en vrijdagen, en was uiterst kiesch en streng op al wat de eerbaarheid raakte. Nagenoeg den ganschen dag bragt hij in de kerk met bidden en godvruchtige werkzaamheden door. Het was hem zulk een groot genoegen, als ouders hunne kinderen tot godsvrucht en vooral tot den geestelijken stand opleidden; waarin hij hen met raad en daad ondersteunde. Ketterij verfoeide hij als een pest en duivelswerk. Toen eens in 1566 een nieuwgezinde buiten Gorkum stond te prediken, riep Godefridus tot al die daar waren: »Die prediker bedriegt u, gelooft hem niet, hoort »hem niet!» En als zij antwoordden: »De man is »onwjs, brengt hem weg!» hervatte hij: »Hierin »voorwaar ben ik niet onwjs; maar hij dien gij hoort »bedriegt u; want de duivel, die op zijne schouders »zit, geeft hem in wat hij zegt." Gedurende zijn lang martellijden gaf de moedige grijsaard geen enkel blijk van geestverwarring; hij telde toen zeven tig jaren.

15. De H. JOANNES, te Oosterwijk, niet ver van 's Hertogenbosch, geboren, behoorde tot de Reguliere Kanunniken van den H. Augustinus, en wel van het Brielsche klooster St. Elisabeth Ten Rugge, dat als

de martelplaats der Gorkumsche geloofshelden zoo beroemd is geworden. Van hier was hij naar een nonnenklooster zijner orde te Gorkum gezonden, alwaar hij de toen zeer arme zusters tot de volmaaktheid opleidde en hare groote armoede blijmoedig deelde; wat hem echter op zijne hooge jaren, en door den buikloop, waaraan hij veel leed, zooveel te moeilijker viel. Daar vernam de vrome grijsaard, dat de nieuwgezinden den Briel ingenomen, zijn klooster verwoest, bij andere wreedheden ook een zijner ordebroeders gruwzaam mishandeld en eindelijk doorschoten hadden. »O!” riep de oude man in vervoering uit, »gave God mij die weldaad, dat »ik ook zulk een dood mogt sterven!” Zijn vurig verlangen werd vervuld, en wel in eene schuur van zijn eigen verwoest klooster, zijn voormalig verblijf; waarvan de geheiligde grond, God zij geloofd! eindelijk weder in Katholieke handen is.

Aan dit heilig vijftiental martelaren, hetwelk dadelijk met de overgave van het kasteel te Gorkum gevangen gehouden was, zijn later nog de volgende vier toegevoegd.

16. Vooreerst nog een H. JOANNES, een Predikheer uit de provincie van Keulen, en Pastoor te Hoor-naer, niet verre van Gorkum. Toen de geestelijkheid dezer stad gevangen zat, kwam hij er dikwijls heen om de heilige sakramenten toe te dienen. Zoo werd onze Heilige eens geroepen om een kind te doopen, en door eenige nieuwgezinden, die den ijverigen priester haatten, opgeligt en te Gorkum bij de andere gevangenen in denzelfden kerker geworpen.

De volgende twee priesters kwamen eerst bij de Gorkumsche martelaars, toen deze reeds in den Briel waren, en zich dáár omstreeks een half uur in den kerker bevonden.

17. De H. ADRIANUS, te Hilvarenbeek in Noord-Brabant geboren, trad vroegtijdig in de orde van Premonstreit, en verbleef vijf en twintig jaren achtereen in de abdij van Middelburg in Zeeland. Na het overlijden van den Pastoor van Monster bij 's Gravenhage, die ook een Norbertijn of Witte Koorheer was, werd onze Adrianus tegen Paschen van 1572 in zijne plaats gezonden. Alzoo arbeidde hij daar slechts weinige maanden, doch met allen ijver te midden van eene reeds door de dwaalleer besmette gemeente. In den nacht vóór den 7^{den} Julij. werd hij met zijn medepriester door verraderlijke zeeschui-
mers opgeligt, langs Ter-Heide, een aan Monster onderhoorig visschersdorp, gevoerd, waar niemand hem wilde vrijkopen, en vervolgens naar den Briel bij de andere gevangenen gebracht. Men zag in Adrianus eene innemende zedigheid en godvruchtigheid, eene groote zachtzinnigheid met eene onveranderlijke manmoedigheid uitschijnen, waardoor hij zijne lijdensgenooten niet weinig heeft gesticht en versterkt. Hij was omstreeks veertig jaren oud.

18. Zijn medehelper in de heilige bediening, ook een Norbertijn en uit de abdij van Middelburg, was JACOBUS, genaamd LACORS, van Oudenaarden in Vlaanderen. Hij was schrander van geest, ervaren in de talen, jeugdig en schoon van gestalte. Bij de beeldstormerij in 1566, liet hij zich door de nieuwgezin-

den verschalken en preekte en schreef tegen het Katholieke geloof. Doch weldra door de genade getroffen, herriep hij zijne dwalingen, verbrandde zelf zijn geschrift, deed een tijd lang boete, en werd vervolgens bij zijn eigen broeder, den laatstoverleden Pastoor van Monster, geplaatst, opdat hij door het godvruchtig voorbeeld van dien vromen en ervaren priester te meer nog zou gesterkt worden. Hij was omstreeks dertig jaren oud.

19. De laatste martelaar, dien wij te noemen hebben, de H. ANDREAS WOUTERS, was reeds, ofschoon nog niet lang, te Brielle in den kerker, toen de gevangenen uit Gorkum daar aankwamen. Hij was Pastoor te Heynoort, een dorp bij Dordrecht, en werd door woeste vrijbuiters, welke die streken affiepen, in zijn huis gevat en naar den Briel gebracht. In Andreas scheen Gods genade nog bijzonder uit, wijl, naar de spraak ging, zijn gedrag niet zeer stichtelijk was; wat hij dan door zijne heldhaftige belijdenis en marteldood wel heeft geboet en hersteld.

We geven nu een beknopt verhaal van hetgeen dit heilig heldental voor het geloof heeft uitgestaan, en het laatste gedeelte, bepaaldelijk ten gebruike voor eene Negendaagsche Oefening hun ter eer, naar de dagen der maand en week van hun martelaarschap. Houdt men die eerste Novene, dan beginnen den 30en Junij 's avonds, of buiten dien tijd, op een maandag-avond, ten einde op een woensdag, den dag van hunnen dood, te kunnen eindigen.

Wat zij vóór den 30^{en} Junij ondergingen, kan men zeer gevoegelijk, ter inleiding of voorbereiding, vóór het begin der Novene herdenken.

2. HET LIJDEN DER GORKUMSCHE MARTELAARS VAN DEN 27^{en} TOT DEN 30^{en} JUNIJ.

Vrijdag, 27 Junij.

In den zeer vroegen morgen van den 27^{en} Junij, niet lang na middernacht, werd het kasteel van Gorkum, waar de priesters, kloosterlingen en vele leeken dier stad veiligheid gezocht hadden, aan den bendekapitein Marinus Brant overgegeven, onder uitdrukkelijk beding van vrijen aftogt voor ALLEN, niet één uitgenomen. Tegen de bezworene overeenkomst in, behandelde Brant hen allen als gevangenen; de leeken echter liet hij welhaast, op enkelen na, tegen grof geld heengaan; doch de priesters en kloosterlingen hadden nu van zijne beruchte Watergeuzen des te meer te verduren.

Hun is van de overgave des kasteels af, tot hunnen dood toe, geen rust gelaten, maar aanhoudend alle beschimping en mishandeling, allerlei kwelling en foltering zoo bij nacht als bij dag aangedaan. Al dadelijk greep men den Vice-gardiaan Hieronymus met geweld bij de borst, gaf een soldaat den Gardiaan een hevigen slag in het aangezicht, en braakte men de afschuwelijkste bedreigingen tegen hen allen uit. Mer sloot hen in een dievenkot en bood hun eindelijk, 't was vrijdag, tot stilling

van den honger vleesch aan ; wat zij weigerden, omdat het hun ter bespotting van de kerkelijke wet werd aangeboden.

Om eenigzins te beseffen wat onze martelaren te verduren hadden, denke men zich die bezetting van het kasteel, welke meerendeels uit allerwegen opge-raapte roovers en moordenaars bestond, en naar hartelust met de gevangenen te werk ging. In den laten avond vooral, als zij meestal geheel of nage-noeg beschonken waren, kwamen zij die eerwaardige belijders bespotten, mishandelen, met de vuist in 't aangezicht slaan, baldadig schoppen, rukken en sleu-ren, met allerlei vervloeking overladen. Was de eene bende vermoeid, dan kwam er eene andere, of men liet er nieuwsgierige priesterhaters van elders bij, zoodat er weinig rust voor de afgematte mar-telaars overbleef. Zoo vielen die bandieten den eer-sten nacht oververzaad in den kerker en schreeuw-den : »Laat ons dien afgodendienaars de deelen, »neus en ooren afsnijden en zoo aan een kruis han-»gen !” Ter schrik aanjaging hadden zij ook ladders bij zich, als wilden zij hen er naakt aan vastbinden en dadelijk gaan folteren. Op een valsch gerucht echter, dat de vijand naderde, bleven de martelaars eene wijl alleen, biechtten bij elkaâr en wekten elkander tot volharding op. Weldra waren de beu-len terug, plaatsten zich in een hoek en bevelen, dat de gevangenen een voor een bij hen zouden komen. Zij verwachtten niets anders dan dat men hun zoo dadelijk den hals zoude afsnijden. »Uit »die z w a r t e n willen we er een !” riepen die woest-

aards, daarmede de wereldgeestelijken aanduidende. »Ik ben gereed!» antwoordde Pastoor Leonardus, stapte onverschrokken toe, zelf zijn hals en borst ontblootend, en knielde neder om er, naar hij meende, het hoofd te laten. Maar zij begonnen luidkeels te lagchen en vorderden zijn geld. Toen was de beurt aan Godefridus van Duynen, vervolgens aan den ouden Rector der Augustinessen, Joannes van Oosterwijk, van wien zij met het geweer op de borst de schatten van het klooster wilden weten. In hunne verwachting teleurgesteld, grepen zij nu te grimmiger Pastoor Nicolaus Poppel aan, op wien zij buitendien, om zijn preken tegen de ketterij, bijzonder verbitterd waren. Zij plaatsden hem zoo in hun midden, dat hij zich niet heen of weder kon bewegen: vorderen, hem een geladen pistool voor den mond houdende, het verborgen goud en zilver af, en vragen onder allerlei smaad, of hij nu nog durft roemen, dat hij gaarne voor het Katholieke geloof wilde sterven. »Gaarne!» antwoordde Nicolaus onbevreesd, »en bijzonder voor dit mijn geloof: »dat het Ligchaam en Bloed zelf van onzen Heer »Jesus Christus in het Allerheiligste Sakrament des »Altaars onder de gedaanten van brood en wijn waar- »achtig tegenwoordig is." Niet anders denkend, of de soldaat, die hem altijd het pistool voor den mond hield, zou losbranden, sprak hij met luider stem: »Heer! in uwe handen beveel ik mijnen geest." Maar die roovers wilden van de schatten hooren, sloegen hem het koord van een Franciskaan om den hals, en het andere eind over de deur, en heschen hem

herhaaldelijk zoo geweldig op, dat hij het bijna bestierf; doch niets uit hem vernemend, stieten zij hem buiten kennis, van zich weg.

Nu kwam men met hetzelfde doel bij de Eerwaarde Franciskanen en begon met de jongsten te pijnigen. Een dezer riep van smart; »Wij weten van geen geld, »daarvoor zorgt de Gardiaan.” De beulen, den Vicarius voor den Gardiaan houdende, zetten hem een doik op de borst en eischen aanwijzing der schatten. De edelmoedige Vicarius maakt bij dit doodsgevaar den eigenlijken Gardiaan, Nicolaas Piek, niet bekend; maar ook deze wil niet, dat een ander voor hem lijde, en roept luide, dat hij de Gardiaan is. Die onmenschen vliegen op hem aan, en slaan hem, dat zijn gansche ligchaam er van gekneusd was; daarop werpen zij hem zijn koord om den hals en over de deur, trokken hem, evenals zij het Pastoor Nicolaus Poppel hadden gedaan, wreedaardig op en neder, en wel zóó lang, dat het koord brak, en hij, zonder eenig teeken van leven, op den grond ineenzeeg. Toen rigtten zij hem tegen den muur op, blakerden hem met brandende kaarsen het voorhoofd, de kruin, het gansche gelaat, lieten de vlam door den neus naar de hersenen spelen, verbrandden dan den mond van binnen, tong en verhemelte, en, hem dood waiende, schopten zij hem weg en zeiden: »’t Is maar »een monnik! wie zal er naar talen?” — Dit was het lijden van den eersten dag en nacht.

Zaterdag, 28 Junij.

Tegen aller verwachting kwam de zoo deerlijk mis-

handelde Gardiaan weder bij, erlangde ook de spraak terug, en zijne eerste woorden waren om allen te bemoeiden, hun verzeikerende, hoe hij nu bij eigen ondervinding wist, dat de pijn van het ophangen niet zoo erg was. »Hoe gaarne,» zeide hij, »had ik tot God gegaan : »maar wijl het Hem anders heeft behaagd, zoo geschiede al wat Hij over mij besloten heeft. Voor »zulk eene korte en ligte foltering zullen wij opsnellen tot het eeuwige leven, en 't zal in waarheid blijken, hoe het lijden van dezen tijd niet te vergelijken »is bij de toekomstige glorie, welke in ons geopenbaard zal worden.»

Zeer vroeg in den morgen kwamen eenige beulen met een bijl, om den Gardiaan, dien zij dood achtten, in stakken te hakken en die op de poorten der stad te spijkeren. Hem, tot hunne groote verbazing nog in leven vindende, begonnen zij den martelaar op nieuw te mishandelen, schopten hem met hunne voeten en traptten hem met hunne hakken in buik en zijden, hem intusschen de smadelijkste woorden toevoegende.

Met den nacht stormde er weder eene beschonken bende den kerker in, en daaronder een dronken Fries, een kapitein, die den gevangenen beval de wangen op te blazen, en dan sloeg hij hun met de volle vuist herhaaldelijk in het gezig, zoodat bij velen het bloed uit mond, neus en oogen sprong. Te gelijk overlaadde hij met zijne makkers die eerwaardige belijders met de vuilaardigste beschimpingen, en koelden zij aan hen op allerlei wijze hun boosaardigen moedwil. Bij den morgen zag men, hoe hun gelaat misvormd en smartelijk opgezwollen was.

Zondag, 29 Junij.

Feestdag van de HH. Martelaren Petrus
en Paulus ¹⁾.

Daags daarna beroemde zich die onbeschaamde Fries, bij den Schout aan tafel gezeten, op hetgeen hij dien nacht had uitgerigt als op een heldenstuk; en elken dag, doch vooral des nachts, hadden de gevangenen deze en dergelijke mishandelingen te verduren. Was de eene bende vermoeid, want verzaad waren die wreedaards nooit, dan trad er eene andere op; en kwamen er vreemden op het kasteel, zij mogten naar believen met de martelaars te werk gaan. Waren er die zich te voren door hen beleedigd waanden, men kon zich nu, met woord en daad, zooveel men slechts wilde, aan hen wreken.

Dat ook de feestdag der Apostelvorsten, bepaaldelijk van den H. Petrus, die de sleutels van het rijk der hemelen ontving, de afvalligen op de volgende beschimping bragt, laat zich gereedelijk denken. Zeker is het, dat zij vooral op dien dag het sakrament der Biecht hebben bespot. Zij knielden bij de oudste Paters neder en deden of zij biechtten; dan, als razenden, sloegen zij dien grijsaards in het aangezicht en op het hoofd. De stokoude Wilhadus zeide altijd zeer bedaard op elken slag: »De o gratias!»

1) Men gedenke het heden wel, dat onze Martelaars juist op dezen dag, met het XVIII Eeuwfeest van den marteldood der Apostelvorsten Petrus en Paulus, door Pius IX z. g., in 1867 heilig verklaard zijn.

» Go
had
» Go
woon
als e
aard
lijks
» Go
voor
spott
tela
gefol

Men
op bl
Op
twee
Conin
zocht
verlo
de g
sprak
afkle
en h
toere
der,
» dez
» mij
zwoe

»God zij gedankt!» Een, die eene spotbiecht bij hem had gedaan, vroeg hem wat hij er op zeide: »Ik zal »God voor u bidden!» was zijn wijs en vriendelijk antwoord. Dat maakte den onverlaat nog woedender; als een bezetene greep hij den negentigjarigen grijsaard aan, en sloeg en mishandelde hem allergruwelijkst. En deze herhaalde immer: »Deo gratias!» »God zij gedankt!» — Zoo ging het elken dag, en vooral des nachts, en met allerlei verschillende bespottingen en pijnigingen. Daarbij werden onze martelaars aanhoudend door vreeselijken honger en dorst gefolterd.

Maandag, 30 Junij.

's Avonds vóór de Novene.

Men leze de opmerking over het beginnen der Novene, op bladz. 24 onderaan.

Op den 30^{en} Junij zouden op bevel van Marinus Brant twee ijverige Katholieken, Dirk Bommer en Arnout Coninck, te Gorkum opgehangen worden. Zij verzochten om hun biechtvader, Pastoor Leonardus, die verlof kreeg om den kerker te verlaten en hen naar de galg te begeleiden. Hij troostte en sterkte hen, en sprak hun van Jakobs ladder, waar engelen op- en afklommen, gelijk er ook nu engelen hen zagen en hielpen, en hun aanstonds de gloriekroon zouden toereiken. »Zijt manmoedig!» sprak de waardige herder, »nu is het uwe beurt, morgen welligt de mijne: »dezelfde straf, dezelfde schande, dezelfde dood staat »mij te wachten.» Onder de hand vermaande en bezwoer hij ook nog andere geloovigen, dat zij toch

tot het laatste toe zouden volharden in hetgeen zij van hun Pastoor geleerd hadden. De soldaten wilden hem nu naar het kasteel terugvoeren, doch de burgers verzetten er zich tegen, en men bragt hem naar het stadhuis. Daar werd hem verboden de Mis te lezen; ook mogt hij niet zonder verlof de stad verlaten. Dan moest hij op Maria-Bezoek in de kerk preken: hij wist nu, voegde men er bij, hoe hij voortaan te preken had.

Reeds dadelijk hadden de bloedverwanten van den Gardiaan zich beijverd om hem vrij te koopen; doch de vaderlijke kloosteroverste bleef bij zijne herhaalde verklaring: dat hij niet dan met al zijne kinderen wilde bevrijd worden, en anders met allen wilde sterven. Datzelfde getuigde hij aan een bij hem toegelaten bloedverwant, en sprak: »O! het is niet iets gerings, »voor het Katholieke geloof te mogen sterven!» — Wat ook de Vicarius in zijn vurig geloof met de meeste geestdrift herhaalde. Nog een ander bloedverwant, die heelmeeester was, mogt den Gardiaan bezoeken, maar kon zijne tranen niet weêrhouden: zóó misvormd en mishandeld zag de martelaar er uit. En toen die geneesheer sprak over die pijnlijke wonden: »O! 't is slechts weinig," riep hij in vervoering uit, »wat ik tot hiertoe leed voor den naam van »Jesus, mijn allerbemindsten Heer, die voor mij zon- »daar zoovéél geleden heeft; mogt ik voor het Ka- »tholieke geloof, lid voor lid, in stukken gehouwen »worden!... Laat ze met mij doen wat zij willen; laat »ze mij ontvellen, braden, ik ben bereid om er alles »voor te lijden!" En ook tegen hem wilde de in

heilige liefde ontgloeide Gardiaan van geen bevrijding voor zich zelve alleen hooren.

Wekken wij heden-avond aan al deze betuigingen van een zoo levendig geloof ook ons geloof op, om met des te meer vrucht deze oefeningen te houden. » Zonder het geloof toch is het onmogelijk, aan God te behagen." (Hebr. xi, 6.) Spreken we met alle aandacht eene akte van geloof, en zeggen wij volvertrouwen:

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

EERSTE NOVENE.

NAAR DE NEGEN LAATSTE LIJDENSDAGEN
ONZER MARTELAREN.

Dingsdag, 1 Julij.

Eerste dag der Novene.

Men beginne, des verkiezende, heden en de volgende dagen, de oefening met het Onze Vader, Wees gegroet, en Glorie zij den Vader, enz., ter eere van onze HH. Martelaars.

Onze Martelaren lijden met offervaardigen heldenmoed voor
hun geloof.

Op den 1sten Julij kwam de afvallige Luiksche Kunnik Jan van Omal, een bloeddorstig priesterhater, onze gevangenen beschimpen, sloeg godslasterlijke

taal tegen het Allerheiligste uit, en zeide, dat hij door Graaf van der Mark, die met zijne Watergeuzen vrijmagtig in den Briel als zijne zetelstad heerschte, naar Gorkum gezonden was, om hen allen te laten ophangen. Dadelijk antwoordde de vurige Hieronymus: »Doe gelijk gij zegt, wij zijn allen bereid!» Terwijl nu Omal als een dolzinnige tiert, scheldt en knarsetandt, komt er een beul in met koorden en laat ze hun dreigend zien. »God zij geloofd!» roept nu de Gardiaan Nicolaus met eenige anderen, »God zij »geloofd en gedankt! dat het zoo ver gekomen is.» Aan een groot deel der kloosterlingen ontnam men hunne kappen, en de beul hield ze, ofschoon dit alles slechts eene vertooning was; zoodat die martelaars, van nu af, enkel met een dun onderkleed gedekt bleven. Intusschen zong daar een afvallige uit spot een Latijnschen kerkzang op de HH. Petrus en Paulus, wier feestdag twee dagen te voren gevierd was. En wel toepasselijk was het, wat hij van Nero en die Apostelen deed hooren ¹⁾; immers eene wreedheid zag men hier als van Nero, een heldenmoed, welke dien der Apostelvorsten herinnerde. En ook: onze martelaren leden voor hetzelfde geloof in Christus, en bijzonder voor hun geloof in de opperhoofdigheid van Christus' eersten Stedehouder, van den H. Petrus, den eersten Paus van Rome, en van diens opvolgers tot aan de voleinding der eeuw.

Met den nacht kwam daar weder eene bende beschonken beulen, om zich in een nieuw tooneel te

¹⁾ Zie die woorden onder de Gebeden.

verlustigen. Zij bonden de kloosterlingen, die zich weder, gelijk bij elk nieuw gevaar, door de biecht tot den dood hadden voorbereid, twee aan twee en riepen: »Zingt nu, monniken! met deze staatsie gaat »gij ter dood!» Onverwijd hieven zij het *Te Deum*¹⁾ aan, wat een soldaat uit spot ten einde toe met hen medezong. Zoo bragt men hen aan eene welvoorziene tafel, waar er velen zaten te brassen, die hun, na veel smaad en hoon, dobbelsteenen aanboden, zeggende: »Werpt nu, wie 't eerst zal hangen, de anderen zullen op hun beurt volgen.» »Dat is onnoodig!» riep oogenblikkelijk de moedige Gardiaan, »ik bied mij zeer gaarne het eerst aan, ik ken toch »den strop, ik heb het nog pas ondervonden.» 't Was echter weêr boosaardige schrikaanjaging; de kloosterlingen werden, en weder in processie, naar hunnen onderaardschen kerker teruggebracht. Voor de anderen was daags te voren, tegen geld, eene hoogere en eenigzins dragelijker gevangenis verkregen; doch ook dáár waren zij voor het graauw niet beveiligd, en inzonderheid had Pastoor Nicolaus Poppel veel van een afvallig parochiaan te lijden, die hem in godslasterlijke smaadtaal zijnen ijver voor de eer van het H. Sakrament verweet.

Vereeren wij heden den onverschrokken en offervaardigen moed onzer zoo herhaaldelijk met den dood bedreigde martelaren; en merken wij reeds hier wél op: hoe zij voor hun geloof, inzonderheid voor hun geloof in de opperhoofdigheid van den Paus, en Jesus'

¹⁾ Zie het *Te Deum* onder de *Gebeden*.

waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sakrament, van alles beroofd, gekerkerd, geboeid, beschimpt, mishandeld, en telkens met den schandelijksten dood bedreigd werden. Bidden wij vurig om volharding in dit ons zelfde geloof, en om genade voor alle afgedwaalden, dat ook zij het met ons mogen belijden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Woensdag, 2 Julij, Feest van Maria-Bezoek.

Tweede dag der Novene.

De H. Leonardus, vooral om zijne verheerlijking van Maria, met allen ter dood gezocht.

Op den 2^{en} Julij, den feestdag van Maria-Bezoek, was de Groote kerk van Gorkum vol hoorders, en men zag onder hen eene menigte afvalligen en vreemde Calvinisten, die verwachtten, dat Pastoor Leonardus nu meer in hun geest zoude preken. Doch de trouwe herder, niet in het minst door dat aantal vijanden vervaard, sprak even rustig als tevoren; begon met den lof van de »Zalige Maagd en »Moeder Gods, Koningin des hemels», verdedigde tegen de nieuwgezinden met kracht van redenen hare uitnemende voorregten, en vooral hare voortdurende maagdelijkheid. Openlijk verzocht hij, dat zij die meer bewijzen verlangden, zich bij hem zouden ver-

voegen. Vervolgens rigtte de goede herder zich tot de zijnen, wekte hen in de teederste en vurigste taal op, dat zij toch vast zouden staan in het Katholieke geloof, en besloot aldus: »Volhardt dan, smeeke ik u, kloekmoedige en edele burgers! volhardt, en blijft standvastig in het Katholieke geloof"! Om deze preek zochten de Calvinisten nog te meer naar eene gelegenheid, om den onverschrokken Pastoor weder naar den kerker, en met de overige gevangenen ter dood te brengen; want openlijk geweld durfden zij op dit oogenblik, uit vrees voor het volk, niet gebruiken; zij wisten echter in hunnen haat al spoedig zulk eene gelegenheid te vinden.

Op denzelfden 2^{en} Julij kwam de zuster van Pastoor Leonardus hem uit 's Hertogenbosch berigten, dat hunne moeder ernstig ziek lag, en vurig verlangde, haren zoon te zien. Reeds had die zuster, door anderen geholpen, van den bevelhebber Brant, die uit eigenbelang allen naar omstandigheden wilde believeu, tegen geld een verlofbrief voor haren broeder verkregen; doch wyl er iets in den vorm ontbrak, wilde hij er niet op vertrekken. Men ontving, alweder voor geld, en altoos onder verbindtenis, dat Leonardus dadelijk zou terugkeeren, een anderen verlofbrief. Naauw echter was hij tot Woudrichem gekomen, of opgehitste priesterhaters uit Gorkum, vreezende, dat die kostbare buit hun zoude ontsnappen, zetten hem na, vatten hem weder en schelden hem voor een verrader. Leonardus toonde het geteekende verlof; men rukte het hem uit de hand, verduisterde opzettelijk het bewijs zijner onschuld,

en voerde hem onder allerlei scheldtaal naar Gorkum terug. Intusschen had men daar het volk door den schandelijksten laster tegen den onschuldigen herder opgeruid, en hij werd door de menigte met alle verwoedheid ontvangen. Men vloekte, men sloeg, men schopte, men trapte hem het gansche ligchaam over, en schreeuwde om strijd: »Hang hem op, »hang hem op! weg, weg met hem!» Vergeefs beriep Leonardus zich op zijn vrijgeleide; men sleepte hem naar het kasteel, waar Brant hem gelastte zich te ontkleeden: hij zou door de pijnbank tot bekentenis van schuld worden gebragt. Reeds stond Leonardus daartoe gereed, als Brant, wel bewust, dat hij het stuk geteekend had, tegenbevel gaf en hem in de gevangenis der kloosterlingen deed werpen. De geloofsvervolgers, hiermede nog niet tevreden, hitsten de gemoederen tegen alle gevangenen gelijkelijk op, ten einde hunnen dood te verhaasten.

Doch ook van hunnen kant ijverden aanzienlijke Katholieken voor de bevrijding hunner martelaren; en beriepen zich nogmaals bij den bevelhebber op de bezworen voorwaarden der opgave van het kasteel. Hij kon dit niet ontkennen, maar gaf voor, dat de vrijlating niet meer in zijne magt stond, en de Prins van Oranje daarover beslissen moest. Terwijl zij zich nu tot den Prins wendden, zochten de afvalligen nog meer de teregtstelling te bespoedigen, en zonden eenigen naar den Briel, om den doodvijand van priesters en kloosterlingen, den beruchten Graaf van der Mark, over den staat van zaken in te lichten, en alzoo tot hun doel te komen.

Merken wij heden op, hoe de heilige Leonardus, vooral ook om zijne verdediging der voorregten van Maria, altijd Maagd en Moeder, en Koningin des hemels, met de zijnen ter dood werd gezocht; en volgen wij zijnen onverschrokken ijver in de verheerlijking van Maria, de Moeder van God en ook onze Moeder, getrouw na. Bidden wij voor de ongelukkigen welke hare voorregten miskennen, en spreken wij ook voor die ondankbaren bij haar, die de Moeder van barmhartigheid en de toevlugt der zondaren is.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Donderdag, 3 Julij.

Derde dag der Novene.

Onze Martelaren zijn, in hunne ootmoedigheid, vol wantrouwen op zich zelve, vol vertrouwen op God.

Dezelfde Omal, die voor twee dagen in den kerker kwam, onze martelaars beschimpte en met den dood bedreigde, was inderdaad door Lumey naar Gorkum gezonden om alle priesters en kloosterlingen, welke hij daar in boeijen zou vinden, gevangelijk tot hem naar den Briel te voeren. Eerst echter wilde hij, door eenige nieuwgezinden daartoe aangezocht, de verovering der stad Bommel beproe-

ven; wat hem als zeer gemakkelijk was voorgespiegeld. Die aanslag echter mislukte geheel, en met een groot verlies, kwam hij den 3^{den} Julij woedend naar Gorkum terug. In zijne verbittering had hij nu gaarne de gevangenen of dadelijk omgebracht, of naar den Briel vervoerd: hij durfde dit echter uit vrees voor het volk niet doen.

Onze martelaars baden intusschen te zamen, vermaanden en bemoedigden elkaâr. De stokoude Wilhadus en de vrome Nicasius lagen schier aanhoudend ter aarde geknield, in het gebed verzonken. Pastoor Leonardus leed veel aan de zware, vooral inwendige verwondingen, hem den vorigen dag toegebracht. Ook zijn medepastoor Nicolaus leed nog aan de gruwelijke mishandelingen van den eersten nacht, en niet minder de kloekmoedige Gardiaan, die, hoezeer ook weder door een bloedverwant daartoe aangezet, niet voor zich alleen, zonder zijne medebroeders, wilde vrijgekocht wezen; »onder de hulp »van Gods genade,” sprak hij, »wil ik met hen leven en sterven.” Hij dan ook mogt, naar zijn bijzonder lijden, bijzondere inwendige vertroosting en smaken; en God scheen zijne trouwe dienaren thans te sterken tegen den zwaren strijd, dien zij welhaast voor zijnen naam zouden te verduren hebben. De diep-ootmoedige Leonardus, ofschoon geheel onschuldig aan de verhoogde verbittering hunner vijanden, smeekte zijne medegevangenen herhaaldelijk om vergiffenis, dat hij hen aldus in nieuw levensgevaar had gebracht. Zoo had hij tot zijne zuster gezegd: »Als het God behaagt, dat ik hier sterven moet,

» wijt het, bid ik u, aan niemand anders dan aan
» mij en mijne zonden."

Merken wij heden op, hoe onze martelaren, in hunne diepe ootmoedigheid, vol wantrouwen zijn op zich zelve, maar tevens vol vertrouwen op God; hoe zij alles doen om elkander te sterken en gedurig tot God om versterking bidden, die hun dan ook, in zijne vaderlijke liefde, zijne vertroosting niet onthoudt. Steunen ook wij aldus, bij een levendig besef van ons eigen onvermogen, op Gods alvermogen; en hoe ongenoegzaam wij ook zijn uit ons zelve, wij zullen dan toch bij alle gevaar, bij alle bekoring, alles vermogen in Hem die ons versterkt. (Phil. iv, 13.)

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie zij
den Vader.

Vrijdag 4 Julij.

Vierde dag der Novene.

Het kwaad verwint tot hooger goed.

Toen de Katholieken, die voor de bevrijding der gevangenen ijverig werkzaam bleven, ondervonden, dat al hunne verzoeken niets baatten, besloten zij hunnen vrijkoop te beproeven. Eenige dagen te voren toch wilde men Pastoor Nicolaus voor eene bepaalde som uitleveren; Pastoor Leonardus had ter-

stond dat geld bijeengebragt; doch het geraakte in handen van een afvalligen bedrieger, zoodat met het geld toen de hoop op Nicolaus' redding verloren ging. Door den invloed echter van den kerkerprovoost bij Brant, hoopte men nog te slagen, en er werden ernstige pogingen tot vrijkoop gedaan. Doch bij de terugkomst van Omal waren er verraderlijke lieden, die, onder den schijn van welwillendheid, die ijverende Katholieken aanraadden, dat zij toch bij Omal niet voor de gevangenen zouden spreken, maar wachten tot zijn vertrek; anders, zeiden zij, liep men gevaar, dat hij, in zijnen haat tegen de geestelijken, hen óf dadelijk ombrengen óf naar den Briel overvoeren zou. Aldus verleid, deden de hierin al te ligtgeloovige welgezinden gedurende Omal's aanwezigheid niets, en lieten ook dien 4^{en} Julij voorbijgaan. Den volgenden dag, vóór zijn vertrek, bleek het duidelijk, hoe valsch de bewering dier huichelaars was, daar Omal zich door een ander gevangene dan onze martelaars liet verbidden en hem voor geld op vrije voeten stelde. Zoo werd ook deze poging tot hunne bevrijding door bedrog en geveinsdheid verijdeld en ging de hoop op hun behoud verloren; zoo, menschelijkerwijze gesproken, zegepraalde het kwaad over het goed!

Merken wij heden op, hoe dit alles door Gods voorzienigheid is toegelaten, omdat Hij aan de zijnen veel meer dan een kortstondigen tijd op aarde, en welhaast het eeuwige leven en de onverwelkbare kroon der glorie in den hemel wilde geven. *Vertrouwen wij vastelijk*, wanneer soms onze ijverigste

pogingen mislukken, of onze gebeden geene verhooring schijnen te vinden, dat Hij, die altijd onze Vader is, iets véél beters voor ons heeft weggelegd, en blijven wij met onze martelaars bidden, dat zij n heilige wil geschiede gelijk in den hemel, zoo ook op aarde.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Zaterdag, 5 Julij.

Vijfde dag der Novene.

Vurige liefde van onze Martelaren voor het heil der zielen.

Den 5^{en} Julij maakte Omal zich gereed om met den avond te vertrekken, en te gelijk al de gevangenen naar den Briel te voeren. Uit vrees voor oproer, durfde hij hen te Gorkum niet ter dood brengen; ook waagde hij het niet, hen bij dag in te schepen; want eenige nieuwgezinden hadden hem verzekerd, dat de Katholieken er zich met alle geweld tegen verzetten zouden. In dien nacht dan (van den 5^{en} op den 6^{en} Julij), kwamen de beulen onze martelaars van hunne mantels en togen en alle kleed van eenige waarde berooven, zoodat de meesten ter naauwer-nood gedekt waren. De negentigjarige Wilhadus vroeg tegen de koude een oud manteltje terug, en

werd met kaakslagen en een vloed van beschimpingen en scheldwoorden bejegend; waarop hij, als naar gewoonte, »Deo gratias!» »God zij gedankt!» antwoordde, en met gevouwen handen voor zijne vervolgers bad. Er was toen toch iemand die hem een oud stuk kleet toewierp. Pastoor Leonardus, in zijn zielenijver diep bedroefd, dat hij aldus midden in den duisteren nacht weggevoerd werd, en de zijnen nog met geen laatst woord tot volharding kon opwekken, wendde zijne betraande oogen naar de stad, en riep als voorspellend uit: »Gorkum, Gorkum! o »wat al rampen hangen over u!» — en wel is dat woord spoedig door velerlei geesels over die stad vervuld.

Merken wij heden op, hoe de heilige Leonardus en Wilhadus boven alles aan het heil der zielen denken en hun eigen lijden vergeten; en hoe al die martelaren alles prijs geven en verlaten, liever dan met hun geloof ook hunne ziel te verliezen. IJveren ook wij naar ons vermogen voor de bekeering van afgedwaalden en zondaren, en offeren ook wij liever alles op, dan schade te lijden aan onze ziel.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Zondag, 6 Julij.

Zesde dag der Novene.

Jammerlijke toestand der afvalligen van het geloof.

Het was reeds na middernacht geworden, eer onze geloofshelden uit den kerker geleid en ingescheept waren. Zij voeren eenigen tijd op de Merwe voort, en werden toen zóó dicht op elkaâr in eene mosselschuit gepakt, dat zij van stank en benaauwdheid zouden gestikt zijn, had men hen niet op een vrachtschip overgeplaatst, waarmede zij nu dien zondag omstreeks negen uur te Dordrecht aankwamen. Daar ontnam men aan den ouden Willhadus zijn versleten stuk mantel, en ook aan anderen wat zij nog aan kleding overhadden. Terwijl Omal met zijn gevolg goede sier hield, liet hij de gevangenen in het schip zonder eenig voedsel, ten spot aan hunne wachters en het toestroomend gepeupel, dat zich in dit schouwspel kwam verlustigen, hen verguisde en begekte, op het Roomsche geloof schimpte en smaalde. De soldaten spannen een zeil, om met dien toeloop hun voordeel te doen; slechts tegen eenig geld mogt men er achter komen en dan naar hartelust met de martelaars te werk gaan. Zoo kwam aldaar ook een befaamd Calvinist en begon tegen hen over het Allerheiligste Sakrament te redetwisten. De Pastoors Leonardus en Nicolaus, en Hieronymus de Vicarius verdedigden met alle kracht en vuur de Katholieke leer, en Leonardus vooral, zoo welsprekend en geleerd, bragt zijnen bestrijder zoodanig in het naauw, dat hij, gansch versla-

gen en beschaamd, geen woord meer wist te zeggen. Toen, bevend en knarsetandend van woede, begon hij te schelden en te vervloeken, en had al de gevangenen wel dadelijk over boord willen slingeren. De Gardiaan wisselde geen enkel woord met hem, en vermaande ook zijne medepriesters, het daarbij te laten, om toch het heilige niet voor de honden, en geen paarden voor de zwijnen te werpen (Mt. VII, 6).

Daar kwamen ook Katholieken, die zich tot weens toe met de martelaars begaan toonden, en onder hen waren er, die, zoo men het toegestaan had, gaarne Theodorus van Emden en Petrus van Assche zouden vrijgekocht hebben. Maar die gansche menigte hield niet op met de vuilaardigste beschimpingen, verwijten en bedreigingen; onze kampvechters voor het geloof waren hier in waarheid een schouwspel voor de wereld, voor engelen en menschen! (1 Cor. IV, 9.) — Eerst in den namiddag, met het hoo-ger gerezen water zeilde men verder. De schipper, die opgemerkt had, dat de gevangenen nog niets hadden gegeten, gaf hun wel zeer weinig maar toch éé-nig voedsel; men voer dien zondag voort tot op eene mijl afstands van den Briel; den nacht bragten de martelaars op het schip door, en leden weder veel van honger en van koude.

Merken wij heden op, hoe treurig de toestand van afvalligen is; 't is alsof zij blind, verhard, ja verwoed zijn tegen de waarheid en dezer bondigste uiteenzetting: zij willen niet overtuigd worden, en brengt men hen door klem van redenen tot zwijgen: tot wat al onwaardige wapenen nemen zij dan hunne

toevlugt. O bidden, bidden wij toch véél met onze heilige martelaren, die zoovéél voor de waarheid geleden, zoo vurig voor haar gestreden hebben, o bidden wij toch véél en eenparig voor zulke ongelukkigen, opdat eindelijk eens hunne oogen voor het stil en helder licht dier goddelijke waarheid mogen opengaan.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Maandag , 7 Julij.

Zevende dag der Novene.

Het veelvuldig en heldhaftig lijden onzer Martelaren.

Vroeg in den morgen lagen onze gevangenen buiten den Briel aan het (oude) Havenhoofd, en wachtten er een uur op de komst van Graaf van der Mark, die zijne rooverbenden in bloeddorst en priesterhaat nog verre overtrof. Hier, waar de nieuwgezinden zich het eerst vestigden en hun zetel hadden, hier hebben onze thans verheerlijkte Martelaren, door de belijdenis van het aloude geloof, de gloriekroon verworven.

Al spoedig na hunne aankomst, snelden de barbaarsche inwoners toe, en 't is niet te zeggen, wat zij al tegen deze eerbiedwaardige schaar van geestelijken uitsloegen; hoe godslasterlijk zij van het Allerheiligste spraken; hoe zij honderdmaal dreigden

met galg en rad. De Graaf, anders gewoon, na zijn nachtelijk slempen tot laat op den dag te slapen, komt op het eerste bericht vol vreugde aangevlogen, en begon, het schip ziende, zoo vreeselijk te schaterlagchen, dat hij achterover op zijn paard viel, en hij braakte op eens al wat zijn helsch gemoed hem ingaf, tegen de martelaren uit. Zijne soldaten bonden hen twee aan twee, en leidden hen een en andermaal en voor de derde maal in processie rondom eene daar opgerigte galg; zij moesten er onder doorgaan, er achteruit omhengaen, er in een kring voor neêrknielen, en dit alles onder het zingen van opgegeven kerkzangen ter eere van Maria, zooals het *Salve Regina* ¹⁾; zij waren toch gekomen, dus schimpten de soldaten, om de gelofte van eene bedevaart of pelgrimstogt te volbrengen. Ondertusschen stonden tallooze toeschouwers te spotten, en bragt de beul eene ladder aan de galg, alsof hij hen onverwijd zoude ophangen. Maar dit was slechts vertooning en voorspel van hetgeen de martelaars verder zouden te verduren hebben. Want bij het langzaam naderen van hun einde, is telkens ook hun lijden toegenomen; in den eersten nacht echter en op dezen zevenden dag hebben zij wel het vreeselijkste geleden, waarom wij er ook langer bij moeten stilstaan.

Zoo dan tot spot trokken zij in processie naar de stad; twee leekebroeders gingen voorop met spiesen, van boven met klitten en onkruid gesierd; de beul trad in 't midden, met een gestolen kerkvaan in de

¹⁾ Zie dit onder de Gebeden en de Gezangen.

han
het
sold
met
gezi
niet
hen
wel
mo
bes
die
hed
ken
misl
telu
ston
er
med
en
geb
de
zij
zou
maa
va
zang
zing
ker

¹⁾
²⁾
bed

hand. In de stad gekomen, moesten zij weder zingen, het Te Deum ¹⁾, en bekende responsoriën. Twee soldaten reden er naast, en zweepten hun wreedaardig met van de boomen gerakte takken in hals en aangezicht; dan vooral, wanneer iemand van vermoeijenis niet hard genoeg medezong. De Graaf zelf dreef hen te paard voort, en sloeg hen van tijd tot tijd geweldig met eene roede. En wat zij van de stedelingen moesten hooren en verduren, dat is onmogelijk te beschrijven; die grove spot en gemeene kwinkslagen, die vuige schandtaal en afschuwelijke godslasterlijkheden: 't ging alles te boven wat men zich bedenken kan; bij hunne woorden voegden zij de daad en mishandelden onverhinderd de gevangenen naar hartelust. De gansche stad was uitgestroomd; men stond aan beide kanten in lange, digte rijen, en er was niemand, volstrekt niemand, die eenig mededooogen toonde; aan het getier en geschimp en het bespotten van kerkelijke plegtigheden en gebruiken ²⁾ was geen einde. Zoo kwam men op de markt, waar eene galg gereed stond, en alsof zij hier, gelijk zoo straks buiten de stad, dadelijk zouden opgehangen worden, moesten zij er driemaal omheengaan, onder het zingen der Litanie van alle Heiligen ³⁾ en ander kerkgezang; dan onder de galg knielen en hymnen van Maria zingen. Toen aan het eind geen der martelaars, zeker uit bescheidenheid, het gebed aanhief, moest

¹⁾ Zie de Gebeden.

²⁾ Zie een voorbeeld met het „Asperges”, onder de Gebeden.

³⁾ Zie de Gebeden.

ook dit volgen, en de oude Godefridus van Duynen zong het ¹⁾ met eene heldere stem, en zóó vast en gerust als hij het in het Lof gewoon was; waarop al de anderen met het »Amen» besloten.

Het was nu acht uur vóór den middag. Welk een schouwspel! Daar werden eerbiedwaardige priesters, grijsaards van zestig, zeventig, ja negentig jaren door eene gansche stad, door alle gepeupel bespot, gehoond, geslagen, gestooten en getrapt; hals, borst, aangezigt, 't was alles doorstriemd, doorwond, blaauw en bebloed; de Gardiaan Nicolaus en Pastoor Nicolaus waren beiden daarenboven geteekend met de wurgstreep van het koord; en zoo toonde men hun dreigend den strop en beukte hen met stokken, onder het bulderend gejuich der menigte, en toen schreeuwden er: »Weg met hen! hangt ze aan de galg, die »monniken, die mispapen, die papisten!» En daar, o schande! daar waren ook vrouwen bij, die voor niemand onderdeden in wreedaardigheid. Eene afgevallen vrouw uit Gorkum sprak Pastoor Nicolaus met zijn naam aan, en riep, bij meer, hem toe: »Wat »zult gij nu schoon de galg versieren!» Ja, de trouwe Gorkumsche herders zagen er van hunne eigene parochianen, mannen en vrouwen, die hen uitscholden en het hun tot een verwijt maakten wat zij tot hun zieleheil hadden gezwoegd. »Dát was hem veel harder,» verklaarde Leonardus, hoezeer ook tot alles bereid, »dát was hem veel harder dan alle smaad »en de dood!»

¹⁾ Dit gebed staat achter den zevenden dag van de tweede Novene, en onder de Gebeden.

Uitgeput en badend in hun zweet, werden de martelaars eindelijk in een allervuilst dievenkot gestoken; hier vonden zij den Pastoor van Heynoort, en een half uur later bragt men er de twee bovengenoemde Norbertijnen van Monster. Daar, in dien ondersten, stikdonkeren kerker, waar alle onreinheid van twee hoogere gevangenen in nederkwam, bleven zij, dicht opeengedrongen, staan tot 's middags drie uur, en werden nu, altijd zonder eenig voedsel, naar het stadhuis geleid; alwaar zij, in Graaf Lumey's tegenwoordigheid, één voor één door geslepen Calvinisten ondervraagd werden. Toen Pastoor Leonardus, als naar gewoonte, een zeer vrijmoedig antwoord gaf, sloeg hem een soldaat met een hellebaard in den hals; en op zijn wederwoord: »Slaat mijn vleesch zoo-
 » veel het u lust en terwijl ge 't nog kunt, want lang zal
 » het niet duren!" sloeg een ander hem met een krijghamer op het achterhoofd, dat het bloed er uit schoot. Al onze martelaren beleden eenparig al wat de H. Kerk leert. Broeder Cornelius, van Wijk-bij-Duurstede, zeide eenvoudig, dat hij hetzelfde geloofde als zijn Gardiaan; wel verzekerd, dat deze geloofde wat de Kerk leert. Na dit onderzoek bragt men hen naar den kerker terug, doch nu, door sommiger tusschenkomst, naar een die hooger, minder donker en niet zoo morsig was. Eindelijk verkreeg Pastoor Leonardus met veel moeite, dat men hun, uitgeput van honger, vermoeijenis en pijnen, een vat water en eenig brood verstrekte.

Merken wij heden op, hoeveel, op hoevelerlei wijze, van hoevelerlei personen

in welk eene stemming en waarvóór onze martelaars op dezen verschrikkelijken dag hebben geleden; vergelijk met hen hunne verwoede vervolgers: welke eene tegenstelling! hoe straalt hier de luister der waarheid, hoe maken hier de afvalligen zich zelven en hunne dwaalleer te schande. Danken wij God toch vurig voor de genade van het ware geloof; en bidden wij te hartelijk er voor de verblinden, die hun ongeluk niet inzien.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Dingsdag, 8 Julij.

Achtste dag der Novene.

Strijd tegen velerlei verleiding.

In den middag van den 8^{en} Julij bragt men zeven onzer martelaars naar het stadhuis, om, weder in Lumey's bijzijn, een nieuw en scherper onderzoek te ondergaan. Men koos hiertoe als de voornaamsten de beide Pastoors Leonardus en Nicolaus; den Gardiaan met zijnen Vicarius en Godefridus, van Mervel; en de twee Norbertijnen. Kon men dezen overwinnen en tot afval bewegen, zoo dacht men, dan zouden de overigen wel volgen. Daar dan bevonden zich twee Calviniste predikanten, eenige edellieden uit Lumey's gevolg en anderen. De eerste vraag liep over den Paus, tegen wien de Graaf een doodelijken haat koesterde. En

als de eene predikant, een onbeschaamde Gorkumsche schipper, niets met al zijn spreken uitrigtte, riep hij telkens: » Hangt ze maar op, hangt ze maar op ! » De andere predikant, een gewezen pastoor van den Briel, zocht hen, met allerlei schoone beloften en vooruitzigten, van den Paus en het geloof af te trekken; waarop de manmoedige Gardiaan ook dit ten waardig bescheid gaf: dat het Katholieke geloof hem meer was dan zijn leven, en hij gaarne met zijn bloed zijne prediking zou bezegelen. Even volstandig en heldhaftig weigerde Pastoor Leonardus den Paus te verloochenen. » Gij geeft altijd », voegde hij er bij, » hoog op van uwe » godsdienstvrijheid, en gij wilt mij dwingen, mijn geloof tegen mijn geweten in te verlaten. Maar laat » ons een vrijen redestrijd voeren, en wie het wint, » die worde gevolgd. » Dat voorstel beviel den meesten aanwezigen, en de twee predikanten, hoezeer zij het ook zochten te ontduiken, werden gesteld tegenover Pastoor Leonardus en den Gardiaan. Het duurde niet lang, of de eene predikant, die de echtheid van zijn Bijbel te bewijzen had, raakte vast; dat bemerkten de Calvinisten en begonnen Pastoor Leonardus, die toen sprak, in de rede te vallen, en te schelden, en wierpen hem en den Gardiaan de raadzaal uit. Nu moest P. Hieronymus antwoorden, en onvervaard, als altijd, beleed hij het Katholieke geloof. Toen leidde men de twee Norbertijnen voor, die, over de wezenlijke tegenwoordigheid van Christus in het H. Sakrament des Altaars ondervraagd, beleden en te gelijk bewezen, wat de H. Kerk over dat geloofspunt leert; waarop de verslagen tegenpartij hen met scheld-

woorden overlaadde. Ook de nog overigen stonden vast in de belijdenis van het Katholieke geloof. Onderwijl had die Gorkummer schipper, gedurig in het naauw gebragt, niets anders geschreeuwd dan: » De » strop! de galg! ophangen!» en de Graaf riep het herhaaldelijk met hem mede. Dat toch was hem en den zijnen het grootste genot, dat die geestelijken den smadelijksten dood zouden sterven.

Intusschen hadden de Katholieken te Gorkum, die zich tot den Prins van Oranje hadden gewend, den 7^{en} Julij een gunstig antwoord ontvangen. Hij beval nadrukkelijk aan alle bevelhebbers van steden of plaatsen, dat men geen geestelijke of kloosterling mogt hinderen, maar dat zij allen denzelfden vrijdom als het volk zouden genieten. Brant gaf hiervan een afschrift voor Lumey in den Briel, hetwelk onverwijld den volgenden morgen (8 Julij) door een ijverig Katholiek werd overgebracht; hij moest tevens bij den Graaf voor alle gevangenen spreken, bijzonder voor Pastoor Leonardus, wiens zuster tienduizend dukaten ten losprijs had geboden. Tegen den avond kwam de bezorger van den brief in den Briel aan. Doch de trotsche Graaf riep bulderend uit: Hij, Lumey, was zoowel heer en meester als Oranje; hij erkende hem noch iemand anders voor zijn meerdere; en te vergeefs nu was alle pleit ten voordeele der gevangenen.

Ook twee broeders van den Gardiaan waren in den Briel en lieten niets onbeproefd om hem te redden; zij verkregen voor geld, dat hij voor een of twee uren met hen in het huis van den provoost mogt gaan. Daar had hij gevaarlijke en herhaalde aanvallen

van zijne eigene broeders door te staan; zij boden hem hun huis aan, zouden voor zijn onderhoud zorgen, hem den handel leeren, zoodat hij een rijk bestaan kon hebben. Nicolaus antwoordde, dat hij liever terstond wilde sterven, dan ook maar in het minste van het Katholieke geloof en van God af te wijken: hij toonde hun aan, dat van den Paus af te vallen, afvallen is van de Kerk en afvallen van God; » die » de Kerk niet tot Moeder heeft, » zeide hij met den H. Cyprianus, » kan God niet tot Vader hebben. » Nu bragten zij hem aan eene welvoorzienene tafel, en toen de martelaar, die uitgeput was van honger en vermoeijenis, zich genoegzaam versterkt had, en opgeruimd met hen sprak, zochten zij hem met bidden en smeeken en allerlei middelen over te halen, dat hij slechts voor een wijl zijn geloof zou ontveinzen, om zijnen broeders de schande van zulk een dood te besparen. Met heilige verontwaardiging bestrafte hij hen, en verklaarde, dat hij dien reeds geproefden dood niet vreesde. Toen bezworen zij hem, dat hij zich dan nu zeker zou laten vrijkoopen, daar hij zijne lotgenooten toch niet redden kon. Onwrikbaar hervatte Nicolaus, dat hij volhardde bij hetgeen hij altijd gezegd had, en met zijne medebroeders wilde blijven in leven en dood. Verstoord over die halsstarrigheid, gelijk zij het noemden, gingen zijne broeders heen, en onze afgematte strijder strekte zich een oogenblik op een bank neêr en sliep gerust in het aangezicht van den dood!... Ook de andere gevangenen hadden eenige verligting en ontvingen, door zijn toedoen, van zijne broeders wat spijs en drank.

Middelerwijl zat de Graaf te slempen en had buitengemeen veel gedronken. Hij ziet het bevel van den Prins nog eens in, en merkt, dat het slechts een afschrift is. Daarop barst hij in verwenschingen uit tegen Brant, tegen den Prins: hij zou dien nacht nog toonen, dat hij meester was en zich van niemand liet gebieden. Woedend en dronken als hij is, gelast hij den kerkerprovoost, dat hij al de gevangene priesters en monniken tot den laatste toe moest doen ophangen, en dat er niet één, tegen wat prijs ook, zich kon laten vrijkoopen. Afzonderlijk nog beveelt hij den wreedten Omal, voor de stipte en spoedige uitvoering te zorgen. 't Was elf uur in den nacht, toen dat snoode doodvonnis onder zulke omstandigheden werd geveeld! Eenige geregtsdienaars snellen naar het huis waar de Gardiaan nog rustig sliep; zij rukken hem wakker en hij sprak: » Wat de Heer geeft mag » ik niet weigeren; wilt gij mij, ik volg u gaarne."

Merken wij heden op, hoe onze kampvechters voor het geloof nu op eene gansch andere wijze aangevallen zijn, en de bestrijders der waarheid zich van eene andere zijde deden kennen. Gisteren hadden onze martelaars allerlei geweld en smaad te verduren: heden moesten zij, en vooral de grootmoedige Gardiaan, aan velerlei verleidingen en verlokkende aanbiedingen, aan vleesch en bloed weerstand bieden. Dat dubbele middel, geweld en verleiding, heeft de dwaling altijd tegen de waarheid beproefd, beproeft zij nog dagelijks, en verleidelijke beloften niet het minst. O leeren wij toch van onze onbezweken helden, voor geen aardsch

goed of genot, heedanig ook, van ons heilig geloof af te wijken, en blijven wij met hen onzen Heer Jesus Christus in zijnen Stedehouder vereeren, en in zijn H. Sakrament aanbidden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Woensdag, 9 Julij.

Negende en laatste dag der Novene.

Driedubbele verwinning, over foltering, verleiding en afval.

De martelaars hadden zich intusschen door de biecht tot den laatsten strijd voorbereid; de beulen binden hen twee aan twee en leiden hen in processie buiten de stadspoort; 't was nu reeds tegen één uur na middernacht, en alzoo woensdag, den 9den Julij. Soldaten te voet en te paard omgaven de veroordeelden met groot gedruisch; ook van het volk kwamen er toegelopen; toen zelfs spaarde men hun geen scheldwoorden, geen verwenschingen en mishandelingen. Men zoekt naar eene plaats ter uitvoering van het vonnis, en komt aan de overgebleven turfschuur van het verwoeste klooster St. Elisabeth Ten Rugge, waar zij twee balken zien, geschikt voor hun doel. De martelaren bevelen allen hun jongsten strijd aan God, en vermanen elkander tot volharding. Men ontkleedt hen en voert den waardigen

Gardiaan het eerst ter dood. Hij omhelst allen één voor één, bemoedigt hen nog vaderlijk, wijst op de reeds wachtende kroon, en treedt blijmoedig de leer op, altijd nog vermanend, totdat het koord zijne stem onderbreekt.

Nu waren het Hieronymus, Nicasius, en de beide Gorkumsche Pastoors, die de anderen versterkten; want daar waren ook Calvinisten en een vuil-aardig predikant, die vooral aan de jongere kloosterlingen alles beloofden, indien zij » het Paapsche » geloof » wilden verzaken. Dan trok Nicasius, altijd even kalm, hen in 't midden der overigen, om hen als te beschutten; en zoo dikwerf die verleiders aan de jongsten vroegen, of zij nu nog, om hun leven te redden, den Paus van Rome wilden verzaken, antwoordde hij dadelijk in hun naam: » Neen, dat » willen zij niet! Dat zullen zij nooit doen, zij willen met ons leven en sterven!"

En toch, helaas! hadden onze martelaars de smart, dat de jongste hunner, de achttienjarige, nog niet geprofeste leekebroeder Henricus, die reeds gewankeld maar zich met God verzoend had, nu geheel voor de verleiding van den Calvinisten predikant bezweek en uit hun midden werd weggevoerd. Dat bedroefde vooral den zoo vurigen Vicarius en toen hij, bij het opgaan van de ladder, Maria, den H. Petrus en andere Heiligen aanriep en daarover door denzelfden predikant vermaand werd, dat hij zich tot God alleen moest wenden en de Paapsche bijgeloovigheden verzaken, gaf hij hem zulk een duchtigen voetstoot, dat de snoodaard achterover op den

grond viel; hij voegde hem tevens toe: » Ga weg, gij
 » boosaardigste der menschen! werktuig des duivels!
 » want wat gij spreekt, 't is de duivel die het door
 » uw mond uitbrengt. Ben ik bedroefd, 't is niet
 » om den dood, maar omdat gij een onervaren jon-
 » geling tot uw verfoeijelijk gezelschap verlokt hebt.”
 De soldaten, hierdoor te meer verbitterd, doorkor-
 ven zijn gelaat, en sneden hem het Jerusalemsche
 pelgrimskruis uit de borst en den regterarm. Tot
 den laatsten adem toe, vertroostte hij de anderen;
 zoo deden ook Pater Nicasius en Pastoor Nicolaus.

Het was voor de nog overigen eene nieuwe smart,
 dat een tweede Minderbroeder, uit Luik, die pries-
 ter was, jammerlijk afviel; deze vond kort daarna
 een rampzalig einde, terwijl de jonge Henricus na-
 derhand rouwmoedig wederkeerde. Zoo is van nog
 twee, die reeds vroeger als wankelend van onze mar-
 telaren werden afgezonderd, de een, de Pastoor van
 Maasdam, toch na acht dagen opgehangen, terwijl
 de ander, Pontus Heuterus, in Omal's dienst geko-
 men, wist te ontsnappen en opregte boete deed.

Toen Pater Godefridus, van Mervel, de leer werd
 opgeleid, bad hij: » Vader vergeef het hun, want
 » zij weten niet wat zij doen.” — Pastoor Leonardus
 behield tot het laatste toe zijne gewone onversaagd-
 heid, en bleef zijne medebroeders tot volharding
 aanmanen. Toen hij, in gedachten verdiept, eenig-
 zins langzaam de ladder opging, voegde Godefridus
 van Duynen, in den waan dat dit uit eenige zwak-
 moedigheid voortkwam, hem toe: » Wel, Meester
 » Leonardus! waarom trekt gij niet wat haastiger

» naar den ons bereiden disch? Heden immers moeten wij met God en het Lam feest houden in den » hemel." Deze zeventigjarige grijsaard werd na al de anderen ter dood geleid. Reeds klom hij verheugd de leer op, toen eenige menschelijker soldaten hem wilden sparen; maar hij riep, in zijn heilig ongeduld: » Haast u, bid ik u, en brengt mij bij mijne broeders, want ik zie de hemelen open!..."

En dáár dan, in die hemelen, zijn straks die negentien heldhaftige verwinnaars vereenigd, en dragen de kroon, welke de Gardiaan zag blinken en het eerste ontving. Doch welk een schouwspel in de martelschuur!... Daar hangen zij allen, of gestorven, of nog zieltogend: vijftien aan ééne lange balk; aan eene andere balk Godefridus van Duynen tusschen den Gardiaan en, den leekebroeder Cornelius; Jacobus den Norbertijn, heeft men aan eene leer opgehangen. Uiterst ruw en achteloos gingen de beulen te werk; de eene martelaar heeft het koord in den mond, zooals Pater Nicasius, een ander onder de kin; bij anderen was het niet strak aangehaald, zoodat sommigen een langen doodstrijd hadden en bij den klaren dag en veel langer nog leefden, zooals de H. Nicolaus, Poppel. Het had van twee tot vier uur geduurd, eer de foltering voor allen voltrokken was. En nog was de haat hunner beulen niet verzaad: zij verminken, zij openen en slagten bijna al die lichamen, en... maar verder mogen wij niet gaan!... Zóó mishandeld bleven die heilige overblijfselen den ganschen dag hangen, ten gruwzamen spot van de menigte die er kwam zien:

ja troepen van kinderen dreven er hun dartel spel aan en wierpen met steenen! Katholieken van Gorkum, die dit vernamen, verkregen eindelijk voor geld, dat die eerwaardige lichamen den volgenden nacht afgenomen en begraven werden. Men legde ze in twee groeven, welke men onder de beide balken had gedolven.

Merken we heden op, hoe onze geloofshelden thans tegen drie vereenigde vijanden te strijden hadden; niet enkel, gelijk eergisteren, tegen foltering en alle verschrikkingen des doods; niet enkel, gelijk gisteren, tegen velerlei verleiding en schoone beloften, maar tegen beiderlei aanvallen vereenigd en verdubbeld, en daarenboven tegen den heilloozen invloed van een dubbelen afval, en wel op dát oogenblik nog! wat die trouwe bloedgetuigen met eene nieuwe, onuitsprekelijke zielesmart vervulde. » Dát is dan de verwinning welke de wereld verwint, ons geloof" (1 Jo. V, 4); die in het kwade gestelde wereld, met hare bedreigingen en schrik aanjagingen; die wereld met hare beloften en verlokseken; die wereld met hare ergerlijke en aanstekelijke voorbeelden van verdorvenheid. Wie daartegen wettig en volstandig zal gestreden hebben, zal met onze martelaren ook gekroond worden.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

TWEEDE NOVENE.

OP DE GELOOFSWAARHEDEN, DOOR ONZE MAR-
TELAARS BELEDEN, EN DE VOORNAME
DEUGDEN DOOR HEN BEOEFEND.

EERSTE DAG.

Dingsdag.

Kom, H. Geest, vervul de harten uwer geloovigen,
en ontsteek in hen het vuur uwer liefde.

Zend uwen Geest uit, en zij zullen geschapen worden.

En Gij zult het aanschijn der aarde vernieuwen

LAAT ONS BIDDEN.

God, die de harten der geloovigen door de verlich-
ting des H. Geestes hebt geleerd: geef ons in den-
zelfden Geest opregt wijs te zijn, en ons altijd in zijne
vertroosting te verheugen. Door onzen Heer J. C.,
uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet.

OVERWEGING.

Dankbaarheid voor de genade des geloofs.

Overweeg, hoe, volgens de H. Kerkvergadering van
Trente ¹⁾, het geloof het begin is van 's menschen
heil, de grondslag en de wortel van alle regtvaardig-

¹⁾ Sess. VI de Justif. C. VIII.

making. Zonder het geloof, verklaart de apostel, is het onmogelijk aan God te behagen (Hebr. xi, 6), en tot de gemeenschap zijner kinderen te komen. Overweeg daarbij, hoe het geloof Gods gave en eene onverdiende genade is (Eph. ii, 8 v.), en hoe de rechtvaardige moet leven uit geloof (Hebr. x, 38). Welk eene reden derhalve hebben wij tot dankbaarheid voor zoo groot een schat, die ons bewaard is; en dat hij zoo lange en zoo velerlei vervolgingen als onze vaders hebben verduurd. Wat hebben onze broeders, onze taal- en landgenooten, de thans verheerlijkte Martelaars van Gorkum voor dat geloof niet geleden, en hiermede voor de gansche wereld getuigd, hoe boven alles dierbaar hun de schat des geloofs was. »Zag ik mij ook met duizend dooden bedreigd,» sprak de H. Gardiaan Nicolaus, »nog zou ik, met Gods genade, mijn geloof niet verzaken.» — Hij, en zijn Vicarius met hem, hij beschouwde het niet als iets gerings, voor het Katholieke geloof te mogen sterven; hij wenschte zelfs, dat hij er lid aan lid voor in stukken mogt gehouden worden. »Laat ze,» riep hij in vervoering uit, »laat ze met mij doen wat ze willen, laat ze mij ontvellen, braden: ik ben »bereid om er alles voor te lijden!» — »Alles,» had hij nog in zijne laatste preek gezegd, »alles, ook »zijn leven, moest men veil hebben voor het geloof!» — »Nooit,» verklaarde de H. Leonardus plegtig, »nooit zal ik, met Gods genade, hetzij ik leven of »sterven moet, iets anders leeren dan ik tothiertoe »geleerd heb.» En reeds vroeger had hij openlijk getoond, hoe hij niets vreesde. Op een zondag den

preekstoel opgaande, ziet hij eene groote bende gewapende afvalligen in zijn gehoor, maar verdedigt niet-temin even vrij en onvervaard de Katholieke leer en doet al de drogredenen harer bestrijders te niet. — Voor den regter over zijn geloof ondervraagd, gaf hij zulk een vrijmoedig antwoord, dat een soldaat hem met een hellebaard, een ander hem met een krijghamer op het hoofd sloeg, zoodat het bloed er uit sprong. »Slaat mijn vleesch,» voegde hij hun toe, »zooveel het u lust en terwijl ge 't nog kunt, want »lang zal het niet duren!» En al onze Gorkumsche martelaren toonden door hun ontzettend lijden, hoe boven alles dierbaar hun de schat des geloofs was.

Volgen wij hun voorbeeld, en toonen ook wij onze dankbaarheid, niet met woorden alleen, maar vooral in onze daden, in ons leven uit het geloof; toonen wij dit, ook bij onkatholieken, altijd het woord van onzen Heer gedachtig: »Alwie Mij »voor de menschen zal beleden hebben, Ik zal hem »ook belijden voor mijnen Vader, die in de hemelen »is. Doch wie Mij voor de menschen zal verloochend »hebben, Ik zal hem ook verloochenen voor mijnen »Vader die in de hemelen is.» (Mt. x, 32 v.)

GEBED.

Barmhartige Jesus, tot eenig eerherstel voor al den ondank en den smaad, door het ongeloof ook in ons midden U aangedaan, spreek ik met een opgewekt geloof tot U: Gij zijt de Christus, Gij de Zoon van den levenden God! Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. Ach, versterk mij,

dat ik mij toch nooit schame, U ook voor de menschen te belijden, maar mij in alles altijd dankbaar voor die onschatbare weldaad toone. Aan U zij eer en glorie van alle schepsel, nu en altijd. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

T W E E D E D A G.

Woensdag.

Dankbare liefde voor onze Moeder de H. Kerk.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

O V E R W E G I N G.

Overweeg, hoe » Christus de Kerk heeft bemind en » zich zelven voor haar heeft overgegeven, opdat Hij » haar zoude heiligen, en Hij zelf zich die Kerk glorie-rijk zoude aanbieden, geen vlek of rimpel of iets » dergelijks hebbende, maar opdat zij heilig zij en » onbesmet" (Eph. v, 25 vv.); overweeg ook, hoe » die Kerk van den levenden God de zuil en grond- » vest is der waarheid" (1 Tim. iii, 15), en alzoo wie haar, de van Christus gestelde leermeesteresse der waarheid, niet hoort, voor ons moet wezen » als een » heiden en tollenaar" (Mt. xviii, 16).

Onze martelaren hebben die ééne, heilige, onbe-

vlekke, onfeilbare Kerk, hunne Moeder, zóó bemind,
 dat zij zich voor haar en hare leer in den smadelijk-
 sten dood hebben overgeleverd. »Ik geloof», sprak
 de eenvoudige leekebroeder Cornelius, »al wat de
 » Gardiaan gelooft,» wel bewust, dat zijn Gardiaan
 » geloofde wat de Kerk leert. » Liever wil ik dadelijk
 » sterven!» getuigde de Gardiaan, » dan ook maar in
 » 't allerminste in woord of daad van het Katholieke
 » geloof af te wijken.» Hetzelfde beleed de H. Leo-
 nardus met de andere martelaren: » Wij gelooven
 » wat de Katholieke kerk leert; daar spreekt Chris-
 » tus in zijne getuigen; daar verleent Hij zijnen Geest,
 » om in het geloof dier Kerk onbezweken te volhar-
 » den, en voor niets ter wereld ook maar een haar-
 » breed van hare geloofsbelijdenis af te wijken.»

Wekken wij ons tot dankbare liefde op jegens die
 goede Moeder, die ook ons heeft voortgebragt; geden-
 ken wij wat de H. Gardiaan Nicolaus met den H.
 Cyprianus zeide: » die de Kerk niet tot Moeder heeft,
 » kan God niet tot Vader hebben.» Toonen wij die
 dankbare liefde, met altijd getrouw naar de
 leer en voorschriften der H. Kerk te leven,
 vooral ook bij onkatholieken. Laat toch geen laffe
 vrees voor menschen ons van het naauwgezette vol-
 brengen harer geboden afhouden. Toonen wij die
 dankbare liefde ook met véél voor haar te bidden, naar
 het voorbeeld van den negentigjarigen Wilhadus, die
 aanhoudend, dag en nacht, voor de rust der Kerk bad.

G E B E D.

Gedenk, o eeuwige Vader, uwe Kerk, welke Gij

van den beginne hebt bezeten. Verheerlijk haar als de Bruid van Jesus Christus, uwen eenigen Zoon, die al zijn bloed voor haar heeft gestort. Geef, dat zij in haar lijden en strijden steeds overwinne en zich uitbreide over de gansche aarde. Geef ook, dat al hare kinderen U met een ootmoedig en ijverig geloof verheerlijken en belijden: hen niet vreezende, die alleen het ligchaam kunnen dooden, terwijl Gij zielen ligchaam beiden kunt storten in het eeuwig verderf. Sterk hen allen, die, wáár of hoe ook, aan bekoringen en verleiding tot afval van het heilig geloof zijn blootgesteld. Dit bidden wij U door de verdiensten van denzelfden onzen Heer J. C., uwen Zoon, en door de voorspraak van onze Gorkumsche Martelaren. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

DERDE DAG.

Donderdag.

Kinderlijke liefde voor onzen H. Vader.

Kom, H. Geest, enz., als op bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, wat de apostel Petrus op zijne belijde-

nis van Christus' godheid uit den mond zijns Meesters mogt vernemen: »Ik zeg u, gij zijt Petrus, en » op deze Steenrots zal Ik mijne Kerk bouwen, en de » poorten der hel zullen tegen haar niet vermogen. » En u zal Ik de sleutelen van het rijk der hemelen » geven. En al wat gij gebonden zult hebben op aarde, » zal ook gebonden zijn in de hemelen; en al wat gij » zult ontbonden hebben op aarde, zal ook ontbonden » zijn in de hemelen." (Mt. xvi, 18 v.) Overweeg, hoe deze hoogplegtige belofte, dat Petrus de onwrikbare grondslag van Jesus' Kerk, en zijn gevolmagtigde Stedehouder op aarde zou wezen, hare vervulling erlangde, toen de Heer, na zijne verrijzenis, tot Petrus bij diens driewerf herhaalde liefdebetuiging sprak: »Weid » mijne lammeren, weid mijne schapen!" (Jo xxi, 15—18.) En wjl de Kerk, door Jesus op Petrus gegrondvest, moest voortduren » tot aan de voleinding » der eeuw" (Mt. xxviii, 20), moest Petrus ook voortleven in zijne opvolgers, gelijk wij het, naar het goddelijk woord, tot heden toe zagen gebeuren, en gelijk het evenzeer zijn zal tot aan het einde der dagen.

Voor dit geloofspunt inzonderheid, dat Petrus' opvolger, of de Paus, de gevolmagtigde Stedehouder van Christus en het zichtbaar Hoofd zijner Kerk is, hebben onze Martelaars van Gorkum zooveel geleden en dien gruwzamen dood ondergaan. Dat is door hunne vervolgers zelven verklaard; dat blijkt gedurig uit dezer verschillende pogingen, bedreigingen en beloften, om onze martelaars van den Paus afvallig te maken; dat blijkt uit de ontelbare smaadwoorden hunner vijanden, uit hunne ondervragingen over dat

punt
ooge
ople
den
zoo
H.
gelij
vest
voor
des
G
ond
een
P l
loo
vee
zie
vee
vu
die
ein
lij
Gij
zij

st
b
st
v

punt, en herhaalde toezeggingen, tot zelfs op het oogenblik nog, toen men hen de schandladder ging opleiden: men zou hen vrij laten, indien zij slechts den Paus wilden verloochen. Maar onbewegelijk, zoo voor vijanden als voor eigen broeders, bleef de H. Gardiaan, hoe dubbel zwaar beproefd, onbewegelijk bleven zij allen op de Steenrots der Kerk gevestigd, en zijn aldus de eigenaardige bloedgetuigen voor de opperhoofdigheid en het stedeouderschap des Pausen geworden.

God zij geloofd! mogen wij hier uitroepen, dat onder ons, dank zeker ook hun offer en gebed, zulk eene kinderlijke liefde voor Christus' Plaatsbekleeder bleef voortleven. God zij geloofd! dat die liefde zich thans vooral, ook door veelvuldig gebed en offer, zoo uitnemend betuigt en zich in onzen tijd door de opoffering zelfs van zoo veel jeugdige levens betuigd heeft. Bidden wij toch vurig, dat zij welke, met de afvalligen dier dagen, die goddelijke instelling miskennen en smaden, zich eindelijk in de liefdearmen van dien allerbeminlijksten Vader mogen werpen, en met ons spreken: Gij zijt Petrus! gij de Steenrots, waarop Christus zijne Kerk heeft gebouwd!

GEBED DER KERK.

God, die het verdoolde teregtwijst, en het verstrooide vergadert, en het vergaderde behoudt: stort, bidden wij U, de genade uwer vereeniging goedgunstig over uw volk uit; opdat het, alle verdeeldheid verwerpend, en zich met den waren herder uwer Kerk

vereenigend, U waardiglijk kunne dienen. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

VIERDE DAG.

Vrijdag.

IJver voor de zielen.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe de apostel, als getrouw dienaar en navolger van Christus, in de hem dringende liefde voor het heil zijner broeders, alles voor allen werd, opdat hij allen mogt zalig maken (1 Cor. ix, 22) hoe hij, bij al wat hij van buiten, naar het ligchaam, te verduren had, nog onuitsprekelijk veel leed door zijne zorg voor de zielen; zoodat hij uitroepen kon: »Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt »geërgerd, dat ik niet brand?" Dat is: Wie onder de broeders is er geestelijkerwijze zwak, dat ik er niet door getroffen word? wie hunner wordt geërgerd, tot ongeloof en zonde verleid, dat ik daarover niet brand van zielesmart? (11 Cor. xi, 28 v.)

Zulk eene liefde, zulk eene zorg, zulk eene zielesmart zien wij ook in onze martelaren. bijzonder in hen die herders en zielbestuurders waren. Wat al zwakken zijn door hen gesteund, wat afvalligen te-

ruggebragt. Op zijne knieën wierp de H. Leonardus zich voor de zondaars neder, en smeekte hen, dat zij zich toch zouden bekeeren. In zijne laatste preken wekte hij de geloovigen, in de hoogste vervoering der liefde, tot getrouwheid op aan het Katholieke geloof; en bij het dreigend levensgevaar, door zijne zuster en anderen aangezet, het te ontwijken: » Hoe » zal ik, » sprak hij, » die herder ben, gaan vlugten? » De niet minder ijverige onderpastoor Nicolaus, door zijnen vader aanhoudend gesmeekt, dat hij zijn leven zou redden, antwoordt: » De goede herder geeft zijn » leven voor zijne schapen. » De trouwe Gardiaan, gedurig door zijne eigene broeders en andere verwanten gebeden en bezworen, zich zelven toch te redden, blijft van begin tot eind en altijd spreken: » Ik wil » met de mijnen leven en sterven. » De H. Hieronymus, de manmoedige ondergardiaan, was altijd tot alles bereid, wat anderen tot heil kon wezen; deze allen, en vooral de H. Nicasius, die de jongeren als met vleugelen van vaderlijke bescherming scheen te omgeven, zij spoorden dag en nacht hunne medegevangenen tot moed en volharding aan. Maar ach! hoe brandden die herders van zielesmart, toen zij zich op hun martelweg door eigen parochianen beschimpt zagen. » Dát was hem, » klaagde Pastoor Leonardus, » veel harder dan alle smaad en de dood! » Hoe brandden zij allen van zielesmart, toen er van hunne medegevangenen afvielen! en helaas! nog op het oogenblik zelf, dat zij de kroon gingen behalen!... O trouwe herders! om die liefde welke u drong en nog dringt! verwerft ons een vurigen ijver voor

het heil der zielen; bidt met ons voor de ongelukkigen die vielen, hervielen, afvielen; inzonderheid voor..., en voor wie wij beloofd hebben te bidden.

GEBED DER KERK.

God, wien het eigen is, U altijd te ontfermen en te sparen: neem onze smeeking aan, opdat de ontferming uwer goedertierenheid ons en al uwe dienaaren, die met de ketenen der zonden gebonden zijn, genadiglijk ontbinde. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

V I J F D E D A G.

Zaterdag.

Dikwerf en godvruchtig biechten.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

O V E R W E G I N G.

Overweeg, hoe wij, volgens den apostel, onze lichamen als eene levende, heilige en Gode behagelijke offerande moeten aanbieden (Rom. xii, 1); hoe wij geroepen zijn, om heilig en onbevlekt voor Gods aangezicht te wezen (Eph. i, 4), en wij ons alzoo moeten

beijveren, om altijd zonder vlek en zonder smet voor den Heer bevonden te worden in vrede (II Petr. III, 14); wijl ook niets wat maar eenigzins besmet is, den hemel kan ingaan (Apoc. XXI, 27).

En daar wij allen in veel struikelen (Jac. III, 2) en zelfs de regtvaardige herhaaldelijk valt (Prov. XXIV, 16), hadden ook onze zoo lang en zoo zwaar beproefde martelaars de grootste zorg, zich gedurig ook van de minste hun welligt overkomen besmeuring te zuiveren, en spraken zij dikwerf en godvruchtig, als altijd in het aangezicht des doods, hunne biecht bij elkander. Zoo deden zij reeds dadelijk, na de overgave van het kasteel; zij deden het weder in den eersten nacht van hunne gevangenschap; en weder niet lang daarna, toen zij hunne terdoodbrenging verwachtten; en telkens weder, wanneer men hun den dood dreigde, wat zoo dikwerf geschiedde; en nog eens, met de meeste zorg, toen zij in den jongsten nacht tot den laatsten strijd werden heengevoerd.

Dat wij van die naauwgezette bloedgetuigen leeren, dikwerf ons geweten door de heilige biecht, ook van de minste smetten, te zuiveren, en met zulk eene voorbereiding, met zulk eene stemming, alsof die biecht de laatste van ons leven ware. Ach! dat zij het toch deden, die zóóveel reden hebben, om zich bezwaard te gevoelen, en toch zoo zorgeloos voortleven; dat zij zich zelven toch wél onderscheidden en oordeelden, om niet geoordeeld, naar hunne zonden geoordeeld, en alzoo door den regtvaardigen Regter veroordeeld te worden. (I Cor. II, 31.)

GEBED DER KERK.

Verhoor, bidden wij U, Heer, de gebeden van alwie U rouwmoedig om vergiffenis smeeken, en spaar de zonden van hen die U schuld belijden; opdat Gij ons goedgunstig kwijtschelding tevens en vrede verleent. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ZESDE DAG.

Zondag.

Levendig geloof in het H. Sakrament.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, hoe onze Heer in het laatste Avondmaal aan zijne apostelen den last en de magt gaf, om ter zijner gedachtenis te doen wat Hij zelf daar had gedaan: om het onbloedig offer op te dragen; en hoe zij én eelven zijn Ligchaam en Bloed moesten nuttigen én het aan anderen mededeelen. Met den H. Chrysostomus, toonde de H. Gardiaan Nicolaas, in zijne voorlaatste preek, allernadrukkelijkst en allervurigst aan, hoe overgroot de liefde van den goeden Jesus is, dat Hij aldus in het H. Sakrament met ons

wilde blijven tot aan het einde der dagen, en wij aldus zijnen dood moesten belijden en verkondigen totdat Hij zou komen. (1 Cor. xi, 23, vv.)

Inzonderheid ook dit leerstuk, van Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sakrament des Altaars, hebben onze Gorkumsche martelaars met hun lijden en sterven beleden. De H. Nicolaus Poppel, die zich altijd door zijne teedere zorg voor de eer van het Allerheiligste had onderscheiden, mogt dan ook het eerst openlijk voor dit Liefdegeheim getuigen. Tusschen de kerkerbeulen geplaatst, met een geladen pistool voor den mond, en gevraagd, of hij ook nu nog, gelijk hij vroeger roemde, voor het Katholieke geloof wilde sterven, antwoordde hij onbevreesd: » Gaarne! en bijzonder voor dit mijn ge-
 » loof: dat het Ligchaam en Bloed zelf van onzen Heer
 » Jesus Christus in het Allerheiligste Sakrament des
 » Altaars onder de gedaanten van brood en wijn waar-
 » achtig tegenwoordig is." Hij ook, en de H. Hieronymus, en vooral de H. Leonardus verdedigden tegen een Calvinist predikant, op hun schip bij Dordrecht, dezelfde waarachtige tegenwoordigheid. Zij ook, en de Gardiaan, en Pater Godefridus, van Mervel, en de beide Norbertijnen Adrianus en vooral Jacobus, daarover bepaaldelijk ondervraagd: zij allen betuigden en betoogden voor den bloedraad te Brielle diezelfde waarachtige tegenwoordigheid, zich daarbij ook beroepende op de woorden des apostels: » Wie onwaardig
 » eet of drinkt, eet en drinkt zich het oordeel, niet
 » onderscheidende HET LIGCHAAM DES HEEREN."
 (1 Cor. xi, 29.)

Hoezeer zij de martelaars ook voor het H. Sakrament des Altaars waren, blijkt mede uit de snoode bespottingen en de gruwzame godslasterlijkheden, welke zij over de H. Mis en hare voornaamste deelen, moesten aanhooren; en dit van het begin tot het einde van hun martelaarschap, en wel van allerlei slag van personen. Wat zullen zij ook hierdoor bij hun levendig geloof, bij hunne brandende liefde tot dit aanbiddelijk Sakrament hebben geleden! En wat een smartelijk gemis voor hen, dat zij al die dagen de vertroosting dier HH. Geheimen moesten derven!... Zouden wij, Nederlandsche Katholieken, het vooral niet ook aan onze Gorkumsche Martelaren te danken hebben, dat hier altijd zooveel geloof, zooveel eerbied en godsvrucht was jegens het H. Sakrament? Verwerven zij het nóg voor ons, dat die godsvrucht zich als met den dag verheft en uitbreidt? O worde ons dagelijksch leven altijd méér nog een vertrouwelijk verkeer, van nabij of van verre, met Jesus in zijn oneindig Liefde geheim, ook ten eerherstel voor hetgeen tegen Hem ook dáár, ach! ook dáár misdreven werd of nog wordt! Zij de goede Jesus, waar Hij zoo vriendelijk te midden van ons staat (Jo. 1, 26), het genaderijk middenpunt onzes levens, dat ons altijd tot zich trekt.

GEBED DER KERK.

God, die ons onder het wonderbare Sakrament de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten: verleen ons, bidden wij U, de heilige geheimen van uw Lig-

chaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader, in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ZEVENDE DAG.

Maandag.

Godsvrucht tot Maria.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, wat Elisabeth, vervuld van den H. Geest, met luider stemme uitriep, en tot Maria sprak: »Ge-
» zegend gij onder de vrouwen, en gezegend de vrucht
» uws ligchaams! En van waar mij dit, dat de Moe-
» der mijns Heeren komt tot mij?» (Lc. 1, 42 v.) Die verheerlijking van Maria door Elisabeth komt overeen met de plegtige begroeting van Maria door den aartsengel, en weder met Maria's zaligspreking, welke door eene vrouw uit de volksschare openlijk tot haren Zoon werd gerigt: »Zalig de schoot die U heeft ge-
» dragen!» (Lc. xi, 27.) Diezelfde verheerlijking van de Moeder bleef in de Kerk altijd met de verheerlijking

van den Zoon gepaard; en hoe levendiger geloof in Jesus, hoe vuriger godsvrucht tot Maria; altijd bleef vervuld wat de Moedermaagd bij Elisabeth in dankbare verrukking uitriep: »Zie, van nu af zullen al »le geslachten mij zalig noemen.» (Lc. I, 48.)

Werd Maria altijd, en wordt zij thans vooral in ons vaderland zoo kinderlijk vereerd, zouden wij ook dit niet, ten deele althans, moger toekennen aan het voorbeeld en de voorspraak onzer Gorkumsche Martelaren? Hoe moedig heeft de H. Leonardus, op het feest van Maria's Bezoek aan hare nicht Elisabeth, Maria's lof verkondigd! Het was zijne laatste openbare preek, te midden van dreigende vijanden, die er op uit waren om hem weder in den kerker en ter dood te brengen. Daar begint hij onverschrokken met den lof van de heilige Maagd en Moeder Gods, de Koningin des hemels, en betoogt hare verhevene voorregten en vooral hare voortdurende maagdelijkheid; bondig weerlegt hij wat vroegere of latere ketters tegen Maria, tegen hare vereering en aanroeping hebben gelasterd, en eindigde met deze woorden: »Volhardt dan, smee ik u, kloekmoedige en edele burgers! volhardt, en blijft standvastig in »het Katholieke geloof!" Om deze preek zochten de afvalligen te meer nog zijnen en aller dood. Ja, ook voor hunne trouwe liefde tot Maria, leden zij allen. Wat smaadwoorden hebben zij daarom moeten hooren! Hoe moesten zij dadelijk bij hunne aankomst buiten den Briel processiesgewijs om en onder eene galg doorgaan en kerkzangen, zooals het *Salve Regina*, ter eere van Maria aanheffen; en weder

op de markt hetzelfde tooneel, bij en om eene galg. Daar vorderden hunne beulen, dat een soort van Maria-lof met een gebed zou worden gesloten; hetwelk de oude Godefridus van Duynen dan ook even rustig en krachtig als anders in de kerk, ten einde toe zong. Met dit kerkgebed, hetwelk wij aanstonds laten volgen, bevalen onze martelaars, zich voor toen, en voor het uur van hunnen dood, in Maria's moederlijke bescherming. Aan haar ook beval zich de H. Hieronymus, toen hij de galgeladder werd opgeleid. Volgen wij hun voorbeeld, en bevelen ook wij ons, met een kinderlijk vertrouwen, voor leven en sterven aan onze even magtige als liefderijke Moeder aan. 't Is nog niet gehoord, dat men tot haar te vergeefs zijne toevlugt heeft genomen.

GEBED DOOR DEN H. GODEFRIDUS VAN DUYNEN
GEZONGEN.

» Wij bidden u, Heer God, dat de glorierijke Maagd Maria, uwe Moeder, voor ons en nu en in het uur van onzen dood bij uwe goedertierenheid spreke; zij, door wier allerheiligste ziel in het uur van uw gezegend lijden en van uwen bitteren dood het zwaard van droefheid is heengegaan. Gij, die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen."

Met al de andere Gorkumsche Martelaren antwoorden wij: » Amen."

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

ACHTSTE DAG.

Dingsdag.

Geest van gebed.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, wat de Heer ons leert, dat wij altijd moeten bidden en niet moede worden (Lc. xviii, 1); gelijk ook de Apostel ons weder vermaant: » Biddt » zonder ophouden, weest in alles dankbaar; want » dit is Gods wil in Christus Jesus in u allen." (1 Thess. v, 17 v.); en daarom vraagt dezelfde apostel allerdringendst, » dat er smeekeingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen geschieden voor alle menschen" (1 Tim. ii, 1). Immers door zoodanig verkeer met God, moeten wij onze dubbele verplichting van aanbidding en dank jegens Hem volbrengen, en kunnen wij onze dubbele behoefte aan verzoening, en altijd nieuwe genaden tot volharding in zijne dienst aanvullen. Het leven der geloovigen is een leven des gebeds. Naar waarheid is het gesproken: » Zeg mij, hoe » gij biddt, en ik zeg u, hoe gij leeft."

Véél, weder, kunnen wij hieromtrent van onze martelaars leeren. De vrome Gardiaan was in gedurigen omgang met God. Bij alle werk sprak hij: » Tereere Gods!" bij alle verzoek: » Ter lief-

» de Gods !" In den kerker , bij alle mishandelingen en folteringen , scheen hij , evenals altijd te voren , met zijn rustig en opgeruimd gelaat , slechts het hemelsche te beschouwen , met God te spreken en zich tot den marteldood te bereiden . Zijne beminnelijke spreuk was : » Men moet God blijmoedig dienen . " Door dienzelfden geest van gebed , verhief de H. Nicolaus Poppel zijn slafelijk leven tot eene aanhoudende dienst van God ; zijne spreuk : » Hij slaaft wél » die in God slaaft , " was de uitdrukking van zijn leven . De H. Leonardus , zoo geleerd , zoo welsprekend , zoo onvervaard , bad altijd veel , en bad vurig eer hij den preekstoel beklom . Niet anders , om slechts eenigen te noemen , de vrome Adrianus , en Antonius , van Hoornaer , de vurige Hieronymus , en de onvermoeide Antonius , van Weert . In zijne laatste preek nog wekte deze martelaar de geloovigen tot het gebed op : » Zoo ooit , " sprak hij , » dan moet » men nu allerdringendst bidden ; want het zwaard is » op de borst , de bijl is aan den wortel van den boom » gezet ! " De oude Godefridus van Duynen bragt bijna den ganschen dag in de kerk door ; de arme , afgeleefde Joannes van Oosterwijk had altijd hetsmeekend oog op de martelkroon gevestigd ; de stokoude Wilhadus bad dag en nacht , inzonderheid voor de behoeften der Kerk ; bij hem aangedane mishandelingen sprak hij : » God zij gedankt ! " en bij beschimpingen : » Ik zal God voor u bidden ! " Hij en de godvruchtige Nicasius waren , als altijd , ook gedurende het lange martelaarschap , even rustig en gerust en meestal geknield , in overweging en ge-

bed verdiept; en hoe hebben zij en de overige priesters en martelaren voor de jongeren en zwakkeren gesmeekt om standvastigheid en volharding; hoe bevalen zij allen, bij de martelschuur gebragt, hun jongsten kampstrijd door vereenigde gebeden aan God, en wees de een den ander, naar de H. Geest het ingaf, op den geopenden hemel en de hen daar wachtende kroon!.... Met het koord reeds om den hals, gedanken zij hunne beulen: | » Heer ! » roept de H. Goddefridus, van Mervel, » Heer ! vergeef het hun, want » zij weten niet wat zij doen. » Een leven van offergebed werd met zoo schoon een offerdood voltrokken !... en sinds zwijgt de stem hunner voorbede niet meer ! Sinds baden en bidden zij voor de Kerk, voor ons Vaderland, voor ons !...

O mogten wij van hen leeren, alduste leven in een geest des gebeds, en hierdoor ons leven tot eene gedurige offerande voor God te verheffen; vragen wij ten dien einde bijzonder ook de voorspraak onzer thans heilig-gekroonde vrienden en broeders.

GEBED DER KERK.

Wij bidden U, Heer, voorkom onze werken met den invloed uwer genade, en voltrek ze door uwe medewerking; opdat al ons gebed en al ons werk altijd van U beginne, en, alzóó begonnen, door U voltrokken worde. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Biddt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

NEGENDE DAG.

Woensdag.

De genade van volharding en een zaligen dood.

Kom, H. Geest, enz., als bladz. 62.

OVERWEGING.

Overweeg, wat de Heer heeft gesproken: »Het rijk
» der hemelen lijdt geweld, en de geweldigen nemen
» het in" (Mt. xi, 12); » gij zult gehaat zijn bij allen
» om mijnen naam, doch wie volhard zal hebben ten
» einde toe, die zal zalig zijn" (Mt. x, 22); » wees
» getrouw tot den dood, en Ik zal u de kroon des
» levens geven." (Apoc. ii, 10.) » Derhalve, mijne wel-
» beminde broeders!" zoo vermaant ons de apostel,
» weest standvastig en onbewegelijk, altijd overvloe-
» dig in het werk des Heeren, wetende, dat uw ar-
» beid niet ijdel is in den Heer." (1 Cor. xv, 58.)
Immers: »zalig de dooden, die in den Heer sterven;
» van nu af, zegt de Geest, mogen zij rusten van
» hunnen arbeid; want hunne werken volgen hen." (Apoc. xiv, 13.)

En wel door vele kwellingen zijn onze martelaars
het rijk der hemelen ingegaan (Akt. xiv, 21). Al
dadelijk wederregtelijk gevangen gehouden, worden
zij beschimpt en gedurig met den dood bedreigd;
nacht aan nacht door benden van beschonken ban-

dieten gruwzaam mishandeld; de onderpastoor en vooral de Gardiaan, met het wurgkoord om den hals, tot den dood toe gefolterd, en de Gardiaan daarbij nog onmenschelijk gebrand en geblakerd; hij en Leonardus bieden zich het eerst in den dood; en men schopt en trapt en kneust hen in de zijden en over het gansche ligchaam. Allen verduren zij honger en dorst, naaktheid en koude, onreine en afschuwelijke kerkerkotten, vuistslagen, kaakslagen, stokslagen, voetschoppen en al wat de boosaardigste brooddronkenheid en moedwil aan priesterhaters ingaf. Zij worden beschimpt, bespot, verguisd, uitgejouwd, gehoond, gelasterd; als vreemde dieren voor geld achter een scheepszeil te kijk gesteld; uitgeput van gebrek en vermoeienis, langs volle lange straten voortgezweept, en voor een moordlustigen bloedraad gedaagd. Nicolaus de Gardiaan wordt gegriefd door zijne eigene broeders, de beide Pastoors door ondank en smaad van eigene afvallige parochianen, zelfs van spottende vrouwen!... Hoe lijden allen door de vuigste smadelijkheden en de ijselijkste godslasterlijkheden tegen de heiligste geheimen: en dat alles wordt hun zelfs op hun weg naar den dood niet gespaard! En in de folterschuur daar, wat schriktooneel!... en vooral wat zielsverscheuring weder, door den afval van enkele medegevangenen! Den Vicarius doorkerft men nog levend het aangezicht en snijdt hem het pelgrims-kruis uit borst en arm; achteloos voltrekt men het beulenwerk en eenigen, zooals de H. Nicasius, en vooral de H. Nicolaus Poppel, hangen lang, zeer lang nog te zeltogen!.... En na hun dood, wat barbaarsche

verminking, opslagting!... Die onbezweken heldenschaar, trouw bij dit alles tot in den dood, mogt spreken: »Wie dan zal ons van Christus' liefde scheiden? verdrukking? of benaauwdheid? of honger? of »naaktheid? of gevaar? of vervolging? of zwaard? »gelijk er geschreven is: Om U worden wij den »ganschen dag gedood; als slagtschapen zijn wij gerekend. Maar in dit alles zijn wij overwinnaars »om Hem die ons heeft liefgehad." (Rom. viii, 35 vv.)

En het is nu voor immer wat de heilige grijsaard Godefridus van Duynen aan Leonardus toeriep: »Heden moeten wij feest houden met God en het Lam »in den hemel!" En verheerlijkt zijn zij allen dien nacht, tot tweewerf toe, aan Gorkumsche geloovigen verschenen om hen te troosten en te versterken. En hoe velen hebben sedert dat uur hunner zegepraal, hunne magtige voorspraak ondervonden!... Bevelen ook wij ons in hunne broederlijke bescherming, om de genade van volharding, een zalig sterfuur en de kroon der overwinning te verwerven.

GEBED DER KERK.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus en zijne Gezellen, om kunnen glorieijken strijd voor uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid hebt versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door hunne verdiensten en navolging strijdende op aarde, met hen verdienen gekroond te worden in den hemel. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

DERDE NOVENE.

(Zie de Inleiding, bladz. 3.)

LITANIE

VAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

Heer, ontferm U onzer.

Christus, ontferm U onzer.

Heer, ontferm U onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

God, hemelsche Vader, ontferm U onzer.

God, Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer.

God, Heilige Geest, ontferm U onzer.

Heilige Drievuldigheid, één God, ontferm U onzer.

Heilige Maria, Onbevlekt Ontvangen, bid voor ons.

Heilige Moeder Gods, Koningin der Martelaren, bid
voor ons.

Heilige Josef, Bruidegom van Maria en Voedster-
vader van Jesus, bid voor ons.

Heilige [Apostelen] Petrus en Paulus, bidt voor ons.

H. Willibrordus, Apostel en Patroon van ons Vader-
land, bid voor ons.

H. Augustinus, bid voor ons.

H. Norbertus, bid voor ons.

H. Franciscus, bid voor ons.

H. Dominicus, bid voor ons.

Heilige Negentien Martelaren van Gorkum, bidt voor ons.

H. Nicolaus,

H. Hieronymus,

H. Theodorus,

H. Nicasius,

H. Wilhadus,

H. Godefridus,

H. Antonius,

H. Antonius,

H. Franciscus,

H. Petrus,

H. Cornelius,

H. Leonardus,

H. Nicolaus,

H. Godefridus,

H. Joannes,

H. Joannes,

H. Adrianus,

H. Jacobus,

H. Andreas,

Glorierijke Martelaren van ons Vaderland,

Onbezweken strijders voor de Katholieke Kerk,

Die wederregtelijk, uit haat tegen het geloof,
in den kerker geworpen zijt,

Die aanhoudend beschimpt, en gedurig met
den dood bedreigd zijt,

Die nacht aan nacht allergruwzaamst mishan-
deld zijt,

bid
voor ons.

bidt
voor ons.

HH. Martelaren,

Die met vuisten in het aangezicht geslagen
en op allerlei wijze gepijnigd zijt,

Die »den ganschen dag gedood
werdt, en als slagtschapen ge-
rekend zijt,

Die »door geen honger of naakt-
heid, door geen vervolging of
zwaard, van Christus' liefde te
scheiden waart."

Die allerlei moedwil »en slagen, en boei-
jen en kerkers verduurd hebt,"

Die, hoe ook gefolterd, bespot en ten toon
gesteld, voor uwe vijanden gebeden hebt,

Die zoo dikwerf, en vooral bij uwe langzame
terdoodbrenging, uwe ziel aan God hebt
aanbevolen,

Gij inzonderheid, die in het folterkoord zoo
lang gezieltoogd hebt,

Die allen bij uwen dood, in verheerlijkte ge-
daante, aan godvruchtige geloovigen ver-
schenen zijt,

Die »uit groote vervolging geko-
men, God nu voor zijnen troon
dagen nacht moogt dienen,"

Wees genadig, spaar ons, Heer.

Wees genadig, verhoor ons, Heer.

Van alle kwaad, verlos ons, Heer.

Van ongeloof en dwaling,

Van onverschilligheid in het geloof,

Van alle lafhartigheid en menschelijk opzigt,

Van alle overtreding of minachting der goddelijke
en kerkelijke geboden,

Heilige Martelaren,

bidt voor ons.

verlos ons, Heer.

Van alle verzuim der pligten van onzen staat,
 Van een haastigen en onvoorzienen dood,
 Om de verdiensten en voorspraak onzer Gorkum-
 sche Martelaren,
 Om hunne kloekmoedige verdediging van uwe
 waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sakra-
 ment,
 Om hunne standvastige vereering van uwe H.
 Moeder Maria,
 Om hunne trouwe liefde jegens uwen H. Stede-
 houder op aarde,
 Om hunne onverschrokken belijdenis der leer van
 uwe Bruid, onze Moeder de H. Kerk,
 Om de lange smarten en doodsangsten, door hen
 uitgestaan,
 Wij zondaren, wij bidden U, verhoor ons.
 Dat wij de standvastigheid en al de deugden onzer
 Heilige Martelaars mogen navolgen, wij bidden
 U, verhoor ons.
 Dat wij altijd in geloof en godsvrucht tot het H.
 Sakrament mogen toenemen,
 Dat wij uwe en onze lieve Moeder Maria altijd kin-
 derlijk mogen vereeren, beminnen en aanroepen,
 Dat wij in gehoorzaamheid en liefde jegens on-
 zen H. Vader den Paus mogen volharden,
 Dat wij als getrouwe kinderen van onze Moeder
 de H. Kerk mogen leven en sterven,
 Dat Gij U gewaardigt, onzen H. Vader den Paus,
 en al onze Geestelijke overheden te zegenen en
 te bewaren,
 Dat Gij U gewaardigt, alle afgedwaalden in ons

verlos ons, Heer.

wij bidden U, verhoor ons.

midden tot de H. Kerk terug te brengen,
 Dat Gij U gewaardigt, ons en ons Vaderland
 voor alle besmettelijke ziekte te behoeden
 Dat Gij de armen, de bedroefden, de lijdenden,
 en de nu stervenden wilt vertroosten en ver-
 sterken,
 Dat Gij ons een zalig sterfuur wilt verleenē,
 Dat Gij ons wilt geven, wat wij U door de voor-
 spraak onzer verheerlijkte Martelaren afsmeeken,
 Zoon Gods!
 Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
 spaar ons, Heer.
 Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
 verhoor ons, Heer.
 Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
 ontferm U onzer.
 Christus, hoor ons.
 Christus, verhoor ons.

wij bidden U, verhoor ons.

Onze Vader.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.
 Opdat wij de beloften van Christus waardig wor-
 den.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus en
 zijne Gezellen, om hunnen glorieijken strijd voor
 uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid hebt
 versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door hunne
 verdiensten en navolging strijdende op aarde, met
 hen verdienen gekroond te worden in den hemel.
 Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Heer, verhoor ons gebed.

En laat ons geroep tot U komen.

Dat de zielen der geloovigen door Gods barmhertigheid in vrede rusten. Amen.

VIERDE NOVENE.

NEGENTAL GEBEDEN VAN EEREBOETE.

(Zie de Inleiding, bladz. 3.)

Kom, H. Geest, vervul de harten uwer geloovigen, en ontsteek in hen het vuur uwer liefde.

Zend uwen Geest uit, en zij zullen geschapen worden.

En Gij zult het aanschijn der aarde vernieuwen.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die de harten der geloovigen door de verlichting des H. Geestes hebt geleerd: geef ons in denzelfden Geest opregt wijs te zijn, en ons altijd in zijne vertroosting te verheugen. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

I.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God,

Zaligmaker der wereld, die U nog dagelijks op onbloedige wijze in de H. Offerande der Mis voor ons aan den Vader opdraagt: wij belijden met onze Heilige Martelaren uwe goddelijke barmhartigheid en danken U voor uwe oneindige liefde; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, afvalligen en zondaren tegen U in dit aanbiddelijk Liefdegeheim misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.

Van nu af tot in eeuwigheid.

II.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld, die in het H. Sakrament des Altaars wezenlijk, waarachtig en zelfstandig tegenwoordig zijt: wij belijden met onze Heilige Martelaren de goddelijke magt en liefde, waarmede Gij dit wonderbaar Geheim hebt ingesteld; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, afvalligen en zondaren tegen het Allerheiligste Sakrament misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.

Van nu af tot in eeuwigheid.

III.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God,

Zaligmaker der wereld, die stervende aan het kruis, ons uwe Moeder tot Moeder gegeven hebt: wij belijden met onze Heilige Martelaren hare verhevene voorregten, dat zij Maagd en Moeder, en Koningin is van hemel en aarde; wij danken U voor de onuitsprekelijke liefde aan haar en ons betoond; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen tegen U in haar door ongeloovigen, avvalligen, zondaren en ondankbare kinderen misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.
Van nu af tot in eeuwigheid.

IV.

Heer Jesus Christus, Zaligmaker der wereld, die door den H. Petrus als de Zoon van den levenden God zijt beleden, en hem tot het hoofd uwer Kerk hebt gesteld: wij belijden met onze Heilige Martelaren den voorrang en het Opperherderschap, aan hem en zijne opvolgers verleend; wij danken U voor uwe genaderijke liefde jegens den Vorst der Apostelen; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, avvalligen en zondaren tegen U in uwen eersten Stedehouder, den H. Petrus, misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.
Van nu af tot in eeuwigheid.

V.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld, die geloofd moet worden in al uwe Heiligen, onze hemelsche broeders: wij belijden met onze Heilige Martelaren de god delijke goedertierenheid, waarmede Gij zoo vele dienaren en vrienden verheerlijkt en ons tot voorsprekers gegeven hebt; wij danken U voor al die liefde en genade; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, afvalligen en zondaren tegen U in uwe Heiligen misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.

Van nu af tot in eeuwigheid.

VI.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld, die voor uwen Vader belijdt wie U voor de menschen belijden: wij eeren, naar uw woord en voorbeeld, onze Heilige Martelaren, die tot den bloede wederstaan en U tot in den dood en door hunnen dood beleden hebben; wij danken U voor de hun geschonken genade en glorie; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, afvalligen en zondaren tegen U in onze Heilige Martelaren misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.
Van nu af tot in eeuwigheid.

VII.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld, die U uwe beminde Bruid, onze Moeder de H. Kerk, door uw eigen bloed hebt verworven: wij belijden met onze Heilige Martelaren wat Gij van haar hebt verklaard: Wie u hoort, hoort Mij, wie u versmaadt, versmaadt Mij; wij danken U voor alle magten en alle rijkdommen van genade en glorie haar verleend; wij danken U, ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongeloovigen, afvalligen en zondaren tegen U in uwe geliefde Bruid misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.
Van nu af tot in eeuwigheid.

VIII.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld en goddelijk Hoofd der Kerk, die in Petrus tot al zijne opvolgers gesproken hebt: Weid mijne lammeren, weid mijne schapen: wij belijden met onze Heilige Martelaren, dat de Paus uw Stedehouder, de opvolger van den H. Petrus, het zichtbaar Hoofd uwer Kerk is; wij danken U, dat Gij voor haar en ons zulk een levend middenpunt van eenheid en kracht hebt gevestigd; wij danken U,

ook ten eerherstel voor al hetgeen door ongelooovigen, afvalligen en zondaren tegen U in uwen H. Plaatsbeksleeder misdreven is.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.

Van nu af tot in eeuwigheid.

IX.

Heer Jesus Christus, Zoon van den levenden God, Zaligmaker der wereld en Koning der eeuwen, die in geheel uw geheimzinnig ligchaam, in uwe strijdende, lijdende en zegevierende Kerk moet verheerlijkt worden: geef ons, dat wij U met onze heilige Martelaren verheerlijken; dat wij hier op aarde met hen strijden en verwinnen, voor de lijdende zielen bidden, en in den hemel U met hen en al uwe Heiligen mogen loven en danken. Zoo smeeken wij, ook door hunne verdiensten, voor alle ongelooovigen, afvalligen en zondaren, tot U, o allergenadigste Jesus, die leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet.

Gezegend zij de naam des Heeren.

Van nu af tot in eeuwigheid.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

BIJ

ren
I
I

als
wa
het

ter
dik
We
voor
geg
de t

B
van
O
wa

VIJFDE NOVENE.

BIJZONDER VOOR DIEGENEN WELKE NIET KUNNEN LEZEN.

(Zie de Inleiding, bladz. 4.)

Men belijde eerst met de Gorkumsche Martelaren hetzelfde geloof en spreke aandachtig:

Ik geloof in God den Vader, enz.

Dan bidde men het

Onze Vader,

als al onze behoeften omvattend, voor dát einde waartoe men de Novene houdt; — vervolgens, naar het getal der XIX Martelaren,

negentienmaal het Wees gegroet,

ter vereering van de H. Moedermaagd, door hen zoo dikwerf verheerlijkt en aangeropen; met nóg één Wees gegroet, ter eere van dien Heilige wiens voorspraak men bijzonder verzoekt; achter elk Wees gegroet zeggen, om te verkrijgen wat men door de tusschenkomst van onze Martelaars vraagt:

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Men sluite, ten eerherstel aan den Drieëenigen God, thans door het ongeloof zoo schaamteloos gesmaad, met de kerkelijke lofverheffing:

Glorie zij den Vader, en den Zoon, en den H. Geest.

Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Zeer dienstig voor eene Novene zijn ook de Gebeden bij eene relikwie onzer Martelaren, bladz. 120 tot en met 122 — Zie de Inleiding, bladz. 3.

GEBEDEN.

I.

L O F Z A N G

TER EERE VAN

DE ALLERHEILIGSTE DRIEËNHEID.

Door de Kloosterlingen op het kasteel van Gorkum, bij de aankondiging van hunnen dood, en door al onze Martelaars in processie, na het intrekken van den Briel, gezongen. Eene gepaste dankzegging na de H. Communie, bij het sluiten der Novene en aan het einde der bedevaart. (Zie bladz. 35 en 49.)

T E D E U M.

» U, God, loven wij, U, Heer, belijden wij.

U, eeuwige Vader, vereert de gansche aarde.

U roepen alle Engelen, U de hemelen en alle magten,

U de Cherubijnen en Serafijnen, met eenparige stemmen onophoudelijk toe:

Heilig, heilig, heilig is de Heer, God der legerscharen.

Vol zijn de hemelen en de aarde van de majesteit uwer glorie.

U looft het glorierijke koor der Apostelen,

U de lofwaardige schaar der Profeten,

U het schitterend heir der Martelaren.

U belijdt over de gansche aarde de Heilige Kerk,

Den Vader van onmetelijke majesteit,

Uwen aanbiddelijken, waarachtigen en eenigen Zoon,

Ook den Heiligen Geest, den Trooster.

Gij zijt de Koning der glorie, Christus!

Gij zijt des Vaders eeuwige Zoon.

Gij hebt, toen Gij, om den mensch te verlossen, de menschheid zoudt aannemen, den schoot eener maagd niet geschroomd.

Gij hebt, na het overwinnen van den prikkel des doods, den geloovigen het rijk der hemelen geopend.

Gij zit aan de regterhand Gods, in de glorie des Vaders.

Wij gelooven, dat Gij als Regter zult komen.

— U dan bidden wij, kom uwe dienaren te hulp, die Gij door uw kostbaar bloed hebt vrijgekocht.

Geef, dat zij in de eeuwige glorie onder uwe Heiligen geteld worden.

Heer, maak uw volk zalig, en zegen uw erfdeel.

En heersch over hen, en verhef hen tot in eeuwigheid.

Dag aan dag zegenen wij U.

En wij loven uwen naam in eeuwigheid, en in eeuwigheid der eeuwigheden.

Gelief ons, Heer, dezen dag zonder zonde te bewaren.

Ontferm U onzer, Heer! ontferm U onzer.

Laat, Heer, uwe barmhartigheid over ons komen, gelijk wij op U gehoopt hebben.

Op U, Heer, heb ik gehoopt: in eeuwigheid zal ik niet beschaamd worden."

v. Gezegend zijt Gij, Heer, God onzer vaderen.

r. En lofwaardig, en glorierijk in eeuwigheid.

v. Zegenen wij den Vader, en den Zoon met den Heiligen Geest.

r. Laat ons Hem loven en hoog verheffen in eeuwigheid.

v. Gezegend zijt Gij, Heer, in het uitspansel des hemels.

r. En lofwaardig, en glorierijk, en hoogverheven in eeuwigheid.

v. Zegen, mijne ziel, den Heer.

r. En wil al zijne vergeldingen niet vergeten.

v. Heer, verhoor mijn gebed.

r. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, wiens barmhartigheid zonder tal, en wiens schat van goedheid oneindig is, wij danken uwe zoo goedertierene majesteit voor de verleende gaven, en blijven te gelijk uwe barmhartigheid smeeken, dat Gij, die aan de biddenden het gevraagde verleent, hen ook niet verlaat en tot het eeuwige leven voorbereidt.

God, die de harten der geloovigen door de verlichting des Heiligen Geestes hebt geleerd: geef ons, in denzelfden Geest opregt wijs te zijn, en ons altijd in zijne vertroosting te verheugen.

God, die niemand wie op U hoopt te zeer laat verslagen worden, maar aan het gebed goedertierene verhooring schenkt: wij danken U voor het aannemen

onzer vragen en verlangens, en smeeken U met alle godvruchtigheid, dat Gij ons altijd voor alle tegenspoeden wilt behoeden. Door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

SMEEKGEBED TOT DE H. MAAGD.

Door onze Martelaars gezongen, toen zij eene galg buiten den Briel moesten rondtrekken. Zie bladz. 48, en onder de Gezangen het eerste, hetwelk men zeer gepast op het graf of in de kerk te Brielle kan zingen.

SALVE REGINA.

» Wees gegroet, o Koningin, Moeder van barmhartigheid.

Ons leven, onze zoetheid en hoop, wees gegroet.

Tot u roepen wij, ballingen, kinderen van Eva.

Tot u verzuchten wij treurend en weenend in dit dal van tranen.

O dan, onze voorspreekster, sla die uwe barmhartige blikken op ons.

En toon ons, na deze ballingschap, toon ons Jesus, de gezegende vrucht van uwen schoot.

O goedertierene, o goede, — o zoete Maagd Maria.”

v. Bid voor ons, Heilige Moeder Gods.

r. Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

L A A T O N S B I D D E N .

Almagtige, eeuwige God, die het ligchaam en de ziel der glorieijke Maagd en Moeder Maria door de medewerking van den Heiligen Geest hebt bereid, om eene waardige woonplaats van uwen Zoon te mogen zijn: geef, dat wij door de liefderijke tusschenkomst van háár, in wier gedachtenis wij ons verblijden, van het aanstaande kwaad en den eeuwigen dood verlost worden. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

GEBED TOT DE MOEDER VAN SMARTEN.

Door den H. Godefridus van Duynen, in den Briel bij de galg op de Markt gezongen. (Zie bladz. 49 en 79.)

I N T E R V E N I A T P R O N O B I S .

» Wij bidden U, Heer God, dat de glorieijke Maagd Maria, uwe Moeder, voor ons en nu en in het uur van onzen dood bij uwe goedertierenheid spreke; zij, door wier allerheiligste ziel in het uur van uw gezegend lijden en van uwen bitteren dood het zwaard van droefheid is heengegaan. Gij, die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen."

Al de Martelaars antwoordden :

„A M E N ."

LOF OP DEN MARTELDOOD

DER

HH. APOSTELVORSTEN PETRUS EN PAULUS.

Door een afvallig soldaat, in het kasteel te Gorkum, uit spot tegen onze Martelaars gezongen. Hoe treffend, dat zij juist op het feest dier Apostelen, en wel op hun XVIIIe Eeuwfeest, zoo allerplegtigst heilig verklaard zijn. Zie bladz. 30 en 34, en onder de Gezangen het tweede en derde, zeer passend voor de bedevaartgangers.

IBI NERONIS FERITAS.

» Dáár (te Rome) heeft de wreedaardigheid van Nero u, Vorsten der Apostelen, die in zoo menigen strijd overwont, u, Petrus en Paulus! tot eene verschillende doodstraf verwezen. U, Petrus! vereent het kruis met Christus, u, Paulus! zendt het bloedig zwaard tot Hem op."

- v. Over de geheele aarde is hun geluid uitgegaan.
- r. En hun woord tot de uiteinden der wereld.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die den dag van heden door het martelaarschap van de Apostelen Petrus en Paulus hebt gewijd: geef aan uwe Kerk, dat zij in alles het voorschrift van hén moge volgen door wie zij het begin der godsdienst heeft erlangd. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon. Amen.

DE LITANIE VAN ALLE HEILIGEN.

Onze Martelaars moesten driemaal eene galg op de markt in den Briel rondtrekken en deze Litanie ¹⁾ zingen. (Zie bladz. 49.)

Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.	
Christe, eleison.	Christus, ontferm U onzer.	
Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.	
Christe, audi nos.	Christus, hoor ons.	
Christe, exaudi nos.	Christus, verhoor ons.	
Pater de coelis Deus,	God, hemelsche Vader, ont-	
miserere nobis.	ferm U onzer.	
Fili Redemptor mundi	God, Zoon, Verlosser der we-	
Deus, miserere nobis.	reld, ontferm U onzer.	
Spiritus sancte Deus,	God, Heilige Geest, ontferm	
miserere nobis.	U onzer.	
Sancta Trinitas unus	Heilige Drievuldigheid, één God,	
Deus, miserere nobis.	ontferm U onzer.	
Sancta Maria, ora pro	Heilige Maria, bid voor ons.	
nobis.		
Sancta Dei Genitrix,	H. Moeder Gods,	bid voor ons.
Sancta Virgo virginum,	H. Maagd der Maagden,	
Sancte Michael,	H. Michaël,	
Sancte Gabriel,	H. Gabriël,	
Sancte Raphael,	H. Raphaël,	
Omnes sancti Angeli, et	Alle heilige Engelen en Aarts-	
Archangeli, orate p. n.	engelen, bidt voor ons.	
Omnes sancti beatorum	Alle heilige Koren der zalige	
Spirituum ordines,	Geesten, bidt voor ons.	
orate pro nobis.		

1) Wij geven deze Litanie en de Litanie van de H. Maagd in het Latijn en het Hollandsch naast elkaar, opdat de geloovigen, wanneer dat gebed in de kerkelijke taal wordt voorgeschreven, het dan met te meer godsvrucht kunnen volgen.

Sancte Joannes Baptista,
ora pro nobis.

Sancte Joseph, or. p. nob.

Omnes sancti Patriar-
chae et Prophetae,
orate pro nobis.

Sancte Petre,

Sancte Paule,

Sancte Andrea,

Sancte Jacobe,

Sancte Joannes,

Sancte Thoma,

Sancte Jacobe,

Sancte Philippe,

Sancte Bartholomae,

Sancte Matthae,

Sancte Simon,

Sancte Thaddae,

Sancte Mathia,

Sancte Barnaba,

Sancte Luca,

Sancte Marce,

Omnes sancti Apostoli,
et Evangelistae, orate
pro nobis.

Omnes sancti discipuli
Domini,

Omnes sancti Innocen-
tes,

Sancte Stephane, o. p. n.

Sancte Laurenti,

Sancte Vincenti,

Sancti Fabiane et Se-
bastiane, orate p. n.

H. Joannes de Dooper, bid
voor ons.

H. Josef, bid voor ons.

Alle heilige Patriarchen en
Profeten, bidt voor ons.

H. Petrus,

H. Paulus,

H. Andreas,

H. Jacobus,

H. Joannes,

H. Thomas,

H. Jacobus,

H. Philippus,

H. Bartholomaeus,

H. Matthaeus,

H. Simon,

H. Thaddaeus,

H. Mathias,

H. Barnabas,

H. Lucas,

H. Marcus,

Alle heilige Apostelen en Evan-
gelisten, bidt voor ons.

Alle heilige leerlingen des
Heeren,

Alle heilige Onnoozele Kinde-
ren,

H. Stephanus, bid voor ons.

H. Laurentius,

H. Vincentius,

Heilige Fabianus en Sebastia-
nus, bidt voor ons.

ora pro nobis.

bid voor ons.

Sancti Joannes et Paulus, le, orate pro nobis.	HH. Joannes en Paulus, bidt voor ons.
Sancti Cosma et Damiane,	HH Cosmas en Damianus,
Sancti Gervási et Protási,	HH. Gervasius en Protasius,
Omnes sancti Martyres,	Alle heilige Martelaars,
Sancte Silvester, ora pro nobis.	H. Silvester, bid voor ons.
Sancte Gregori,	H. Gregorius,
Sancte Ambrosi,	H. Ambrosius,
Sancte Augustine,	H. Augustinus,
Sancte Hieronymus,	H. Hieronymus,
Sancte Martine,	H. Martinus,
Sancte Nicolae,	H. Nicolaus,
Omnes sancti Pontifices et Confessores, orate pro nobis.	Alle heilige Bisschoppen en Be- lijders, bidt voor ons.
Omnes sancti Doctores,	Alle heilige Leeraars,
Sancte Antoni, ora pro nobis.	H. Antonius, bid voor ons.
Sancte Benedicte,	H. Benedictus,
Sancte Bernarde,	H. Bernardus,
Sancte Dominice,	H. Dominicus,
Sancte Francisce,	H. Franciscus,
Omnes sancti Sacerdo- tes et Levitae, orate pro nobis.	Alle heilige Priesters en Le- vieten, bidt voor ons.
Omnes sancti Monachi et Eremitae,	Alle heilige Monniken en Klui- zenaars,
Sancta Maria Magdale- na, ora pro nobis.	H. Maria Magdalena, bid voor ons.
Sancta Agatha,	H. Agatha,
Sancta Lucia,	H. Lucia,
Sancta Agnes,	H. Agnes,

Sancta Caecilia, ora pro nobis.	H. Caecilia, bid voor ons.
Sancta Catharina,	H. Catharina,
Sancta Anastasia,	H. Anastasia,
Omnes sanctae Virgines et Viduae, orate pro nobis.	Alle heilige Maagden en Weduwen, bidt voor ons.
Omnes Sancti et Sanctae Dei, intercedite pro nobis.	Alle Heiligen Gods,
Propitius esto, parce nobis, Domine.	Wees genadig, spaar ons, Heer.
Propitius esto, exaudi nos, Domine.	Wees genadig. verhoor ons, Heer.
Ab omni malo, libera nos, Domine.	Van alle kwaad, verlos ons, Heer.
Ab omni peccato,	Van alle zonde,
Ab ira tua,	Van uwe gramschap,
A subitanea et improvisa morte,	Van een haastigen en onvoorzienen dood,
Ab insidiis diaboli,	Van de listen des duivels,
Ab ira, et odio, et omni mala voluntate,	Van gramschap, haat en allen kwaden wil,
A spiritu fornicationis,	Van den geest der onzuiverheid,
A fulgure et tempestate,	Van bliksem en onweder,
A flagello terraemotus,	Van den geesel der aardbeving,
A peste, fame et bello,	Van pest, hongersnood en oorlog,
A morte perpetua,	Van den eeuwigen dood,
Per mysterium sanctae Incarnationis tuae,	Door het geheim uwer heilige Menschwording,
Per adventum tuum,	Door uwe komst,

libera nos, Domine.

verlos ons, Heer.

Per nativitatem tuam,
 Per baptismum et sanctum
 jejunium tuum,
 Per crucem et passionem
 tuam,

Per mortem et sepulturam
 tuam,

Per sanctam resurrectionem
 tuam,

Per admirabilem ascensionem
 tuam,

Per adventum Spiritus
 sancti Paracliti,

In die judicii,

Peccatores, Te rogamus
 audi nos.

Ut nobis parcas,

Ut nobis indulgeas,

Ut ad veram poenitentiam
 nos perducere digneris,

Ut Ecclesiam tuam sanctam
 regere, et conservare
 digneris,

Ut Dominum apostolicum,
 et omnes ecclesiasticos
 ordines in sancta religione
 conservare digneris,

Ut inimicos sanctae
 Ecclesiae humiliare
 digneris,

Ut regibus et principi-

Door uwe geboorte,
 Door uw doopsel en heilig
 vasten,

Door uw kruis en lijden,

Door uwen dood en uwe
 begrafenis,

Door uwe heilige verrijzenis,

Door uwe wondervolle hemelvaart,

Door de komst van den
 H. Geest, den Trooster,

In den dag des oordeels,

Wij zondaren, wij bidden
 U; verhoor ons.

Dat Gij ons wilt sparen,

Dat Gij ons kwijtschelding
 wilt verleenen,

Dat Gij ons tot ware boetvaardigheid
 wilt brengen,

Dat Gij uwe heilige Kerk
 wilt besturen en bewaren,

Dat Gij den Paus, en alle
 kerkelijke overheden in
 de heilige godsdienst wilt
 bewaren,

Dat Gij de vijanden der
 heilige Kerk wilt vernederen,

Dat Gij den Christen ko-

libera nos, Domine.

Te rogamus audi nos.

verlos ons, Heer.

wij bidden U, verhoor ons.

bus christianis pacem
et veram concordiam
donare digneris,

Ut cuncto populo christi-
ano pacem et unita-
tem largiri digneris,

Ut nosmetipsos in tuo
sancto servitio confor-
tare et conservare
digneris,

Ut mentes nostras ad
coelestia desideria eri-
gas,

Ut omnibus benefactori-
bus nostris sempiterna
bona retribuas,

Ut animas nostras, fra-
trum, propinquorum,
et benefactorum nos-
trorum ab aeterna
damnatione eripias,

Ut fructus terrae dare et
conservare digneris,

Ut omnibus fidelibus de-
functis requiem aeter-
nam donare digneris,

Ut nos exaudire digne-
ris,

Fili Dei,

Agnus Dei, qui tollis pec-
cata mundi, parce no-
bis, Domine.

ningen en vorsten vrede
en ware eendragt wilt
schenken,

Dat Gij aan het gansche
Christen volk vrede en
eenheid wilt verleenen,

Dat Gij ons in uwe heilige
dienst wilt versterken en
bewaren,

Dat Gij onze harten tot he-
melsche begeerten wilt
opwekken,

Dat Gij al onze weldoe-
ners met de eeuwige
goederen wilt vergelden,

Dat Gij onze zielen, en
de zielen onzer broe-
ders, vrienden en wel-
doeners voor de eeuwige
verdoeming wilt behoe-
den,

Dat Gij de vruchten der
aarde wilt geven en be-
waren,

Dat Gij aan alle overle-
dene geloovigen de eeu-
wige rust wilt geven,

Dat Gij U gewaardigt ons
te verhooren,

Zoon Gods,

Lam Gods, dat oe zonden
der wereld wegneemt,
spaar ons, Heer.

wij bidden U, verhoor ons.

Te rogatus audi nos.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

Pater noster (secre'o).

v. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, verhoor ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer.

Christus, hoor ons.

Christus, verhoor ons.

Heer, ontferm U onzer.

Christus, ontferm U onzer.

Heer, ontferm U onzer.

Onze Vader (in stilte).

v. En leid ons niet in bekoring.

R. Maar verlos ons van n kwade.

PSALM LXIX.

God, let op mijne hulp; Heer, haast U, mij te helpen.

Dat zij beschaamd en bevreesd worden, die mijne ziel zoeken.

Dat zij terugwijken en zich schamen, die mij kwaad willen.

Dat zij dadelijk met schaamte terugwijken, die tot mij zeggen: Goed zóó! goed zóó!

Laat allen die U zoeken, in U juichen en zich verblijden, en laat hen die uw heil beminnen, altijd zeggen: De Heer zij hoog geprezen!

Doch ik ben behoeftig en arm: o God, help mij.

Want gij zijt mijn Helper en mijn Verlosser: Heer, vertoef niet.

Glorie zij den Vader, en den Zoon en den H. Geest.
 Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd,
 en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Maak uwe dienaren zalig.

Mijn God, die in U hopen.

Wees ons, Heer, een sterke toren.

Tegen onzen vijand.

Laat de vijand niets tegen ons vermogen.

En laat de zoon der ongerechtigheid ons geen schade
 toebrengen.

Heer, doe ons niet naar onze zonden.

En vergeld ons niet naar onze ongerechtigheden.

Laat ons bidden voor onzen Paus N.

De Heer beware hem, en spare hem in het leven,
 en make hem zalig op aarde, en levere hem niet
 over in den wil zijner vijanden.

Laat ons bidden voor onze weldoeners.

Gewaardig U, Heer, allen die ons goed doen, om
 uwen naam, met het eeuwige leven te vergelden.

Laat ons bidden voor de overledene geloovigen.

Heer, geef hun de eeuwige rust, en het eeuwige
 licht verlichte hen.

Dat zij rusten in vrede.

Amen.

Voor onze broeders die afwezig zijn.

Mijn God, maak uwe dienaars zalig die in U hopen.

Zend hun hulp, Heer, uit uw heiligdom.

En bescherm hen uit Sion.

Heer, verhoor mijn gebed.

En mijn geroep kome tot U.

L A A T O N S B I D D E N .

God, wien het eigen is, U altijd te ontfermen en te sparen, neem onze smeeking aan, opdat de ontferming uwer goedertierenheid ons en al uwe dienaren, die met de ketenen der zonden gebonden zijn, genadiglijk ontbinde.

Verhoor, bidden wij U, Heer, de gebeden van al wie U rouwmoedig om vergiffenis smeeken, en spaar de zonden van hen die U schuld belijden; opdat Gij ons goedgunstig kwijtschelding tevens en vrede verleent.

Toon ons genadig, Heer, uwe onuitsprekelijke barmhartigheid, dat Gij ons te gelijk van alle zonden bevrijdt, en aan de straffen, die wij er voor verdienen, ontrukkt.

God, die door de zonde beleedigd, en door de boetvaardigheid verzoend wordt, zie genadig neder op de gebeden van het U smeevende volk, en wend de geesels uwer gramschap, welke wij voor onze zonden verdienen, van ons af.

Almachtige, eeuwige God, ontferm U over uwen dienaar, onzen Paus N...., en bestuur hem volgens uwe goedertierenheid op den weg van het eeuwig heil, opdat hij door uwe hulp begeere wat U behaagt, en het met alle kracht volbrengt.

God, van wien de heilige begeerten, de goede besluiten en de regtvaardige werken voortkomen, geef aan uwe dienaren dien vrede welken de wereld niet geven kan; opdat onze harten aan uwe geboden overgegeven zijn, en ook de tijden, zonder vrees

voor vijanden, door uwe bescherming rustig mogen wezen.

Ontsteek, Heer, onze nieren en ons hart door het vuur van den H. Geest, opdat wij U met een zuiver ligchaam dienen, en met een rein hart behagen mogen.

God, Schepper en Verlosser van alle geloovigen, verleen aan de zielen uwer dienaren en dienaressen vergiffenis van alle zonden, opdat zij de kwijtschelding, waar zij altijd naar verlangd hebben, door godvruchtige smeekingen mogen verwerven.

Wij bidden U, Heer, voorkom onze werken met den invloed uwer genade, en voltrek ze door uwe medewerking, opdat al ons gebed en al ons werk altijd van U beginne, en, alzóó begonnen, door U voltrokken worde.

Almagtige, eeuwige God, die over levenden en dooden heerscht, en U ontfermt over allen die Gij te voren weet, dat zij door geloof en werk de uwen zullen zijn; wij smeeken U ootmoedig, dat degenen voor wie wij ons voorgenomen hebben onze gebeden te storten, hetzij hen nog de tegenwoordige eeuw in het vleesch weêrhoudt, of de toekomstige hen reeds, van het ligchaam ontdaan, heeft opgenomen, op de voorspraak van al uwe Heiligen, door uwe genadige barmhartigheid vergiffenis van al hunne zonden mogen verkrijgen. Door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de éénheid des Heiligen Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Heer, verhoor mijn gebed.

En mijn geroep kome tot U.

De almachtige en barmhartige Heer verhoore ons.
Amen.

En dat de zielen der geloovigen, door Gods barmhartigheid, in vrede rusten. Amen.

KERKELIJK GEBED.

BIJ DE BESPROEIJING VAN HET VOLK MET GEWIJD
WATER, EN BIJ ZIEKENBEDIENINGEN ¹⁾.

Toen onze Heilige Martelaars, uit spot, in processie door de lange straat van den Briel werden voortgedreven, waren er die vóór hunne deur een vat water naast zich hadden geplaatst, er bezems in staken, en daarmede uit schimp onze voorbijtrekkende gevangenen besproeiden, terwijl die afvalligen er luide de woorden bij zongen, welke zij vroeger zoo dikwerf in de kerk hadden gehoord.

(Zie bladz. 49.)

ASPERGES ME.

» Gij zult mij, Heer, met hysop besproeijen, en ik zal gereinigd worden; Gij zult mij wasschen en ik zal witter worden dan sneeuw.

Ontferm U mijner, God, naar uwe groote barmhartigheid.

Glorie zij den Vader, en den Zoon, en den Heiligen Geest.

Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen.

¹⁾ Dit gebed kan men zeer gevoelig, ter eere van onze HH. Martelaars, als Huiszegen bidden.

Besproei mij, Heer, met hysop, en ik zal gereinigd worden; Gij zult mij wasschen en ik zal witter worden dan sneeuw."

v. Toon ons, Heer, uwe barmhartigheid.

r. En geef ons uw heil.

v. Heer, verhoor mijn gebed.

r. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

Verhoor ons, Heilige Heer, almachtige Vader, eeuwige God, en gelief uwen heiligen Engel van den hemel te zenden, om allen die in deze woning verblijven te behoeden, te verzorgen, te beschermen, te bezoeken en te verdedigen. Door Christus, onzen Heer. Amen.

SMEEKGEBED VOOR DE OVERLEDENEN.

Volgens eene trouw-bewaarde overlevering, werden onze Heilige Martelaren in den Briel ook om de pomp, thans nog als „De profundis-pomp" bekend, in processie heenge-dreven en moesten intusschen, tot dubbele beschimping, dien boetepsalm voor de Overledenen zingen, gelijk het in de kerk geschiedt. Ten eerherstel bidde men wat hier volgt, en Gezang XXXIII voor de Overledenen.

DE PROFUNDIS.

» Uit de diepten heb ik tot U geroepen, Heer! Heer, verhoor mijn stem.

Laat uwe ooren luisteren naar de stem mijner smeeking.

Indien Gij de ongerechtigheden gadeslaat, Heer! Heer, wie zal bestaan?

Want bij U is genade, en om uwe wet, Heer, heb ik U verbeid.

Mijne ziel heeft op zijn woord verbeid, mijne ziel heeft op den Heer gehoopt.

Dat Israël op den Heer hope, van den morgenstond tot den nacht toe.

Want bij den Heer is barmhartigheid, en bij Hem is overvloedige verlossing.

En Hij zal Israël verlossen uit al zijne ongeregtigheden.

Heer, geef hun de eeuwige rust.

En het eeuwig licht verlichte hen."

v. Van de poort der hel.

r. Verlos, Heer, hunne zielen.

v. Dat zij rusten in vrede.

r. Amen.

v. Heer, verhoor mijn gebed.

r. En mijn geroep kome tot U.

LAAT ONS BIDDEN.

God, Schepper en Verlosser van alle geloovigen, verleen aan de zielen uwer dienaren en dienaressen vergiffenis van alle zonden, opdat zij de kwijtschelding, waar zij altijd naar verlangd hebben, door godvruchtige smeekingen mogen verwerven. Die leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen. Amen.

v. Heer, geef hun de eeuwige rust.

r. En het eeuwig licht verlichte hen.

v. Dat zij rusten in vrede. r. Amen.

GEBED OP HET GRAF ONZER HH. MARTELAARS.

(Zie de Inleiding, blad. 3.)

Hier knielik dan op die gewijde, dierbare plaats, waar gij, onze hemelsche broeders, na zoovél en zoo langdurig lijden, den goeden strijd volstreden, uwen loop voltrokken en het geloof ten einde toe bewaard hebt. Hier dan was het bloedig altaar, waar gij u voor Jesus' naam in den dood heft opgedragen; van hier zijt gij door de engelen afgehaald en ten hemel ingeleid, om van den regtvaardigen Regter, op dien dag uwer overwinning, de u weggelegde kroon te ontvangen. En uit zoo groote vervolging gekomen, moogt gij God nu dag en nacht voor zijn troon dienen.

Ziet, bidden wij u, verheerlijke Martelaars van ons vaderland, ziet neder op uwe broeders, die als vreemdelingen nog omwandelen verre van den Heer, voor wiens aangezicht gij staat; ziet neder op ons, die nog zuchten en weenen in dit dal van tranen. Gij kent onze behoeften en ellenden; gij weet, wat wij u hier, op uw graf, waar gij door den dood hebt overwonnen en waar uwe geslagtofferde lichamen werden nedergelegd, gij weet wat wij u hier komen vragen,... voor ons zelve,... en voor degenen die onze gebeden hebben verzocht en zich in den geest met ons vereenigen.... O spreek nu te zamen, onze beminde broeders, bij Jesus voor mij, voor ons;... vraagt Hem, in vereeniging met zijne Moeder, zoo openlijk door u verheerlijkt, dat Hij ons gelieve te geven wat wij hier nu door uwe tusschenkomst afsmeeken....

Vol vertrouwen op uwe magt bij God, roepen wij u, die zijne geliefde dienaren en vrienden zijt, hier, op deze heilige martelplek, ook aan, ten eerherstel voor al hetgeen tegen u, en in u tegen uwen Heer en Koning misdreven is. Wij vereenigen ons ten dien einde met alle hulde en vereering, u door onze Moeder de H. Kerk bij uwe heiligverklaring toegebragt; wij vereenigen ons met alle verheerlijking, u, waar ter aarde ook, doch vooral in uw en ons vaderland, en bijzonder hier op deze uwe dierbare rustplaats aangeboden. O, mogten het eens allen met ons doen, met ons hier gevoelen wat wij gevoelen!... Goede herders, die zóóveel voor het heil der zielen hebt gedaan, vraagt met ons om bekeering en verzoening voor de ongeloovigen, afvalligen en zondaren; vraagt met ons, dat alle afgedwaalden in ons midden tot den Opperherder hunner zielen mogen wederkeeren; vraagt voor ons, en voor de onzen, dat wij in het ééne ware geloof volhardden, getrouw uit dat geloof leven en eens zalig sterven mogen.

En daar gij, glorierijke Martelaars, uw leven vooral hebt gegeven voor uw geloof in Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in het Allerheiligste Sakrament; voor de eer van zijne Moeder en zijne Heiligen; en inzonderheid ook voor uw geloof in het Opperherderschap van Christus' Stedehouder, en de onfeilbaarheid van zijne Kerk: verwerft dan, smeeken wij u, bij onzen Heer en Zaligmaker, dat wij altijd in godsvrucht tot zijn aanbiddeijk Liefdegeheim, in kinderlijke liefde tot zijne Onbevlekt-Ontvangen Moe-

der, tot onzen H. Vader en onze Moeder de H. Kerk mogen toenemen. Wij bevelen u die dierbare Kerk en al hare belangen met haar zichtbaar Hoofd, Paus N..., die thans over haar gesteld is. Wij bidden u voor al onze geestelijke en tijdelijke overheden; wij bidden u voor alle lijdenden en nu stervenden. Met dankbare kinderharten bidden wij u voor onzen geliefden, nu ontslapen H. Vader Pius, die u heilig gekroond heeft; wij bidden u voor onze overledene Bisschoppen, herders en zielzorgers; wij bidden u voor al onze dierbare afgestorvenen, voor alle overledenen, en bijzonder voor die zielen welke het meest verlaten zijn. Amen.

Bidt voor ons, Heilige Martelaars van Gorkum.
Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

Onze Vader; Wees gegroet; Glorie
zij den Vader.

G E B E D E N.

BIJ EENE RELIKWIE ONZER MARTELAREN, OF OOK OP
HUN GRAF TE GEBRUIKEN.

(Mede dienstig voor eene Novene, bij besmettelijke ziekten en alle behoefte.)

Godvruchtig voor die eerwaardige overblijfselen nedergeknield, make men eerst zijne bijzondere meening waarmede men die vrome oefening houdt, bijv. ten eereboete, of ter afwering van rampen, of ter verkrijging van eenige gunst, enz.

Dan bidde men: hetzij de Litanie onzer Gorkumsche Martelaren, blad. 86; —

of wel: negentienmaal het Wees gegroet,

ter eere onzer negentien bloedgetuigen, die in hun lijden hunne en onze Moeder Maria zoozeer hebben verheerlijkt, met nog één Wees gegroet ter eere van den H. Leonardus, die zoo bijzonder Maria's uitnemende voorregten heeft verdedigd; —

of men bediene zich van het volgende gebed, hetwelk men uitbreide naar de godsvrucht het ingeeft; en, vol vertrouwen, voege men er zelf meer in 't bijzonder in, wat men door de tusschenkomst onzer Martelaren wenscht te verkrijgen.

S M E E K G E B E D.

Dierbare Martelaren van ons vaderland, onze zoo goedige en magtige beschermers, onze hemelsche en zoo geliefde vrienden, broeders en weldoeners! hoe vertroostend en opwekkend is het ons, bij deze uwe heilige overblijfselen te bidden, bij dit eerwaardig gedeelte van dát ligchaam zelf, waarin gij gestreden, geleden en overwonnen hebt!... O zoete gedachtenis, o kostbaar pand, o verteederende getuigenis, van u ons bijgebleven!... Dát ligchaam dan was de schoone tempel van den H. Geest;... de welbehagelijke woonplaats van mijn God, die het gebeente zijner Heiligen bewaarde;... dát ligchaam was het verheven werktuig, dat zooveel deugden beoefend en tot den bloede wederstaan heeft, maar daarom ook door den regtvaardigen Regter zal verheerlijkt worden. Dát toch was het ligchaam van een held, een held van geloof en liefde, die zich ten bloedig slagtoffer gaf voor Christus en zijne Bruid, ten slagtoffer ook voor Christus' eigene en waarach-

tige tegenwoordigheid in zijn wonderbaar Geheim van geloof en liefde, het Allerheiligste Sakrament des Altaars!... Gestorven, spreekt uw ligchaam nóg, en getuigt het nóg, wat gij, onverwonnen Strijders! hebt geloofd en beleden, en wij door Gods genade, ook op uw offergebed, nóg gelooven en belijden. O helpt ons dat kostbare pand des geloofs getrouw bewaren, en verwerft het voor alle ongelukkigen die het derven...; bijzonder voor.... Verwerft voor ons en de onzen, dat wij altijd naauwgezet naar de voorschriften van ons heilig geloof leven; en ach! om al de smarten en doodsangsten, in dit ligchaam en in uwe ziel verduurd: verwerft voor ons en de onzen, en voor alwie nu in doodstrijd zijn, een zalig stervensuur.

Gij, Heiligen en Regtvaardigen! gij verheugt u nu in den Heer, die zich u ten erfdeel heeft verkozen; uwe droefheid is in vreugde, uw lijden in glorie verkeerd; in het hemelsche rijk is uwe woning, en in eeuwigheid is uwe rust; ach, ziet op ons, hier bij uw eigen geslagtofferd ligchaam geknielt, ziet met broederlijk mededoogen op ons neder, die nog te midden van zooveel behoeften en elenden zuchten, en weert door uwe vermogende voorspraak deze ziekte... en rampen... van ons af. Houdt aan den goeden Jesus uwe met Hem volbrachte offerande voor, gij inzonderheid, voor wiens gebeente ik hier bid; en verwerft voor mij, smee ik u, deze gunst dat ik...; doch boven alles, verwerft voor mij: dat ik, als uw trouwe navolger, in Jesus' liefde moge volharden en sterven. Amen.

VERZUCHTING,

onder het vereeren der relikwie, en ook dikwerf als Schietgebed te herhalen.

Door de verdiensten en voorspraak van onze Heilige Martelaren, Leonardus (of: Nicolaus, enz.) en zijne Gezellen:

Verleene ons de Heer heil en vrede. Amen.

GEBEDEN VOOR ONZEN H. VADER DEN PAUS.

Laat ons bidden voor onzen Paus N....

De Heer beware hem, en spare hem in het leven, en make hem zalig op aarde, en levere hem niet over in den wil zijner vijanden.

LAATONS BIDDEN.

Almagtige, eeuwige God, ontferm U over uwen dienaar onzen Paus N.... en bestuur hem, volgens uwe goedertierenheid, op den weg van het eeuwig heil, opdat hij door uwe hulp begeere wat U behaagt, en het met alle kracht volbrengt. Door Christus, onzen Heer. Amen.

LITANIE VAN DE H. MAAGD MARIA.

Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.
Christe, eleison.	Christus, ontferm U onzer.
Kyrie, eleison.	Heer, ontferm U onzer.
Christe, audi nos.	Christus, hoor ons.
Christe, exaudi nos.	Christus, verhoor ons.
Pater de coelis Deus, miserere nobis.	God, hemelsche Vader, ontferm U onzer.
Fili, Redemptor mundi Deus, miserere nobis.	God, Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer.
Spiritus sancte Deus, miserere nobis.	God, Heilige Geest, ontferm U onzer.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.	Heilige Drieuldigheid, één God, ontferm U onzer.
Sancta Maria, ora pro nobis.	Heilige Maria, bid voor ons.
Sancta Dei Genitrix,	H. Moeder Gods,
Sancta Virgo virginum,	H. Maagd der Maagden,
Mater Christi,	Moeder van Christus,
Mater d'vinae gratiae,	Moeder der goddelijke genade,
Mater purissima,	Allerreinste Moeder,
Mater castissima,	Allerzuiverste Moeder,
Mater inviolata,	Ongeschondene Moeder,
Mater intemerata,	Onbevleete Moeder,
Mater amabilis,	Beminnelijke Moeder,
Mater admirabilis,	Wonderbare Moeder,
Mater Creatoris,	Moeder des Scheppers.
Mater Salvatoris,	Moeder des Zaligmakers,
Virgo prudentissima,	Allervoorzigtigste Maagd,
Virgo veneranda,	Eerwaardige Maagd,
Virgo praedicanda,	Lofwaardige Maagd,
Virgo potens,	Magtige Maagd,
Virgo clemens,	Goedertierene Maagd,

ora pro nobis.

bid voor ons.

Virgo fidelis,
 Speculum justitiae,
 Sedes sapientiae,
 Causa nostrae laetitiae,
 Vas spirituale,
 Vas honorabile,
 Vas insigne devotionis,

Rosa mystica,
 Turris Davidica,
 Turris eburnea,
 Domus aurea,
 Foederis arca,
 Janua coeli,
 Stella matutina,
 Salus infirmorum,
 Refugium peccatorum,
 Consolatrix afflictorum,
 Auxilium Christianorum,
 Regina angelorum,
 Regina patriarcharum,
 Regina prophetarum,
 Regina apostolorum,
 Regina martyrum,
 Regina confessorum,
 Regina virginum,
 Regina sanctorum omnium,
 Regina, sine labe concepta,

Agnus Dei, qui tollis pec-
 cata mundi,
 Parce nobis, Domine.
 Agnus Dei, qui tollis pec-
 cata mundi,

Getrouwe Maagd,
 Spiegel der regtvaardigheid,
 Zetel der wijsheid,
 Oorzaak onzer blijdschap,
 Geestelijk vat,
 Eerwaardig vat,
 Uitmuntend vat van gods-
 vrucht,

Geheimzinnige roos,
 Toren van David,
 Ivoren toren,
 Gulden huis,
 Ark des verbonds,
 Deur des hemels,
 Morgenster,
 Behoud der zieken,
 Toevlugt der zondaren,
 Troosteres der bedrukten,
 Hulp der Christenen,
 Koningin der engelen,
 Koningin der aartsvaderen,
 Koningin der profeten,
 Koningin der apostelen,
 Koningin der martelaren,
 Koningin der belijders,
 Koningin der maagden,
 Koningin van alle heiligen,
 Koningin, zonder vlek ont-
 vangen,

Lam Gods, dat de zonden
 der wereld wegneemt,
 Spaar ons, Heer.

Lam Gods, dat de zonden
 der wereld wegneemt,

ora pro nobis.

bid voor ons.

Exaudi nos, Domine.	Verhoor ons, Heer.
Agnus Dei, qui tollis	Lam Gods, dat de zonden
peccata mundi,	der wereld wegneemt,
Miserere nobis.	Ontferm U onzer.
Christe, audi nos.	Christus, hoor ons.
Christe, exaudi nos.	Christus, verhoor ons.
Pater noster.	Onze Vader.
Et ne nos inducas in	En leid ons niet in be-
tentationem.	koring.
Sed libera nos a malo.	Maar verlos ons van den
	kwade.

L A A T O N S B I D D E N .

Onder uwe bescherming nemen wij onze toevlugt, Heilige Moeder Gods, verstoot onze gebeden niet in onzen nood, maar verlos ons altijd van alle gevaren, o glorierijke en gezegende Maagd, onze Vrouwe, onze Middelaressen, onze Voorspreekster, verzoen ons met uwen Zoon, beveel ons aan uwen Zoon, vertoon ons aan uwen Zoon.

Bid voor ons, H. Moeder Gods.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

L A A T O N S B I D D E N .

Stort, bidden wij U, Heer, uwe genade in onze harten, opdat wij die door de boodschap des engels de menschwording van Christus uwen Zoon leerden kennen, door zijn lijden en kruis tot de glorie der verrijzenis gebracht worden. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

II.

MORGENGEBED.

Geloofd zij Jesus Christus. Amen.

LAAT ONS GOD OOTMOEDIG AANBIDDEN
EN DANKEN.

God, mijn Schepper en mijn Zaligmaker, ik lig hier voor U neder en aanbid U met al uwe Engelen en Heiligen en onze HH. Martelaars. Met hen aanbid ik U hier, in onze kerk,... en op alle plaatsen waar Gij verborgen rust in het Allerheiligste Sakrament. Ik bemin U uit geheel mijn hart en dank U voor alle weldaden, welke Gij mij naar ziel en lichaam hebt bewezen, en bijzonder, dat Gij mij dezen nacht weder zoo genadig hebt bewaard.

VRAGEN WIJ DEN HEER OM DE NOODIGE
GENADEN VOOR DEZEN DAG.

Goedertierene Jesus, neem mij heden onder uwe goddelijke hoede, en help mij in al mijne behoeften en ongenoegzaamheid. Maria, Moeder van barmhartigheid, goede Vader Josef, ik stel mij onder uwe magtige bescherming. Groote Aartsengel Michael, mijn Engelbewaarder, mijne Beschermheiligen, onze Gorkumsche Martelaren, staat mij bij, en bidt voor mij.

MAKEN WIJ EENE GOEDE MEENING VOOR
DE WERKEN VAN DEZEN DAG.

Mijn God en mijn Heer, alles wat ik heden zal denken, spreken, doen of lijden, draag ik U ten offer op. Ik vereenig al mijne werken en beproevingen met den arbeid en het lijden van Jesus, Maria, Josef, en van onze HH. Martelaren. Ook wensch ik al de aflaten te verdienen, waaraan ik heden kan deelachtig worden.

*(Wensch gij die aflaten voor overledenen op te dragen,
zeg dan nog :)*

Ik bid U, Heer, ootmoedig, die aflaten toe te voegen aan de ziel van....

MAKEN WIJ EEN VAST VOORNEMEN, OM
DE ZONDEN TE VLUGTEN, EN VOORAL
TEGEN ONZE HOOFDFOUT TE
WAKEN.

Barmhartige God, die het willen en het volbrengen geeft, ik neem mij vast voor, heden met de hulp uwer genade, alle zonden te vlugten; ik bid U, mij om de liefde van Jesus, Maria, Josef, en om de standvastigheid van onze Gorkumsche Martelaren, de genade van volharding te willen verleenen.

O mijn genadige Jesus, aan uw allerheiligst Hart draag ik dit mijn voornemen op, om heden vooral tegen deze zonde..., tegen dit mijn hoofdgebrek... te waken en te strijden, en mij bijzonder op deze deugd... toe te leggen.

Onbevlekt Ontvangen Maagd en Moeder Gods, Maria, en alle Gods lieve Heiligen, bidt voor mij, dat ik heden aan mijnen Heer en Koning in niets

mishage. Hemelsche Engel aan mijne zijde, verlicht en bestuur mij, dat ik al mijne verplichtingen getrouw moge volbrengen. Amen.

Heer, geef aan de geloovige zielen de eenwige rust.
En het eeuwig licht verlichte haar.

Bid driemaal het Wees gegroet ter eere van Maria's Onbevleete Ontvangenis, om de deugd van zuiverheid naar uwen staat.

Daarna: Onze Vader, Wees gegroet, Ik geloof enz., met de Akten van geloof, hoop, liefde en berouw, of Gezang XIII.

Bid dan nog, zoo er gelegenheid is, de Litanie van de H. Maagd, bladz. 124; of van onze HH. Gorkumsche Martelaars, bladz. 86; of eindig met de Kerkhymne: „Het daggesterntelicht weer aan,” Gezang X.

AVOND GEBED.

Geloofd zij Jesus Christus. Amen.

LAAT ONS GOD VOOR AL ZIJNE WELDADEN
BEDANKEN.

Hemelsche Vader, welken dank zullen wij U bewijzen voor al het goede dat wij van U genoten hebben. Gij hebt ons geschapen, met het dierbaar bloed van uwen eenigen Zoon verlost, met zoovele onwaardeerbare genaden begunstigd, en nog heden hebt Gij ons naar ziel en ligchaam zoo milddadig gespijzigd; geef, Heer, dat wij aan zoovele weldaden met een dankbaar hart mogen beantwoorden, U opregt dienen en beminnen, en nooit ophouden U te loven. Amen.

Onze Vader; Wees gegroet; Ik geloof;
De Tien geboden van God; De Vijf
geboden der H. Kerk.

BIDDEN WIJ GOD OM DE KENNIS ONZER
ZONDEN.

Heilige Geest, oorsprong des lichts, doe ons nagaan, in de droefheid des harten, het kwaad dat wij heden gedaan, en het goed dat wij verzuimd hebben.

ONDERZOEKEN WIJ ONS GEWETEN.

Laat ons nagaan, of wij getrouw zijn gebleven aan de goede voornemens, die wij dezen morgen gemaakt hebben.

Heb ik die fout..., die gelegenheid... naarstig vermeden?... die drift..., die verkeerde neiging... bestreden?... Heb ik die deugd... bijzonder beoefend?... dat voorgenomen goed werk gedaan?... Heb ik onder den arbeid nu en dan aan God gedacht?... mij in den geest met Jesus, Maria, Josef, en onze HH. Martelaren vereenigd?...

Bid ootmoedig eene akte van berouw, en bepaaldelijk ook over die zonden of fout waarin gij, ondanks uw ernstig voornemen, mogt hervallen zijn.

LAAT ONS BIDDEN VOOR DE LEVENDE
EN DE OVERLEDENE GELOOVIGEN.

Stort, Heer, uwe zegening uit over onze ouders,

weldoeners, vrienden en vijanden; bescherm al onze overheden, zoo geestelijke als wereldlijke. Help de armen, de gevangenen, de bedroefden, de reizigers, de zieken en de stervenden. Bekeer de zondaars en onze dwalende broeders, en verlicht de ongelooovigen.

God van goedheid en genade, heb ook medelijden met de zielen die in het vagevuur lijden, vooral van...; maak een einde aan hare pijnen en verleen aan allen de eeuwige rust. Amen.

BEVELEN WIJ ONS AAN DE H. MAAGD,
AAN ONZE HH. ENGELLEN, EN ONZE
GORKUMSCHE MARTELAREN.

Onder uwe bescherming nemen wij onze toevlugt, H. Moeder Gods, verstoot onze gebeden niet in onzen nood; maar verlos ons altijd van alle gevaren, o glorierijke en gezegende Maagd, onze Vrouwe, onze Middelaressen, onze Voorspreekster! verzoen ons met uwen Zoon, beveel ons aan uwen Zoon, vertoon ons aan uwen Zoon!

Wij bidden U, Heer, bezoek deze woning, en weer verre van haar alle listen des vijands; dat uwe HH. Engelen daarin wonen, om ons in vrede te bewaren, en dat uw zegen altijd over ons zij, door Jesus Christus, onzen Heer.

Heilige Martelaren van Gorkum, die zooveel avonden en nachten de gruwzaamste mishandelingen en smaadheden hebt uitgestaan: bidt voor ons, dat wij dezen nacht voor alle onheil naar ligchaam en ziel behoed blijven. Amen.

Bid hier de Litanie der H. Maagd, bladz. 124; of wel den Huiszegen, ter eere van onze HH. Martelaars, bladz. 115 en 116, of de Kerkhymne: U, Schepper! eer ons 't licht vergaat," Gezang XI, en eindig aldus:

Behoed ons, Heer, als wij waken, bewaar ons, als wij slapen, opdat wij met Christus waken, en in vrede rusten. Amen.

O Jesus, door uw Wonden:
Vergeef ons onze zonden.

Jesus, Maria, Josef,
Ik geef U mijn ligchaam en mijne ziel.

Jesus, Maria, Josef,
Staat mij bij in mijnen doodstrijd.

Jesus, Maria, Josef,
Laat mijne ziel met U in vrede rusten. Amen.

Jesus van Nazareth, Koning der Joden,
Bewaar mij voor een haastigen en onvoorziene dood.

Wend u in den geest naar de naaste kerk, en zeg allereerbiedigst:

Geloofd, aangebeden en gedankt zij onze Heer
Jesus Christus in het Allerheiligste Sakrament.

Hier, en op alle plaatsen der aarde, waar mijn
Jesus rust. Amen.

DE MIS DER HH. MARTELAREN VAN GORKUM.

OPDRAGT VÓÓR OF IN HET BEGIN DER
H. MIS.

God, hemelsche Vader, die mij naar uw beeld hebt geschapen; God, de Zoon, die om mij te verlossen, de menschelijke natuur aangenomen, uw kostbaar bloed vergoten en den bitteren kruisdood geleden hebt; God, de H. Geest, die mij in het H. Doopsel geheiligd, en tot het ware geloof geleid hebt; o Gij, allerheiligste Drieëenheid, geef mij de genade, dat ik dit H. Misoffer godvruchtig bijwone, en het met den priester, in vereeniging met alle offeranden over de gansche aarde, aan uwe goddelijke majesteit opdrage:

1. tot eer en glorie van uwen H. Naam; om te belijden, dat Gij de eenige God en Opperheer over ons menschen en alle schepselen zijt, wien alléén dit offer toekomt;

2. tot dankbare gedachtenis, gekruiste Jesus, van uw bitter lijden en sterven;

3. tot eerherstel voor allen smaad, hetzij door ongeloof, door dwaling, door heiligschennis of andere zonden U, goede Jesus, aangedaan, inzonderheid hier... en in ons vaderland;

4. tot dankzegging voor alle genaden en weldaden, vooral aan mij, onwaardige, en aan al de mijnen bewezen;

5. tot voldoening voor al mijne zonden, overtredingen en ondankbaarheden; tot bekeering van alle ongelooovigen, dwalenden, inzonderheid van...;

6. tot verwerving uwer goddelijke hulp voor uwe dierbare Bruid, onze Moeder de H. Kerk; voor onzen H. Vader (en het H. Concilie); voor onzen beminden Bisschop; voor onze herders, zielzorgers en al onze geestelijke en tijdelijke overheden; voor alle geloovigen en bijzonder voor hen die vervolging lijden om uwen H. Naam;

7. tot heiliging, of tot herstel van het Christelijk huisgezin; tot bevestiging der dierbare jeugd in geloof, onschuld en deugd; voor de behoeften onzer geliefde ouders, bloedverwanten, vrienden en weldoeners, bepaaldelijk voor...; voor mij zelven, om de genade van eene ware boetvaardigheid, gelukkige volharding en een zalig sterfuur; en nog bijzonder om...;

8. voor allen en inzonderheid voor de zondaars die op dit oogenblik in doodstrijd zijn, en o God! aanstonds voor uw oordeel gaan verschijnen;

9. voor alle overledenen, bijzonder voor...; ook voor hen die de eerste pijnen van het vagevuur verduren, en die het meest verlaten zijn.

Neem, barmhartige God, dit offer goedgunstig aan; laat deze opdracht U welbehagelijk zijn, en verhoor mijn gebed, door onzen Heer Jesus Christus, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

INTROITUS. PS. LXXVIII.

Laat, Heer, het gezucht der geboeiden voor uw aanschijn treden: geef onzen geburen zevendubbel weder in hunnen schoot: wreek het bloed uwer Heiligen dat vergoten is. Ps. God, de Heidenen zijn in uw erfdeel gekomen, zij hebben uwen heiligen tempel ontreinigd: zij hebben Jerusalem tot eene wachthut der boomvruchten gemaakt.

v. Glorie zij den Vader, en den Zoon, en den H. Geest.

r. Gelijk het was in den beginne, en nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Laat, Heer, het gezucht der geboeiden voor uw aanschijn treden: geef onzen geburen zevendubbel weder in hunnen schoot: wreek het bloed uwer Heiligen dat vergoten is.

Heer, ontferm U onzer (driemaal). Christus, ontferm U onzer (driemaal). Heer, ontferm U onzer (driemaal).

GLORIA.

Glorie aan God in den allerhoogste, en vrede op aarde den menschen van goeden wil. Wij loven U; wij zegenen U; wij aanbidden U; wij verheerlijken U; wij danken U om uwe groote glorie. Heer God, hemelsche Koning. God, almachtige Vader. Heer Jesus Christus, Ééngelboren Zoon. Heer God, Lam Gods, Zoon des Vaders. Die de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer. Die de zonden der

wereld wegneemt, neem onze smeeking aan. Die aan de regterhand des Vaders gezeten zijt, ontferm U onzer. Want Gij alleen zijt de Heilige, Gij alleen de Heer, Gij alleen de Allerhoogste, Jesus Christus, met den H. Geest, in de glorie van God den Vader. Amen.

GEBED.

God, die uwe Heilige Martelaren, Leonardus en zijne Gezellen, om hunnen glorieijken strijd voor uw geloof, met de zegekroon der eeuwigheid hebt versierd: verleen genadiglijk, dat wij, door hunne verdiensten en navolging strijdende op aarde, met hen verdienen gekroond te worden in den hemel. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

LES UIT HET BOEK DER WISHEID.

Hoofdst. III.

De zielen der regtvaardigen zijn in de hand van God, en de foltering des doods zal hen niet raken. In de oogen der dwazen schenen zij te sterven, en hun uiteinde werd aangezien voor verdrukking en hun verscheiden van ons voor uitdelging: zij echter zijn in vrede. En leden zij voor de menschen folteringen: hunne hoop is vol van de onsterfelijkheid. In weinig geteisterd, zullen zij in veel wél gesteld

worden; want God heeft hen beproefd en zijner waardig bevonden. Als het goud in den oven, heeft Hij hen beproefd, en als een brandoffer aangenomen, en te zijner tijd zullen zij in aanzien wezen. De regtvaardigen zullen schitteren en, als vonken door rietstoppels, rondsnelen. Zij zullen de heidenen oordeelen, en over de volken heerschen, en de Heer zal over hen regeren in eeuwigheid.

E. God zij dank.

GRADUALE.

Exod. xv. Glorierijk is God in zijne Heiligen: verwonderlijk in majesteit, wonderdadig. v. Uwe regterhand, Heer, is verheerlijkt in kracht: uwe regterhand heeft de vijanden verbrijzeld. Alleluja, alleluja. v. ECCLI. XLIX. De lichamen der Heiligen zijn in vrede begraven, en hunne namen leven van geslachte tot geslacht. Alleluja.

VERVOLG VAN HET II. EVANGELIE NAAR LUCAS. Hoofdst. XXI.

In dien tijde zeide Jesus tot zijne leerlingen: Wanneer gij zult hooren van oorlogen en oproeren, wilt niet verschrikken: eerst moet dit geschieden, maar nog niet terstond is het einde daar. Toen zeide Hij tot hen: Opstaan zal volk tegen volk en rijk tegen rijk. En groote aardbevingen zullen er alom wezen, en pestziekten, en hongersnooden; en verschrikkingen

aan den hemel en groote teekenen zullen er zijn. Doch vóór dit alles zullen zij hunne handen aan u slaan, en u vervolgen, u overleverende in synagogen en gevangenissen, u trekkende voor koningen en landvoogden om mijnen naam: dit nu zal u overkomen tot getuigenis. Stelt dan in uwe harten, niet vooruit te overwegen, hoe gij zult antwoorden; want Ik zal u mond en wijsheid geven, waaraan al uwe tegenstanders niet zullen kunnen wederstaan en tegenspreken. En gij zult overgeleverd worden door ouders, en broeders, en bloedverwanten, en vrienden, en zij zullen er uit u den dood aandoen; en gij zult van allen gehaat worden om mijnen naam: en geen haar van uw hoofd zal vergaan. In uwe lijdzaamheid zult gij uwe zielen bezitten.

R. Lof zij U, Christus.

C R E D O.

(Wanneer het gelezen wordt.)

Ik geloof in één God, den almachtigen Vader, Schepper van hemel en van aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

En in één Heer Jesus Christus, Gods Éengeboren Zoon, en uit den Vader vóór alle eeuwen geboren, God van God, licht van licht, waarachtig God van waarachtig God; voortgebracht, niet gemaakt, medezelfstandig met den Vader: door wien alles gemaakt is. Die om ons menschen, en om onze zaligheid is nedergedaald van de hemelen. En is vleesch geworden door den Heiligen Geest uit

de Maagd Maria, en is mensch geworden. Hij is ook gekruist voor ons: onder Pontius Pilatus heeft Hij geleden, en is begraven; en Hij is ten derden dage, volgens de Schriften, verrezen. En Hij is opgeklommen ten hemel, zit aan de regterhand des Vaders. En weder zal Hij komen in glorie om te oordeelen de levenden en de dooden; aan wiens rijk geen einde zal zijn.

En in den H. Geest, den Heer en levendmakende, die uit den Vader en den Zoon voortkomt; die met den Vader en den Zoon te zamen aangebeden en medeverheerlijkt wordt; die door de Profeten gesproken heeft.

En ééne Heilige, Katholieke en Apostolische Kerk. Ik belijd één doopsel tot vergeving der zonden. En ik verwacht de verrijzenis der dooden, en het leven der toekomstige eeuw. Amen.

OFFERTORIE. PS. LXVII.

Wonderbaar is God in zijne Heiligen; Hij, de God van Israël zal kracht en sterkte aan zijn volk geven; gezegend zij God. Alleluja.

STIL GEBED (SECRETE) EN PRAEFATIE.

Wij dragen U, Heer, de geschenken onzer godsvrucht op: mogen ze én U om de eer uwer rechtvaardigen welbehagelijk zijn, én ons, in uwe ontferming, tot heil verstrekken. Door onzen Heer J. C., uw Zoon, die met U leeft en regeert in de een-

heid des H. Geestes, God. — Door alle eeuwen der eeuwen. r. Amen.

v. De Heer zij met u.

r. En met uwen geest.

v. Harten omhoog!

r. Wij hebben ze tot den Heer.

v. Danken wij den Heer onzen God.

r. Dat is waardig en regtvaardig.

Waarlijk, het is waardig en regtvaardig, billijk en heilrijk, dat wij U altijd en overal danken: Heilige Heer, almachtige Vader, eeuwige God, door Christus onzen Heer: door wien de Engelen uwe majesteit loven, de Heerschappijen U aanbidden, de Magten beven; de hemelen en de krachten der hemelen, en de gelukzalige Serafijnen U met eenparig gejuich verheerlijken. Gelief, bidden wij U, met deze ook onze lofzangen aan te nemen, terwijl wij ootmoedig belijden en spreken:

Heilig, Heilig, Heilig, is de Heer God der heerscharen. Vol zijn de hemelen en de aarde van uwe glorie. Hosanna in den hooge. Gezegend Hij die komt in den naam des Heeren. Hosanna in den hooge.

B I J D E G E D A C H T E N I S D E R L E V E N D E N .

Barmhartige God en Heer, zie op mij en allen die tot glorie van uwen grooten naam deze H. Offerande bijwonen, genadig neder; en opdat mijn gebed U te behagelijker zij, vereenig ik het met de voorbede van de Onbevlekt Ontvangen Maagd en Moeder Gods

Maria, van de HH. Apostelen, Martelaars en Belijders, Maagden en alle Heiligen. Laat, hemelsche Vader, deze Offerande, waarin uw Ééngelboren Zoon zich op eene onbloedige wijze opdraagt, mij en ons allen tot eeuwig heil verstrekken.

Ik smeeek U, Heer, dat Gij uwen dienaar onzen Paus, onzen Bisschop, onze herders en zielzorgers wilt verlichten en besturen, opdat allen die hun aanbevolen zijn, door hun woord en voorbeeld, met uwe uitverkorenen vergaderd worden.

Ik smeeek U, dat Gij aan mijne geliefde ouders, bloedverwanten, vrienden en weldoeners en allen voor wie ik verplicht ben te bidden tijdelijk en eeuwig welzijn wilt verleenen, en gewaardig U, dit mijn gebed te verhooren.

Ik smeeek U, dat Gij alle zondaren, en vooral..., tot ware boetvaardigheid wilt brengen, en alwie in zware bekoring zijn, met uwe krachtdadige genade wilt versterken en voor den val behoeden. Gelief ook, Heer, alle dwalenden en afvalligen, vooral in ons vaderland, gelief alle ongeloovigen tot de kennis van het ware geloof te roepen en te geleiden. Gedenk, hemelsche Vader, dat uw Ééngelboren Zoon J. C. ook voor hen allen den bitteren kruisdood heeft uitgestaan, en verhoor ons om zijne oneindige verdiensten, Gij die den dood des zondaars niet wilt, maar dat hij zich bekeere en leve. Amen.

BIJ DE OPHEFFING DER H. HOSTIE.

Verwek, met alle eerbiedigheid en ootmoedigheid, akten van

aanbidding, dank, liefde, en vraag N U vooral, wat gij wenscht te verkrijgen.

Mijn God en Zaligmaker, ik aanbid U;... ik dank U voor al uwe weldaden;... o Jesus, door uwe Wonden: vergeef mij mijne zonden;... barmhartige Hoogepriester, geef mij deze genade.... Amen.

BIJ DE OPHEFFING VANDEN H. KELK.

Erbarming, mijn Jesus!... Eeuwige Vader, ik draag U het allerkostbaarste Bloed van Jesus Christus op, tot voldoening voor mijne zonden, voor de behoeften der Kerk, en om deze gunst... te verkrijgen. Amen.

NA DE CONSECRATIE.

Zie, Heer, van uw heiligdom en hooge hemelwoning neder, en aanschouw deze allerheiligste Offerande, welke U onze Hoogepriester, uw Heilige Zoon, de Heer Jesus, voor de zonden zijner broeders opdraagt; en laat U over de menigte onzer boosheden verzoenen. Zie, de stem des Bloeds van onzen Broeder Jesus roept tot U van het kruis. Verhoor, Heer! word verzoend, Heer! geef acht en doe! wil niet toeven, om U zelven, mijn God, wijl uw naam over deze plaats en over uw volk is aangeroepen; en doe met ons naar uwe barmhartigheid. Amen.

BIJ DE GEDACHTENIS DER OVERLEDENEN.

Gedenk, Heer, uwe dienaren en dienaressen, die

in het heilig geloof ons voorgegaan en in vrede ontslapen zijn; vooral de ziel van..., en de zielen die nu de eerste pijnen van het vagevuur ondervinden, en die het meeste verlaten zijn. Wij smeecken U, Heer, verleen haar en allen die in Christus rusten, de plaats van verkwikking, van licht en vrede. Door denzelfden Christus, onzen Heer. Amen.

P A T E R N O S T E R.

Bid aandachtig het Onze Vader, alsof gij het den Heer woord voor woord nazeidet, en spreek daarna:

Verlos ons, bidden wij U, Heer, van alle verleden, tegenwoordig en toekomstig kwaad; en geef ons, op de voorspraak van de gelukzalige en glorierijke Moeder Gods Maria, altijd Maagd, van de gelukzalige Apostelen Petrus en Paulus en Andreas, en van alle Heiligen, genadiglijk vrede in onze dagen, opdat wij, door uwe barmhartigheid geholpen, altijd vrij mogen zijn van zonde, en veilig voor alle ontsteltenis. Door denzelfden J. C., onzen Heer, uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

De vrede des Heeren zij altijd met ons. Amen.

A G N U S D E I.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, ontferm U onzer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
ontferm U onzer.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt,
schenk ons den vrede.

BEREID U NADER TOT DE GEESTELIJKE,
OF WERKELIJKE COMMUNIE.

Goedertierene Jesus, Gij roept ons zoo minnelijk
toe: Komt allen tot Mij, die vermoeid en beladen
zijt, en Ik zal u verkwikken: zie ik kom dan met
een diep gevoel van mijne onwaardigheid, maar ook
vol vertrouwen tot U, om in de vruchten van dit
H. Offer en Sakrament te deelen. Genadige Jesus,
leid mij tot U, en bereid U eene welbehagelijke wo-
ning in mijn hart. Allerbeminnelijkste Bruidegom en
Heer, naar wien mijne ziel verzucht, kom, kom tot
mij en neem mij geheel voor U.

Is er nog tijd, bid dan de Akten van Gezang XV.

ZEG DRIEMAAL:

Heer, ik ben niet waardig, dat Gij ingaat onder
mijn dak, maar spreek slechts een woord en mijne
ziel zal gezond worden.

SMEEK GODVRUCHTIG MET DEN
PRIESTER:

Het Ligchaam van onzen Heer Jesus Christus be-
ware mijne ziel ten eeuwigen leven. Amen.

Spreek in stilte met uw Jesus wat uw hart u ingeeft; aanbid en dank Hem alleroetmoedigst; zeg en herhaal met de vurigste liefde:

Goede Jesus, laat niet toe, dat ik ooit van U gescheiden worde. Amen.

Gij kunt hier nog de Akten bidden van Gezang XVI; of Gezang XIV: „Jesus' zoete gedachtenis”.

COMMUNIE.

BOEK DER WIJSH. III

En leden zij voor de menschen folteringen: God heeft hen beproefd; als het goud in den oven heeft Hij her. beproefd, en als brandoffers aangenomen.

POSTCOMMUNIE.

Verleen ons, bidden wij U, Heer, op de voorspraak van uwe Heilige Martelaren Leonardus en zijne Gezellen, dat wij hetgeen wij met den mond aanraken, met een zuiver hart ontvangen. Door onzen Heer J. C., uwen Zoon, die met U leeft en regeert in de eenheid des H. Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

BIJ DEN ZEGEN.

Ons zegene de Almagtige God, de Vader, de Zoon, en de H. Geest. Amen.

BEGIN VAN HET H. EVANGELIE NAAR

JOANNES.

In den beginne was het Woord, en het Woord

was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alles is door het Woord gemaakt: en zonder Hem is niets gemaakt, wat gemaakt [is, in Hem was het leven, en het leven was het licht der menschen: en het licht schijnt in de duisternissen, en de duisternissen hebben het niet aangenomen. Er was een mensch, van God gezonden, wiens naam was Joannes. Deze kwam tot getuigenis, om [getuigenis te geven van het licht, opdat allen door hem gelooven zouden. Hij was het licht niet, maar om getuigenis te geven van het licht. Het ware licht was dat allen mensch verlicht, die in deze wereld komt. Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem gemaakt, en de wereld heeft Hem niet gekend. In zijn eigendom kwam Hij, en de zijnen namen Hem niet aan. Doch zoovelen Hem aannamen, hun gaf Hij magt om kinderen Gods te worden, hun, die in zijnen naam gelooven, die niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn. En het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben zijne glorie gezien, eene glorie als des Ééngelborenen van den Vader, vol genade en waarheid.

R. God zij dank.

Men kan sluiten met het Danklied na de H. Mis, Gezang XII; en, is men te Communie geweest, met de Gebeden na de H. Communie, bladz. 153.

BIECHTGEBEDEN.

VOOR DE BIECHT.

I.

Eene gepaste voorbereiding tot de biecht is de Overweging met het Gebed, bladz. 72 tot 74. Men vrage dan het licht van den H. Geest, om zijne zonden wél te kennen, met het Gebed op bladz. 91; men onderzoekte zijn geweten, bidde met alle ootmoedigheid eene akte van berouw, en belijde opregtelyk zijne schulden, als ware men met onze Gorkumsche Martelaars in het aanschijn des doods, en stemme zich zóó, of het de laatste biecht van ons leven was.

II.

ANDERE OEFENING VOOR DE
BIECHT.

DANK GOD VOOR ZIJNE WELDADEN.

Ik dank U, mijn God, voor al uwe weldaden, en bijzonder voor de groote genade van het ware geloof. Ik dank U, dat Gij mij zoo dikwerf in de genademiddelen uwer H. Kerk doet deelen; en ik smeeke onze door U verheerlijkte Martelaren, dat zij mij helpen danken, en bidden, om deze biecht met veel vrucht te mogen doen.

VRAAG LICHT OM UWE ZONDEN

WEL TE KENNEN.

Barmhartige Zaligmaker, die het ware licht zijt

en allen mensch verlicht, die in deze wereld komt: verlicht mijn geest en mijn hart, opdat ik al mijne overtredingen en verzuimenissen wel moge inzien, rouwmoedig beweene, en openhartig aan uwen dienaar als aan U zelven belijde.

Onderzoek nu oplettend uw geweten: wat gij gedacht, gesproken, gedaan, of verzuimd hebt; ga ook de pligten van uwen staat en uwe hoofdfout na, en spreek vervolgens aldus:

Heer Jesus Christus, waarachtig God en waarachtig mensch, mijn Schepper en Verlosser, het is mij leed uit den grond van mijn hart, dat ik U, mijn Heer en mijn God, beleedigd heb, U, dien ik als het Op-
perste Goed, bovenal moest beminnen en nu ook zóó wensch te beminnen.

Ik neem mij vastelijk voor, niet meer te zondigen, alle gelegenheden van zonde te vermijden, nu rouwmoedig te biechten, en de boete, die mij opgelegd zal worden, godvruchtig te volbrengen.

En tot voldoening voor mijne zonden, draag ik U uw heilig leven, lijden en sterven en al den prijs van uw voor ons vergoten bloed op, met al de verdiensten van uwe Onbevlekt Ontvangen Moeder Maria, van uwen beminden Voedstervader Josef, van onze Gorkumsche Martelaren, en van al uwe Heiligen.

En ik vertrouw van uwe oneindige barmhartigheid, dat Gij mij al mijne schulden zult vergeven, en genade verleenen, om een heilig leven te leiden en U ten einde toe getrouw te dienen.

God, wees mij, zondaar, genadig.

Jesus, Davids Zoon, ontferm U mijner.

Erbarming, mijn Jesus. Amen.

Ga nu tot den Priester en kniel voor hem neder, alsof gij voor Christus zelve, wiens plaats hij bekleedt, nederknielt.

NA DE BIECHT.

Ik dank U, allerbarmhartigste Jesus, dat Gij met mij, onwaardigen zondaar, zooveel mededoogen en geduld hebt getoond, mij tot U getrokken en mij in uwe goedertierenheid weder vergiffenis en kwijtschelding van schuld verleend hebt.

Neem, Heer, deze mijne ootmoedige schuldbelijdenis goedgunstig aan; en wat er ontbroken mogt hebben aan het openleggen mijner zonden, of aan mijn berouw: gelief dit door uwe oneindige barmhartigheid aan te vullen, en mij voor geheel ontbonden te houden in den hemel.

Geef mij uwe hulp, dat ik U niet meer mishage, maar U getrouw diene; geef het, Heer, op de voorpraak van uwe glorierijke Moeder, altijd Maagd, van onze Martelaren, die dit H. Sakrament met zooveel godsvrucht ontvingen, en van al uwe Heiligen, die van het begin der wereld U hebben behaagd, God van ontferming, die leeft en regeert door al de eeuwen der eeuwen. Amen.

OPDRAGT VAN CHRISTUS' H. LEVEN EN LIJDEN.

Allerbeminnelijkste Vader, tot voldoening voor mijne zonden en tot verbetering mijns levens, draag ik U het volmaakte leven op van uwen Ééngelboren Zoon, en al het lijden hetwelk Hij voor ons, on-

dankbaren, verduurd heeft van het eerste oogenblik zijner Menschwording af, tot het oogenblik dat Hij aan het kruis, met luid geroep en gebogen hoofd, U zijnen geest overgaf; en ik smeeek U, om zijne oneindige verdiensten, dat Gij al mijne zonden uitdelgt, en de genade verleent van liever duizendmaal te sterven, dan U, mijn Opperste Goed, mijn allerbeminnelijkste Vader, op nieuw te beleedigen; geef, dat ik van nu af U alleen beminne, aan U alleen zoeke te behagen, die alleen alle liefde van alle schepselen verdient. Amen.

Geloofd zij Jesus Christus. Amen.

COMMUNIEGEBEDEN.

VOOR DE H. COMMUNIE.

I.

Indien men de bovenstaande H. Mis onzer Gorkumsche Martelaren godvruchtig medebidt, heeft men daarmede eene zeer gepaste voorbereiding tot de H. Communie.

II.

Tot voorbereiding kan ook de Overweging met het Gebed dienen, bladz. 74 tot 77; waaraan men korte verzuchtingen van geloof, vertrouwen, liefde en zielsverlangen toevoege; en men vereenige zich met de vurige begeerte onzer Martelaren naar de H. Communie, toen zij in hun lijden die goddelijke vertroosting moesten derven. Wek vooral uwe godsvrucht met deze woorden:

VAN DEN H. NICOLAUS POPPEL

(bladz. 27 en 75):

» Gaarne wil ik voor het Katholieke geloof sterven, en bijzonder voor dit mijn geloof: dat het Ligchaam en Bloed zelf van onzen Heer Jesus Christus in het Allerheiligste Sakrament des Altaars onder de gedaanten van brood en wijn waarachtig tegenwoordig is."

VANDEN H. GARDIAAN NICOLAUS

(bladz. 63 en 66):

» Zag ik mij ook met duizend dooden bedreigd, nóg zou ik, met Gods genade, mijn geloof niet ver-
zaken."

» Liever wil ik dadelijk sterven! dan ook maar in 'tallerminste in woord of daad van het Katholieke geloof af te wijken."

VANDEN H. LEONARDUS (bladz. 66):

» Wij gelooven wat de Katholieke Kerk leert; dáár spreekt Christus in zijne getuigen; dáár verleent Hij zijnen Geest, om in het geloof dier Kerk onbezweken te volharden, en voor niets ter wereld ook maar een haarbreed van hare geloofsbelijdenis af te wijken."

VAN DE HH. ADRIANUS EN JACOBUS

(bladz. 75),

die met den Apostel Paulus spraken:

» Wie onwaardig eet en drinkt, eet en drinkt zich

het oordeel, niet onderscheidende HET
LIGCHAAM DES HEEREN."

VAN DEN H. GODEFRIDUS VAN DUYNEN
(bladz. 60):

» Heden moeten wij feest houden met God en het
Lam."

EN BESLUIT:

Bid nu voor mij, onbezweken Bloedgetuigen voor
het H. Sakrament.

Opdat ik mijn Jesus waardig moge ontvangen.
Amen.

III.

ANDERE OEFENING VOOR DE H. COMMUNIE.

Bid eerst eene oefening van berouw; daarna eene en andere
oefening van geloof met de bovenstaande woorden onzer HH.
Martelaars. Wek uw vertrouwen op: Hij toch dien gij
gaat ontvangen, Hij zelf is uw Zaligmaker, uw Jesus, die U
allerminnelijkst uitnodigt en dringt tot Hem te komen; smee
Hem om al de liefde van zijn goddelijk Hart, dat Hij uw hart
meer en meer in zijne liefde onsteke; verlang naar Hem, gelijk
onze Martelaars naar Hem hebben verlangd, en roep, in het
diep besef uwer onwaardigheid, hunne voorspraak in:

Heilige Martelaars van Gorkum, gloriejke getui-
gen van Jesus' waarachtige tegenwoordigheid in dit
Allerheiligste Sakrament: tot U naderen wij met een
bijzonder vertrouwen, en roepen uwe voorspraak in;

vraagt voor ons bij God vermeerdering en volharding in het geloof aan dit aanbiddelijk Altaargeheim; vraagt voor ons een vast vertrouwen op dit hemelsch behoedmiddel tegen de zonde; vraagt voor ons eene brandende liefde voor deze gedachtenis der goddelijke liefde, om aldus én nu én dikwerf met de meeste vrucht deel te nemen aan dat Heilige Gastmaal, waarbij Gods Engelen tegenwoordig zijn en dienen. Amen.

Spreek nu langzaam de Akten vóór de H. Communie van
Gezang XV.

NA DE H. COMMUNIE.

Geheel gekeerd in u zelve, spreekt gij langzaam, en overwegender wijze, met alle innigheid:

Ik aanbid U, mijn Jesus, in mijn hart;... ik dank U, mijn Jesus;... ik heb gevonden dien mijne ziel bemint;... ik bezit U in mij, mijn God, en Zaligmaker, U, de hoop, het leven, de vreugde, de zaligheid mijner ziel... O mijn Heer en mijn Koning, wat zal ik U wedergeven voor al hetgeen Gij aan mij, onwaardig mensch, in geheel mijn leven, en ook nu weder, geschonken hebt. Beschik over mij en over alles wat ik door U ben of bezit. Schenk mij altijd uwe liefde met uwe genade, en ik ben rijk genoeg. Amen.

TEEDERE VERZUCHTINGEN TOT JESUS.

Ziel van Christus, heilig mij.

Ligchaam van Christus, maak mij zalig.

Bloed van Christus, maak mij dronken.

Water van Christus' zijde, wasch mij.

Lijden van Christus, versterk mij.
 O goede Jesus, verhoor mij.
 In uwe Heilige Wonden, verberg mij.
 Laat niet toe, dat ik van U gescheiden worde.

(Dit verzucht men driemaal met eene vorige liefde.)

Voor den boozen vijand bescherm mij.
 In het uur van mijnen dood roep mij.
 En laat mij tot U komen,
 Opdat ik U met uwe Heiligen love,
 In de eeuwen der eeuwen. Amen.

Zeg dan den Lofzang Te Deum, bladz. 99; of de Akten
 na de H. Communie van Gezang XVI.

BIJ HET ALLERHEILIGSTE SAKRAMENT.

IN DE H. MIS, IN VESPERS, OF LOF.

Zeer gepast kan men dan het Negental gebeden van
 eereboete, bladz. 91 tot 96, hetzij geheel, of gedeeltelijk
 gebruiken; alsmede het Eereboete-Lied, Gezang IX; of
 Gezang XIV, XVII, XVIII, XX; verder: het Gebed op
 bl. 64 en 66; en deze

AKTEN VAN EERHERSTEL.

Gezegend zij God.
 Gezegend zij zijn Heilige Naam.
 Gezegend zij Jesus Christus, waarachtig God en
 waarachtig mensch.
 Gezegend zij de Naam van Jesus.
 Gezegend zij Jesus in het Allerheiligste Sakrament
 des Altaars.

Gezegend zij de onvergelykelijke Moeder van God,
de allerheiligste Maagd Maria.

Gezegend zij hare heilige en Onbevleete Ontvan-
genis.

Gezegend zij de naam van Maria, Maagd en Moeder.

Gezegend zij God in zijne Engelen en Heiligen.

Gezegend zij God in onze HH. Martelaren. Amen.

HULDE AAN HET HEILIG SAKRAMENT,

IN VEREENIGING MET ONZE GORKUM-
SCHE MARTELAARS.

Werkelijk, of elders in den geest, voor het Allerheiligste ne-
dergeknield, ziet gij daar ook onze Gorkumsche bloedgetuigen
bij dat aanbiddelijk Sakrament; hen spreekt gij toe, om hen
voor hunne geloofstrouw te loven; hen roept gij in, om met
u Jesus in dat Geheim te verheerlijken, en die gunsten of die
bijzondere genade af te smeeken, welke gij gaarne zoudt er-
langen.

Heer Jesus Christus, waarachtig God en waarach-
tig mensch, en in dit H. Liefdegeheim waarachtig
tegenwoordig: wij aanbidden, wij loven en danken
U met onze HH. Martelaren.

Heilige Martelaren, glorierijke getuigen van ons
Katholiek geloof, dat Jesus waarlijk, wezenlijk en
zelfstandig tegenwoordig is in het H. Sakrament:
wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van
het Allerheiligste Sakrament, het wonder van Gods
wonderen: wij aanbidden, wij loven en danken Jesus
met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de gedachtenis van het Lijden onzes Heeren: wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de allerzuiverste en allerbehagelijkste Offerande: wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de hemelsche spijze ter onsterfelijkheid: wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, de Teerspijze dergenen die in den Heer sterven: wij aanbidden, wij loven en danken Jesus met u.

Heilige Martelaren, standvastige verdedigers van het Allerheiligste Sakrament, die in uw langdurig lijdén dien hemelschen troost hebt moeten derven: bidt Jesus voor ons, dat wij Hem dikwerf, en vooral in het uur van onzen dood, mogen ontvangen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, behoed ons voor het onwaardig nuttigen van uw Ligchaam en Bloed.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, behoed ons voor alle oneerbiedigheid en onverschilligheid jegens uw Hoogwaardig Sakrament.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, behoed ons voor alle afwijkingen en zwakheden, welke de vruchten van dit genaderijk Geheim in ons zouden verminderen of verhinderen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, geef, dat wij U altijd waardig en welbereid mogen ontvangen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, gelief het geloof, den eerbied, de godsvrucht en de liefde tot dit H. Geheim gedurig in ons en de onzen te vermeerderen.

Heer Jesus Christus, op het gebed onzer Martelaren, gelief ons, bij leven en sterven, overvloedig in de vruchten van dit H. Sakrament te doen deelen.

Bidt voor ons, Heilige Martelaren van Gorkum.

Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.

LAAT ONS BIDDEN.

God, die ons onder het wonderbare Sakrament de gedachtenis van uw lijden hebt nagelaten: verleen ons, bidden wij U, de heilige Geheimen van uw Ligchaam en Bloed zóó te vereeren, dat wij de vrucht uwer verlossing gedurig in ons mogen gevoelen. Die leeft en regeert met God den Vader in de eenheid des Heiligen Geestes, God, door alle eeuwen der eeuwen. Amen.

O godlijk Hart, dat mij bemint,
O gun, dat ik een schuilplaats vind'
In de open Wond van uwe Zij',
En alle zondaars ook met mij.

GEBEDEN VOOR VERSCHILLENDE OMSTANDIGHEDEN.

AKTE VAN ONDERWERPING OF BERUS-
TING IN GODS H. WIL, ALS ONS GEBED
GEENE VERHOORING SCHIJNT TE
VINDEN.

Bid eerst aandachtig het O n z e V a d e r en vervolg:

Ja, goede Vader in den hemel, wijl het U zoo behagelijk is, onderwerp ik mij geheel aan uwen altijd aanbiddelijken wil; maar geef dan ook, smee ik U, kracht aan uw kind, opdat ik dit kruis,... deze beproeving,... dit gemis,... dezen strijd,... naar de beschikkingen uwer liefderijke voorzienigheid, tot mijn eeuwig heil moge dragen. Geef mij kracht, om zelfs in het aanschijn van den dood, met den H. Nicolaus te spreken: »Wat de Heer geeft, mag ik niet weigeren"; om met den H. Wilhadus bij alle leed van harte uit te roepen: »God zij gedankt!" — om met onze Gorkumsche Martelaren, altijd te erkennen: dat al het lijden van dezen tijd niet te vergelijken is bij de toekomstige glorie, welke in ons zal geopenbaard worden; om met ons goddelijk Toonbeeld, al was ik ook tot stervens toe bedroefd, nóg tot U te bidden:

Vader, indien Gij wilt, laat dezen kelk van mij voorbijgaan: doch niet mijn, maar uw wil geschiede.

Mijn Vader, is het mogelijk, laat dezen kelk van mij voorbijgaan: doch niet zooals ik wil, maar zooals Gij.

Mijn Vader, alles is U mogelijk : laat dezen kelk van mij voorbijgaan : doch niet wat ik, maar wat Gij wilt. Amen.

Wees gegroet.

BIJ VERHOORING VAN GEBED.

Men zegge den Lofzang Te Deum, met de Gebeden bladz. 99 tot 102.

GEBED VAN OUDERS, OF OVERSTEN VOOR KINDEREN, OF DE HUNTTOEVER- TROUWDE JEUGD.

Heilige Martelaren van Gorkum, Priesters en Herders, die uwe geestelijke kinderen met zooveel ijver hebt bewaakt en in de waarheden des geloofs onderwezen; inzonderheid gij, trouwe medeherder van den vaderlijken Leonardus, altijd zwoegende Nicolaus, die, gelijk in allen priesterlijken arbeid, onvermoeid waart in het onderrigten en opleiden der jeugd: wij stellen ons zelve en de ons van God gegeven panden onder uwe eenparige bescherming. Bidt voor ons, ouders en overheden, dat wij onze dure pligten jegens de onzen naauwgezet volbrengen; hen verre houden van al wat hun naar geloof of deugd kan schaden; dat wij uit alle vermogen voor eene Katholieke opvoeding en onderrigting zorg dragen; opdat onze lieve jeugd en al de ons toebetrouwden, door geen ongeloovig of verderfelijk woord of voorbeeld geschaad, en in het ééne ware geloof grondig onder-

wezen, als kinderen der ééne ware Kerk in de ééne ware leer mogen opgroeijen en volharden ten einde toe. Dierbare Heiligen van ons vaderland, met glorie gekroonde Priesters en Herders van Jesus' Kerk! wij bevelen hen vol van vertrouwen aan u; ach verwerft voor hen, dat zij nu en altijd leven tot hun eigen en tot ons zoo tijdelijk als eeuwig geluk; tot een sieraad van onze Moeder de H. Kerk; en in alles tot glorie van ons aller Zaligmaker Jesus Christus, onzen Heer, die met den Vader en den H. Geest leeft en regeert door al de eeuwen der eeuwen. Amen.

GEBED VOOR KWEKKELINGEN VAN HET
HEILIGDOM, OF DIE HET WENSCHEN
TE WORDEN.

Verheerlijkte Martelaren van ons vaderland, Priesters des Heeren, Dienaren van het Heiligdom, die hier aan God het Onbloedig Offer van oneindigen lof mogt opdragen; die u zelve, in uwe trouwe liefde, met Christus in den dood ten slagtoffer hebt aangeboden: ziet nu uit den hemel neder op ons, die, hoe onwaardig ook, uwe voetstappen wenschen te drukken, hier op denzelfden grond, waar gij gearbeitet en uw leven voor het geloof gegeven hebt. Martelaars van het Priesterschap, Martelaars van het Hoogwaardig Geheim, dat gij als Offer en Sakrament hebt beleden, toonbeelden van priesterlijke offervaardigheid tot in den dood: bidt gij allen nu in uwe glorie voor ons, dat wij aan onze roeping mogen beantwoorden en elken dag het heilig pries-

terschap waardiger worden. H. Godefridus, moedige grijsaard, die er altijd zulk een groot genoeg in vindt, als anders hunne kinderen tot den geestelijken stand opleidden; liefderijke leidsman! die zoo velen met raad en daad hebt ondersteund, om hen tot dat geluk te brengen: help ook mij, ondanks mijne onwaardigheid; vraag voor mij de onverdiende gunst, dat de barmhartige God mij de middelen en de genade verleene, om eens tot het priesterschap te komen, en uwen arbeid hier, of wáár ook, te deelen en voort te zetten tot glorie van onzen Heer Jesus Christus. Amen.

G E B E D E N

OM EEN ZALIGEN DOOD VOOR ONS ZELVEN OF VOOR ANDEREN.

(Zie het Voorberigt.)

Het Gebed onzer HH. Martelaren zelve tot de H. Maagd, bladz. 79.

Of bid met die meening de Litanie der HH. Martelaars van Gorkum, bladz. 86.

GEBED OM EEN ZALIGEN DOOD.

Onbezweken strijders, glorierijke verwinnaars, die zoo lang in het aangezicht des doods hebt geleden; die den dood onder zoo velerlei gedaanten en verschrikkingen van nabij hebt aanschouwd; die door zoo menigen dood zijt heengegaan; en gij inzonderheid, die nog uren en uren zoo smartelijk gezieltoogd hebt: ziet mij hier (bij uwe overblijfselen,

of: op uw graf) nederknielen, en u ootmoedig smeeken, dat gij van onzen Heer een zalig sterfuur en een genadig oordeel gelieft te vragen voor...; en ook voor mij zelven, als mijn uur zal gekomen zijn. Koningin der Martelaren, Maria, Moeder! door onze Martelaren tot in den dood luide verheerlijkt en aangeroepen, bid ook gij voor ons met hen en Vader Josef, uwen beminden Bruidegom; bid met allen te zamen, goede Moeder, tot uwen Zoon, onzen Heer en Zaligmaker; bid voor ons nu en in het uur van onzen dood. Amen.

VOOR DE ZONDAARS I DOODSTRIJD.

O allergoedertierenste Jesus, minnaar der zielen, ik smeeek U door den doodstrijd van uw Allerheiligst Hart, door de smarten uwer Onbevleete Moeder, en de lange stervens-angsten onzer Heilige Martelaars, wasch in uw bloed de zondaars der gansche wereld, die nu in doodstrijd zijn en heden zullen sterven.

Hart van Jesus, in doodstrijd gekomen:

Ontferm U over de stervenden.

Biddt voor hen, Heilige Martelaren van Gorkum.

Opdat zij de beloften van Christus waardig worden.

A M E N.

ALGEMEEN GEBED

TOT DE HH. MARTELAARS VAN GORKUM
VOOR ONZE PROCESSIE.

Geliefde Heiligen van ons vaderland, onze verheven toonbeelden en getrouwe voorsprekers bij God: wij die, als Leden onzer Processie, dikwerf uwe deugden herdenken en uwe hulp inroepen; die zoo gaarne elk jaar te zamen uw dierbaar graf bezoeken, om u te verheerlijken, en u daar eenparig onze belangen aan te bevelen: wij bidden u, onze hemelsche vrienden, ziet toch van omhoog op al onze broeders en zusters goedgunstig neder, bijzonder ook op onze huisgenooten,... en al degenen die het gebed der pelgrims hebben verzocht....

Vraagt voor onze geestelijke Bestuurders, voor ons en al de onzen wat ons naar ligchaam en naar ziel zalig is, en verwerft voor ons, goede Heiligen, wat wij voor ons zelven en voor anderen op deze bedevaart hebben afgesmeekt en nog afsmeeken....

Vraagt voor ons, dat wij uwe deugden zóó herdenken, dat wij ze ook in ons dagelijksch leven getrouw naar onzen roep beoefenen, en ons uwe bescherming meer en meer waardig maken.

Vraagt, o trouwe dienaren van God en ijveraars voor de zielen, vraagt voor alle ouders en overheden naauwgezette vervulling van hunne pligten jegens de hun toevertrouwd; voor kinderen en onderhoorigen den geest van onderdanigheid, eerbied en dankbare

liefde jegens allen die over hen gesteld zijn. Vraagt voor de huisgezinnen, dat zij bevrijd blijven van alle ergernis, en altijd den zoeten vrede, welke uit God is, mogen smaken. Vraagt voor gehuwden en ongehuwden de kostbare deugd van zuiverheid naar hunnen staat. Vraagt voor lijdenden en verlatenen troost en kracht, om altijd en in alles Gods heiligen wil te volbrengen en te loven. Vraagt voor de zondaars en afvalligen om bekeering, voor de regtvaardigen en voor ons allen de groote genade der volharding en een zalig stervensuur.

Glorierijke Bloedgetuigen, die zoovéél vermoogt bij den Koning der Martelaren, en bij zijne en onze Moeder, die onder zijn kruis heeft gestaan en door u zoo moedig verheerlijkt is: o bidt toch met haar en haren beminden Bruidegom den H. Josef, bij onzen barmhartigen Zaligmaker, dat de overledene broeders en zusters onzer Processie, die nog in het vagevuur lijden, op uw en ons gebed, lavenis en verkwikking erlangen, en welhaast de eeuwige rust mogen ingaan. O onze lieve Heiligen, bidt voor hen allen, en nog bijzonder voor diegenen, welke sedert onze laatste bedevaart ontslapen zijn;... bidt voor hen en bidt voor ons, dat wij te zamen eens uw hemelsch geluk mogen deelachtig worden.

A M E N.

GEZANGEN.

I.

I.

LOFLIED

AAN

DE MOEDER VAN BARMHARTIGHEID.

SALVE REGINA.

(Zie bladz. 102.)

WIJZE: O vijf werelds klare lichten! of. Zing,
mijn ziel! het vijftal Wonden.

Wees gegroet, o Koninginne!
Moeder, gij vol teed're minne,
Gij ons leven, hoop, zoo zoet,
Wees, Maria! wees gegroet;
Bid voor ons, Maria!

't Is tot ú dan, dat wij vlugten,
Onder tranen en veel zuchten;
Tot u rijst ons klaaggeschal
In dit aardsche tranendal;
Bid voor ons, Maria!

O dan nu, wil voor ons spreken,
't Goedig oog slaan op ons sneeken,
Gij, die altoos voor ons pleit,
Moeder van barmhartigheid!
Bid voor ons, Maria!

En na dit ons ballingsleven,
 Toon ons Jesus, hoogverheven,
 Heil'ge vrucht van uwen schoot;
 Toon Hem ons bij onzen dood;
 Bid voor ons, Maria!

O dan, Moeder vol ontferming!
 Toon ons, kind'ren, uw bescherming,
 O gij Maagd! zoo vroom, zoo zoet,
 Wees, Maria! wees gegroet;
 Bid voor ons, Maria!

II.

KERKHYMNE

VAN DE

III. APOSTELEN PETRUS EN PAULUS.

DECORA LUX.

(Zie bladz. 104.)

WIJZE, o. a.: O Moeder Gods, o reinste Maagd!
 doch het vijfde vers op de herhaling van den vierden
 muziekregel; — of: Maria! wees gebenedijdt.

Het heerlijk licht der eeuwigheid
 Heeft zijn welzalig vuur verbreid
 En mild den gulden dag bespreid,
 Die beide Apostelvorsten kroont,
 Der schuld den open heilweg toent.

Gij, groote Leeraar dezer aard!
 En gij, die 's hemels poort bewaart!
 Die, Vaders, 't nieuwe Rome sticht,
 En, Regters, voor uw aangezicht
 De volken van uw zetels rigt.

Waar de een door 't zwaard zijn leven geeft,
 En de ander door den kruisdood sneeft,
 Verwinnen beiden door den dood,
 Die hun de gloriepalmen bood,
 En 's levens Vorstenraad ontsloot.

O zalig Rome, als gij ons zijt!
 Door zulk een kostb'ren vloed gewijd;
 Twee vorsten sierden door hun bloed
 U met zóó schoon een purpergloed,
 Dat ge alle schoon hier zwichten doet.

Zij glorie U, Drievuldigheid!
 En zonder einde toebereid;
 Eer, magt en jubel U alleen,
 Die 't Al regeert, van wezen één,
 Door el der eeuwen eeuwen heen.

III.

JUBELLIED

OP HET

XVIIIe EEUWFEEST VAN DEN MARTELDOD DER

HH. APOSTELEN PETRUS EN PAULUS,

den 29sten Junij 1867, den dag der Heiligverklaring
 onzer Gorkumsche Martelaren.

(Zie bladz. 104.)

WIJZE van vele kerkzangen, als: Creator alme side-
 rum; — en: O Moeder Gods, o reinste
 Maagd! — alsook M. 27, 69.

Heel de aarde looft met jubelschal
 De vorsten van 't Aposteltal,

Nu achttienmaal een eeuwkring sloot
Sinds hun vereenden gloriedood.

Wat helmagt losbrak op de Rots,
Onwrikbaar, als 't orakel Gods,
Staat Petrus' Stoel al de eeuwen door,
En straalde weêr in hooger gloor.

Één in geloof, in hoop en min,
Was heel het Katholiek Gezin,
In de Opperherders uit heel de aard',
Om 't ééne Hoofd der Kerk vergaârd.

Zij, vruchtb're Bruid van onzen Heer,
Telt weêr een koor van Heil'gen meer,
Uit alle rijk en eeuw en stand,
Ook van uw grond, mijn Vaderland!

Is 't eeuwfeest voor heel 't wereldrond,
Is 't Feest nog voor den Vadergrond,
Die eigen kind'ren kroonen zag:
Voor óns dan, o wat jubeldag!

Zij stierven, zij, door 't martelkoord,
Voor hun geloof in Jesus' woord,
Voor hun geloof in 's werelds Rots,
Den Paus, den Stedehouder Gods!

En zie! toen Pius Gorkums rij
Van helden kroonde op 't Eeuwgetij,
Daar stond als krijgswacht om 't altaar
De keur van Neêrlands jong'lingschaar!

Gekroonden! dat uw bede ons sterk'
In liefde en trouw aan Jesus' Kerk,
En eens voor d' onbezweken strijd
Ook ons de zegekroon verblijd'.

O bidt nu, Neêrlands Heil'genschaaar!
 Dat God deez' dierb'ren grond bewaar',
 En 't hier, bij 't keerend Eeuwgetij,
 Reeds lang één Kudde, één Herder zij.

IV.

KERKHYMNE VAN ALLE HEILIGEN.

PLACARE, CHRISTE, SERVULIS.

(Ten eerherstel; zie bladz. 195 en 49)

WIJZEN, als het vorige Lied III; of ook: O Jesu!
 vleesch-geworden Woord.

Sla, Christus! weêr verzoend ons gâ,
 Nu, bij uw zetel van genâ,
 Zij voor ons spreekt, de teed're Maagd,
 En vrijspraak van den Vader vraagt.

Gij, in uw negenvoude sfeer,
 Bescherm ons, zalig Eng'lenheer!
 Weer wat ons schaadde, nóg ons schaadt,
 Weer al het ons nog dreigend kwaad.

Apostel- en Profeten-tal!
 Verbidt den Regter van 't heelal,
 Dat Hij, wie waarlijk schuld beween',
 Erbarming en genâ verleen'.

Gij, Mart'laars in uw purpergloor!
 Gij, meebekroond Belijd'renkoor!
 Reikt aan ons, ballingen, de hand,
 Roept ons tot u in 't Vaderland.

Gij, Maagdenkoor! zoo rein en blij!
 En wie de diepe woestenij
 Ten hemel zond: vraagt bij Gods troon,
 Een plaats voor ons in 's hemels woon.

Het trouweloos geslacht ontwijk'
 Uit alle grens van Christus' rijk,
 Dat ons één Schaapstal als weleer,
 Één Herder weér vereend regeer'.

Zij God den Vader lof geboën,
 En 's Vaders Éénggeboren Zoon;
 Zij lof den Trooster ook bereid,
 Van nu af tot in eeuwigheid.

V.

JUBELLIED

AAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

WIJZEN, als Lied III; en: O Deus, ego, amo Te.

Tot u, o Gorkums Heldental!
 Weerklinke luid mijn lofgeschal;
 Tot u, door wie mijn ziel ontgloeit,
 Van dankb'ren jubel overvloeit.

Gedenk ik, hoe ge op onzen grond
 Uwe onverwelkb're kroonen wont,
 Dan juich ik bij uw heldenmoed:
 Ook ik ben van uw Neêrlandsch bloed.

Ik juich, daar ge in den dood niet buigt,
 Maar trouw voor 't Hoofd der Kerk getuigt,
 En nu, door PIUS' hand gekroond,
 Als Heil'gen in Gods glorie troont.

Ik juich, als gij zoo onversaagd
 Maria Moeder prijst en Maagd
 En onze en 's hemels Koningin:
 Verrukt stemt heel mijn ziel het in!

Maar sterft gij voor 't Geheimenis,
 Waar JESUS zelf ons voedsel is:
 Dan, naamloos is mijn ziel verblijd,
 Dat ik het ook met u belijd.

Dat ik met u één God, één Heer,
 Één Geest, één ligchaam, doop en leer
 In de ééne Moederkerk beken,
 En onverdiend haar kind ook ben.

Drie eeuwen vloten sedert heen,
 En ons en uw geloof is één:
 O voer' het, bij één hoop, één min,
 Ook ons uw Kerk der glorie in!

VI.

LOFZANG

AAN DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

(Zie bladz. 52, 68 en 74.)

WIJZEN, als Lied V en IV.

Hij die aan 's Vaders zijde troont,
 Van eeuwig glorielicht omkroond,
 Hij, Offer nog en Offeraar,
 Woont in ons midden op 't altaar.

Al wie zijn godlijk woord gelooft,
 Aanschouwt Hem ook in 't zichtbaar Hoofd
 Der ééne Kerk, door Hem gesticht,
 Die voor geen hellemagten zwicht.

In 't stil Geheim, aan Liefde's Disch,
 Waar Hij der zijnen voedsel is,
 Vereent Hij ze elk en onderling
 In altijd hooger levenskring.

Hij, de Opperherder die ons voedt,
 Hij is 't, die ons onzichtbaar hoedt,
 Door Petrus nóg diens broed'ren sterkt,
 Door 't zichtbaar Hoofd onze eenheid werkt.

Dát, onverschrokken Heldental!
 Wier lof weerklinkt door 't wereldal,
 Dát, Heil'gen van mijn vadergrond!
 Hebt gij door woord en dood verkond.

Van Gorkum's burg tot Brielle's stad,
 Gingt gij uw gruwzaam martelpad,
 Aan haat en moedwil van de hel
 Ten langgerekt en bloedig spel.

Gekerfd, geblakerd, vuig bespot,
 Gesleurd in alle kerkerkot,
 Zaagt ge u de schandgalg vaak bereid,
 Door dood aan dood u heengeleid.

Maar immer, tot het folterkoord
 De veege stem en adem smoort,
 Streedt gij voor 't zichtbaar Hoofd der Kerk,
 En Liefde's blijvend Wonderwerk.

Dien ge in 't geloof op Petrus' troon ,
 En vóór u zaagt in 'de outerwoon ,
 Aanschouwt gij thans in 't glorielicht ,
 Van aangezigt tot aangezigt.

Smeekt, dat Hij ons geloof versterk'
 In 't zichtbaar Opperhoofd der Kerk,
 En 't wonderzoet Geheimenis,
 Waar Hij ons zelf ten voedsel is.

O smeekt Hem door uw martelbloed ,
 Dat Hij ons vaderland behoed',
 En wie hier doolt, om zijn altaar
 In de eenheid van zijn Kerk vergaâr'.

VII.

SMEEKZANG

TOT DE

HH. XIX MARTELAREN VAN GORKUM.

(BIJ BESMETTELIJKE ZIEKTEN.)

WIJZEN, als het Stabat Mater; — M. 46, N. M. 5; enz
 Bijstand van wievoor u strijden.

Gij, die hier geleefd, geleden,
 Hier uw zege hebt volstreden ,
 Gorkum's zaal'ge Heldenschaar!
 Leonard met uw Gezellen !
 Zie ons Neêrland tot u snellen
 In 't aldreigend doodsgevaar.

't Is met alle zielsvertrouwen,
 Dat wij tot u opwaart schouwen
 In eenparig smeekgebed:
 Uw gebeente, rondgedragen,
 Heeft een stad ¹⁾, door pest geslagen,
 Eens uit nood en dood gered.

Gij, die we onze broeders noemen,
 Thans zoo blijde Heilig roemen:
 Om de glorie u gebragt,
 Wilt u onzer nu ontfermen,
 En den dierb'ren grond beschermen,
 Die van droefenis versmacht.

Ach, het bloed, door u vergoten,
 Vraagt toch voor uw landgenooten
 Geen te wélverdiende straf;
 Maar, door u weér opgedragen,
 Keer' het alle geeselslagen,
 Ziekte en zonde van ons af.

Nieuwe lof moet u gezongen
 Waar ge uw kruisstrijd hebt voldongen
 Waar nu 's Heeren hand ons treft;
 Dáár wil Hij u nogmaals kroonen,
 Als ge uw martelweg zult toonen
 En voor ons uw stem verheft.

¹⁾ Brussel, in 1618. Zie de Inleiding, bladz. 7.

VIII.

PELGRIMSLIED

TER EERE DER

HH. MARTELAARS VAN GORKUM.

Op de heencreis, en ook eer men uit de kerk opgaat naar
het graf. Zie Lied XXVI.

WIJZEN: Maria's beeld te midden, of: Komt,
nog een groet en bede; en; M. 61.

Wij gaan te beëvaart henen
Naar Brielle's martelsteê,
Daar dankbaar ons vereenen
In lofgezag en beê;
Bidt, Neêrlands Martelaren!
Voor Neêrlands pelgrimscharen,
Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.

Wij gaan ter grafsteê knielen
Waar gij uw leven boodt:
O bidt voor onze zielen
En nu en in den dood;
Bidt, Neêrlands Martelaren!
Voor Neêrlands pelgrimscharen,
Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.

Daar rigten we onze [schreden,
Met ingekeerd gemoed,
Langs 't pad, door u betreden,
Verheerlijkt door uw bloed;
Bidt, Neêrlands Martelaren!
Voor Neêrlands pelgrimscharen,
Gij ónze, gij ónze Heil'gen! bidt voor ons.

Daar zal de bron ons drenken
 Der heil'ge waterkom,
 Waarbij ge uw bloed mogt schenken
 Voor 't hemelsch heiligdom;
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Getrouwe, getrouwe Strijders! bidt voor ons.

Daar geuren nog de bloemen
 Ons toe van uwe deugd;
 Daar zullen wij u roemen
 Als onze kroon en vreugd!
 Bidt, Neêrlands Martelaren!
 Voor Neêrlands pelgrimscharen,
 Geliefde, geliefde Heil'gen! bidt voor ons.

En gij, als in ons midden,
 O Gorkums Heldenschaar!
 Gij zult daar met ons bidden
 Bij 't u gewijd altaar;
 Daar gloriepalm en kroonen
 Voor ons aan Jesus toonen,
 Geliefde, geliefde Heil'gen! bidt voor ons.

Daár gaan wij 't weêr belijden,
 't Geheim, door u geloofd;
 Aan Jesus' Bruid ons wijden
 En aan haar Heilig Hoofd;
 Daar Jesus' Moeder roemen,
 En mét u zalig noemen,
 Gekroonde, gekroonde Helden! bidt voor ons.

Maar keert niet, Pelgrimscharen!
 Of eerst smeekt gij op 't graf

Van Neêrlands Martelaren ,
 Het heil van Neêrland af :
 Dat Jesus zaâm ons hoede ,
 Aan d' eigen Disch weêr voede ,
 Gij ónze , gij ónze Heil'gen ! bidt voor ons.

IX.

EEREBODE-LIED.

(Zie bladz. 91 en 4; en Lied XXII en XXVIII.)

WIJZEN : Wees gegroet op kindertoon, of: Lieve
 Moeder van den Heer! — M. 50, en vele
 andere melodiën.

Jesus! Offer van 't Altaar ,
 U, door 't ongelooft bestreden ,
 U, door Gorkums Heldenschaar
 Tot hun jongsten snik beleden :
 Jesus! U zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

U, in 't Heilig Sakrament
 Ons ten gastvriend, spijs en leven ,
 U, door 't ongelooft miskend ,
 Door uw Mart'laars hoog verheven :
 Jesus! U zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

's Vaders en Maria's Zoon !
 Ach ! wat al ondankb'ren steken
 Zoon en Moeder naar de kroon ;
 Wij dan met uw Mart'laars spreken :
 U en haar zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

Hemelkoning! ook gehoond
 In de U dierb're vriendenkringen ,
 Die Gij met uw glorie kroont ,
 Hoor ons met uw Mart'laars zingen :
 U en hun zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

U, gesmaad in 't Heilig Hoofd
 Der vereende Christenscharen ,
 U, in hem door 't bloed geloofd
 Onzer trouwe Martelaren :
 U en hem zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

Jesus! in uw Kerk bespot ,
 Met haar magt , haar leer en leven ,
 U, haar Bruidegom en God !
 Door uw Mart'laars luid verheven :
 U en haar zij lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

U, voor wien zich alle knie
 Over 't gansch heelal moet buigen ,
 Dat het U dan hulde bië
 Met uw Heil'ge Bloedgetuigen :
 U zij aller lof bereid ,
 Nu en tot in eeuwigheid.

II.

X.

MORGENLIED.

JAM LUCIS ORTO SIDERE.

WIJZEN, als het Latijn, Creator alme siderum, en
andere kerkzangen; — O Moeder Gods, o reinste

Maagd! — M. 27, 69, en vele melodien.

Zie ook Lied V en VI.

Het daggesternte licht weêr aan,
Laat ons tot God nu smeekend gaan:
Dat Hij bij 'tgeen wij daaglijks doen,
Voor alle kwaad ons wil behoên.

De tong betcome en temper' Hij,
Dat er geen schuw'b're twistklank zij;
Beschermend dekk' Hij onzen blik,
Dat ons geen ijdelheid verstrikk'.

Dat heel ons harte zuiver zij,
De geest van allen waanzin vrij;
Het vleesch verleer' zijn trotsche wijs,
Door soberheid in drank en spijs.

Opdat, is straks de dag gegaan,
En voert de beurt den nacht weêr aan,
Wij, door onthouding rein, te meer
De glorie zingen van den Heer.

Geef 't, Vader, Gij zoo liefderijk!
En, Één'ge Zoon! aan Hem gelijk,
Die met den Geest, den Trooster, één,
Regeert door de eeuw der eeuwen heen.

XL.

AVONDLIED.

TE LUCIS ANTE TERMINUM

WIJZEN: als het vorige Lied X.

U, Schepper, eer ons 't licht vergaat,
 U, bidden we, onzen toeverlaat:
 Dat Ge in uw goedertierenheid
 Ons uwe hoede en hulp bereidt.

Ver wijke 't nachtelijk droomgekwel,
 En aller beelden wufte spel;
 Buig onzen vijand neêr, en zij
 Ons ligchaam gansch van smetten vrij.

Geef 't, Vader, Gij zoo liefderijk!
 En, Één'ge Zoon! aan Hem gelijk,
 Die met den Geest, den Trooster, één,
 Regeert door de eeuw der eeuwen heen.

XII.

DANKLIED NA DE H. MIS.

WIJZEN, als Lied X.

Zoo is dan 't Offer van het Kruis
 Hier weêr gebragt in 's Heeren huis;
 Het Lam, dat op Calvarie stierf,
 Ons 't leven door zijn dood verwierf.

't Was Jesus, onze Middelaar,
 Die Offer zelf en Offeraar,
 Zich onder schijn van wijn en brood
 Voor ons den eeuw'gen Vader bood.

Hij bragt aan 's levens Opperheer
 In onzen naam oneindige eer,
 Den dank aan aller gaven Bron,
 Zooals geen schepsel brengen kon.

Hij vroeg aan God, door ons vergramd,
 Op ons te regt in toorn ontvlamd,
 Vergeving door zijn offerbloed,
 En heeft ons, zondaars, weêr behoed.

Hij bad met heel de Christenschaar,
 Hier neêrgeknield voor 't smeekaltaar,
 Bij zijn verzoenden Vader meê,
 En vroeg verhooring onzer beê.

O godlijk Lam, voor ons geslagt!
 U dan zij onze dank gebragt:
 Wij smeecken door uw dierbaar Bloed,
 Dat Ge ons voor alle kwaad behoedt.

XIII.

AKTEN VAN GELOOF, HOOP, LIEFDE EN BEROUW.

VÓÓR OF NA DE BIECHT.

WIJZEN: Lauda, Sion! Salvatorem. — Stabat
 Mater. — Bijstand van wie voor u strijden.
 De melodie op bladz. 77 der Gezangen, door J. BEERENDONK
 te Amsterdam uitgegeven. Laatste druk. — M. 46.
 N. M. 5, 44 en 65.

Akte van Geloof.

Ik geloof en zal gelooven
 Wat Gods Kerk, verlicht van boven,
 Voorstelt als geopenbaard;

Gij, mijn God! Gij kunt niet falen,
 En uw Kerk kan nimmer dwalen,
 Naar Gij zélf ons hebt verklaard.

U belijd ik, nooit volprezen
 Drie Personen, één in Wezen,
 God de Vader, Geest en Zoon!
 God de Zoon kwam tot ons neder,
 Stierf, verrees, en keert eens weder,
 't Kwaad ten straf, en 't goed ten loon.

Akte van Hoop.

Vader! 'k hoop, dat Ge ons zult geven
 Om uw Zoon het eeuwig leven,
 Met al 'tgeen ons heil vervult;
 'k Hoop het vast, daar Gij almogend,
 Goed, getrouw en mededoogend,
 't Geven kunt, en wilt, en zult.

Akte van Liefde.

Heer! ik wil uit hart en zinnen
 U steeds bovenal beminnen,
 Want Gij zijt het Opperst Goed;
 En om U bemin ik allen,
 Die ik naar uw welgevallen
 Als mij zelv' beminnen moet.

Akte van Berouw.

God van goedheid! heel mijn harte
 Is vol rouw en boetesmarthe,
 Om al 't kwaad door mij begaan;
 'k Wil het U ter liefde haten,
 Nooit, o nooit U meer verlaten:
 Neem mij in ontferming aan

XIV.

JESUS' ZOETE GEDACHTENIS.

BIJ DE H. BIECHT OF COMMUNIE.

JESU DULCIS MEMORIA.

WIJZEN, als het Latijn, en Lied X.

Aan Jesus denken is reeds zoet,
 't Geeft ware blijdschap aan 't gemoed ;
 Maar Jesus' zoete bijzijn gaat
 Voor honig en al wat bestaat.

Niets zoeters brengt een zangtoon voort,
 Niets streelenders wordt ooit gehoord,
 Aanminnigers wordt niets gedacht
 Dan Jesus ! door God voortgebracht.

O Jesus ! hoop voor al wie boet,
 Wat zijt Gij voor den smeekling goed,
 Voor wie U zoekt, hoe teêrgezind,
 Maar wát voor hém wel, die U vindt !

Geen tong, neen, spreekt het immer uit,
 Geen letter, die het ooit beduidt :
 Wie 't smaakte, die geheimenis,
 Hij weet, wat Jesus minnen is.

Wees, Jesus ! onze zielevreugd,
 Die 't loon eens wezen zult der deugd ;
 Zij onze roem in U alleen,
 Door al der eeuwen eeuwen heen.

XV.

AKTEN VOOR DE H. COMMUNIE.

WIJZEN, als Lied IX.

- Eenigen.* Jesus! Menschgeworden God,
Die niet in uw woord kunt falen,
Gij rust hier in 't Sakrament;
Kan 't mijn geest niet achterhalen,
- Allen.* } God der waarheid! 'k tuig het nu,
Jesus! ik geloof in U.
- Eenigen.* God van almagt, liefde en trouw!
'k Ben beschaamd om al mijn zonden,
Maar Gij, Heer! hebt ze uitgewischt
In het bloed van zóóveel wonden,
- Allen.* } Vol betrouwen kom ik nu,
Goede Jesus! 'k hoop op U.
- Eenigen.* God van liefde en opperst Goed!
Gij wilt spijzen ons en drinken,
In 't geheim der hoogste min
Heel U zelve aan ons schenken,
- Allen.* } Liefste Jesus! kom, kom nu,
Ach mijn ziel verzucht naar U.
- Eenigen.* 'k Ben niet waardig, groote God!
Dat Gij ingaat in mijn harte
Spreek, Heer! spreek een enkel woord,
En, doorwond van liefdesmarte,
- Allen.* } Schrei ik: Jesus! kom toch nu,
Kom, o kom! ik smacht naar U.
- Eenigen.* 'k Zal dan aan den heil'gen Disch
U, mijn Jesus! gaan ontvangen,

U, mijn' God, mijn' grooten God,
 Aan mijn zalig harte prangen,
Allen. } Goede Jesus! kom toch nu,
 Kom, o kom! ik snel tot U.

XVI.

AKTEN NA DE H. COMMUNIE.

WIJZE, o. a., als N. M. 27.

Eene stem. Nu heeft mijn lieve Jesus dan
 Zich mij tot spijs gegeven,
 Die mijn verkwikte ziel bewaar'
 In 't eindelooze leven;
Allen. } Ach, goede God! U smeeken wij:
 Blijf ons (*bis*) nu eeuwig bij.

Eene stem. Zoo is dan waarlijk 's Vaders Zoon
 Tot mijne ziel gekomen,
 En heeft zijn zetel in mijn hart,
 Mijn zondig hart genomen;
Allen. } Ach God! ach God! U smeeken wij:
 Blijf ons (*bis*) nu eeuwig bij.

Eene stem. O dat ik al de stemmen had,
 Die opgaan van deze aarde,
 En 't nummer-zwijgend hemelkoor
 Zich aan mijn loflied paarde!
Allen. } U, God! U, God! aanbidden wij,
 Blijf ons (*bis*) nu eeuwig bij.

Eene stem. 'k Aanbid, ik loof, ik dank U, God!
 Ach, zie mijn tranen beven;
 Wat zal ik, goede Jesus! U
 Voor zóóveel liefde geven?

Allen. } U, God! U, God! U danken wij,
Blijf ons (*bis*) nu eeuwig bij.

Eene stem. Ik wil, mijn Jesus! wat ik ben,
Mijn hart, mijn vreugd en lijden,
Mijn leven en mijn stervensuur
Ten offerand U wijden;

Allen. } U God! U, God! beminnen wij,
Blijf ons (*bis*) nu eeuwig bij.

Eene stem. Maar zwak is onze ziel, o Heer!
Als 't ligt-bewogen riet;
Almagtig God! wij smeeken U:
Verlaat, verlaat ons niet;

Allen. } Nog eens, nog eens dan smeeken wij:
Blijf ons (*bis*) toch eeuwig bij!

XVII.

KERKHYMNE VAN HET II. SAKRAMENT.

VERBUM SUPERNUM.

VOOR OF NA DE H. COMMUNIE, OF BIJ HET ALLERHEILIGSTE.

WIJZEN, als Lied X.

Gods uitgaand Hemelwoord verliet
De regterhand zijns Vaders niet,
En voor zijn werk toog Hij hier rond,
En kwam aan 's levens avondstond.

Eer Hem zijn leerling straks ter dood
In handen van zijn haat'ren bood,
Biedt Jesus zich op wond're wijs
Den zijnen aan ten levensspijs.

Hij wilde hun, bij dubb'len schijn,
 Met vleesch en bloed ten spijsz zijn,
 Opdat Hij zoo den mensch geheel
 Zou voeden naar zijn dubbel deel.

Geboren, ons ten lotgenoot,
 Hij, aan den Disch ten levensbrood,
 Hij, stervend, ten verlossingsprijs,
 Is Vorst en loon in 't Paradijs.

O heilrijk Offer, dat ons redt,
 En 's hemels poorten openzet,
 Geef ons, om 's vijands druk te ontgaan,
 Geef krachten, en breng bijstand aan.

Aan d' Éénen en Drieënen Heer
 Zij nimmer-onderbroken eer:
 Die 't leven door alle eeuwen heen
 Aan ons in 't Vaderland verleen'.

XVIII.

LOFZANG VAN HET H. SAKRAMENT.

WIJZE: Wees gegroet, o liefdewonden! en andere
 melodiën, als het Vaandellied; N. M. 36, 7; M. 26,
 48, 59, 60; en elke Benedictie.

Laten wij ons nederbuigen
 Voor dit Hoog Geheimenis,
 Laat en mond en hart getuigen:
 Dat Gods eigen Zoon hier is.
 Wat Hij sprak, het kan niet falen,
 »'t Is mijn Ligchaam, 't is mijn Bloed";
 En zijn Kerk, hoe kan zij dwalen,
 Daar Gods eigen Geest haar hoedt?

Hij dan rust hier voor onze oogen
 In dit Heilig Sakrament,
 Die in liefde en alvermogen
 Mate noch beperking kent ;
 Hij, wien de Engelen aanbidden
 Op zijn hoogen hemeltroon,
 Hij kwam neder in ons midden,
 's Vaders ongeschapen Zoon.

Die een Maagd heeft uitverkoren
 En voor alle smet bewaard ,
 Die als Kind uit haar geboren,
 Met ons wonen kwam op aard' ;
 Met ons werken, met ons weenen,
 't Leven geven door zijn dood ;
 Die door graf en voorborgt henen,
 's Hemels glorie ons ontsloot.

Hij, wiens offer wij belijden
 In 't omsluijerd Sakrament,
 Hij is hier, als in 't verblijden
 Van des hemels gloriëtent ;
 Hij moet hier als dáár geprezen,
 Hij, door wien wat ademt leeft !
 Die verwinnend eens verrezen,
 Hier de onsterfelijkheid ons geeft.

Hij is hier, die opgevaren,
 Aan des Vaders zij' regeert ;
 Die zich ons zal openbaren,
 Als Hij op de wolken keert ;
 Die ten troost in 't sterflijk leven,
 Zélf zich hier ten onderpand
 Van de glorie wilde geven,
 Die ons wacht in 't Vaderland.

Hij, ja! is de Heer der heeren,
 Die hier alles tot zich trekt,
 Die door liefde wil regeren
 En door liefde liefde wekt.
 Dat dan 't Ongeloof eens zwijge
 Bij dit godlijk liefdeblijk,
 Dat de liefdebede stijge:
 » Laat toekomen, Heer! uw rijk."

Glorie dan zij Hém gegeven,
 Eindeloze lof en dank,
 Die op d' avond van zijn leven
 Ons zich gaf tot spijs en drank;
 Goede Jesus! zie, wij knielen
 Diep-bewogen voor U neêr,
 Wees de Koning onzer zielen:
 Liefde toch vraagt liefde weêr!

Al ons leven, lijden, strijden
 Zij ten dank U toegebracht,
 Alle zegen en verblijden,
 Wat door U op aarde ons wacht;
 Wil dan, Jesus! wil ons geven,
 Dat geen zonde ons van U scheid',
 En wij U na 't sterflijk leven
 Zien in uwe heerlijkheid.

XIX.

OP ST. PIETERSSTOEL TE ROME.

QUODCUMQUE IN ORBE.

WIJZEN, als het Latijn en eigen melodie.

Al wat ge, o Petrus! hier op aard' gebonden houdt,
 't Wordt als gebonden ook in 't hemelrijk beschouwd;
 En wat gij hier ontbindt, door de u verleende magt,
 't Wordt als ontbonden ook in 't hemelrijk geacht:
 En regter in het eind' zijt gij van 't aardsch geslacht.

Zij aan den Vader nu en alle tijden eer;
 Ook U verheffen wij, o eeuw'ge Zoon en Heer!
 Zij hun' verheven Geest dezelfde heerlijkheid,
 Zij der Drieëenheid zaâm gelijke majesteit,
 En lof en glorie door alle eeuwen toebereid.

XX.

KLAAGZANG TOT DE ENGELN EN
HEILIGEN IN DEN HEMEL.

TEEDERE VERZUCHTINGEN EENER NAAR HAREN BRUIDEGOM

VERSMACHTENDE ZIEL.

WIJZE van vele kerkzangen, en als Lied X.

Hoort, 's hemels Burgers! hoort mij aan,
 Wilt, Eng'len Gods! mijn stem verstaan;
 Hebt met een balling medelij':
 Staat in dit tranendal hem bij.

Gij reeds in eeuw'ge vreugd vergaârd,
 Ik nog in ballingschap op aard':

Bedenkt bij 't lijden wat ik draag,
Of 't wonder is, dat ik hier klaag.

Zoo lang te leven nog misschien,
En Christus' aangezigt niet zien:
O dát is voor de ziel te hard,
Die wegwijnt in haar liefdesmart.

Te middag zoekt de Bruid vol angst
Haar Bruidegom vol zielsverlangst,
En zij, moog Hij omsluijerd staan,
Bidt in 't Geloofsgeheim Hem aan.

Geloof en Hoop en Liefde zaâm,
Zij roepen Jesus' zoeten naam:
Waar woont Gij, Meester? waar-, waarheen?...
Wat doet Ge, als wilt Ge verder treên?...

— » O ziel! om mijne afwezigheid,
» Hier neen! zoo bitter niet geschreid!
» 't Is dat te meer uw liefde ontbrand'
» Naar Mij in 't eeuwig vaderland.

» Hier troost' den balling in zijn rouw
» Mijn drupp'lende genadedauw,
» Alsmee' der broed'ren hulpbetoon,
» En 't voor de smart bereide loon.

» Ik keer tot mijnen Vader weêr,
» En zend met Hem den Trooster neêr,
» Dat ge ook u in den Zoon verblijdt,
» Zoolang gij in de wereld zijt."

XXI.

S M E E K L I E D

TOT ONZE III. MARTELAARS, ALS ONZE GELIEFDE
BESCHERMERS.

WIJZE: Maria's beeld te midden, of: Komt,
nog een kinderbede; en M. 61.

Na 's werelds strijd en lijden,
In Jesus' kracht volbragt,
Geniet gij zijn verblijden,
En deelt zijn gloriemagt;
O laat nu, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

Wij nog bij 's levens plagen,
Wij zijn in zielsgevaar;
Ach, hoort ons klagen, vragen,
Dat ons uw hulp bewaar';
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

Komt Satan ons bekoren,
Lokt vleesch, of wereld aan:
Wilt onze smeekstem hooren,
Ach helpt! of wij vergaan.
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

God kroonde u aller leven
Met glorieijken dood:
Mogt op uw beë Hij geven,
Dat 'k zalig de oogen sloot.

Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

O waar ge in d' eeuw'gen vrede
Nu Jesus' aanschijn ziet:
Verwerft mij door uw bede,
Dat ik uw heil geniet'.
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

XXII.

SMEEKZANG

TOT ONZE GORKUMSCHE MARTELAARS, ALS PATROONHEILIGEN.

WIJZE, als: Komt tot Mij! of: „Godlijk Hart!”
zooals men dit Lied bij de Erw. Tilburgsche Zusters zingt.
De eerste, zesde en negende versregel wordt herhaald.

Heil'gen Gods! (bis.)
Waar ge in 's hemels koren
't Godlijk aanschijn ziet,
Wilt het smeeken hooren
Van ons Pelgrimslied;
Heil'gen Gods! (bis.)
Gij Patronen, ons in 't leven,
En in 't stervensuur gegeven,
Bidt voor ons! (bis.)

Dienaars Gods!
Aan uw Heer en Koning
Hebt ge uw dienst gewijd:
Groot is uw belooning,

XIX.

OP ST. PIETERSSTOEL TE ROME.

QUODCUMQUE IN ORBE.

WIJZEN, als het Latijn en eigen melodie.

Al wat ge, o Petrus! hier op aard' gebonden houdt,
 't Wordt als gebonden ook in 't hemelrijk beschouwd;
 En wat gij hier ontbindt, door de u verleende magt,
 't Wordt als ontbonden ook in 't hemelrijk geacht;
 En regter in het eind' zijt gij van 't aardsch geslacht.

Zij aan den Vader nu en alle tijden eer;
 Ook U verheffen wij, o eeuw'ge Zoon en Heer!
 Zij hun' verheven Geest dezelfde heerlijkheid,
 Zij der Drieëenheid zaâm gelijke majesteit,
 En lof en glorie door alle eeuwen toebereid.

XX.

KLAAGZANG TOT DE ENGELN EN
HEILIGEN IN DEN HEMEL.

TEEDERE VERZUCHTINGEN EENER NAAR HAREN BRUIDEGOM

VERSMACHTENDE ZIEL.

WIJZE van vele kerkzangen, en als Lied X.

Hoort, 's hemels Burgers! hoort mij aan,
 Wilt, Eng'len Gods! mijn stem verstaan;
 Hebt met een balling medelij':
 Staat in dit tranendal hem bij.

Gij reeds in eeuw'ge vreugd vergaârd,
 Ik nog in ballingschap op aard':

Bedenkt bij 't lijden wat ik draag,
Of 't wonder is, dat ik hier klaag.

Zoo lang te leven nog misschien,
En Christus' aangezigt niet zien:
O dát is voor de ziel te hard,
Die wegwijnt in haar liefdesmart.

Te middag zoekt de Bruid vol angst
Haar Bruidegom vol zielsverlangst,
En zij, moog Hij omsluijerd staan,
Bidt in 't Geloofsgeheim Hem aan.

Geloof en Hoop en Liefde zaâm,
Zij roepen Jesus' zoeten naam:
Waar woont Gij, Meester? waar, waarheen?...
Wat doet Ge, als wilt Ge verder treên?...

— » O ziel! om mijne afwezigheid,
» Hier neen! zoo bitter niet geschreid!
» 't Is dat te meer uw liefde ontbrand'
» Naar Mij in 't eeuwig vaderland.

» Hier troost' den balling in zijn rouw
» Mijn drupp'lende genadedauw,
» Alsmèe der broed'ren hulpbetoon,
» En 't voor de smart bereide loon.

» Ik keer tot mijnen Vader weêr,
» En zend met Hem den Trooster neêr,
» Dat ge ook u in den Zoon verblijdt,
» Zoolang gij in de wereld zijt."

XXI.

S M E E K L I E D

TOT ONZE III. MARTELAARS , ALS ONZE GELIEFDE
BESCHERMERS.

WIJZE: Maria's beeld te midden, of: Komt,
nog een kinderbede; en M. 61.

Na 's werelds strijd en lijden ,
In Jesus' kracht volbragt ,
Geniet gij zijn verblijden ,
En deelt zijn gloriemagt ;
O laat nu , goede Heil'gen !
Uw voorspraak ons beveil'gen ,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

Wij nog bij 's levens plagen ,
Wij zijn in zielsgevaar ;
Ach , hoort ons klagen , vragen ,
Dat ons uw hulp bewaar' ;
O laat dan , goede Heil'gen !
Uw voorspraak ons beveil'gen ,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

Komt Satan ons bekoren ,
Lokt vleesch , of wereld aan :
Wilt onze smeekstem hooren ,
Ach helpt ! of wij vergaan.
O laat dan , goede Heil'gen !
Uw voorspraak ons beveil'gen ,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

God kroonde u aller leven
Met glorieijken dood :
Mogt op uw beê Hij geven ,
Dat 'k zalig de oogen sloot.

Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

O waar ge in d' eeuw'gen vrede
Nu Jesus' aanschijn ziet:
Verwerft mij door uw bede,
Dat ik uw heil geniet'.
O laat dan, goede Heil'gen!
Uw voorspraak ons beveil'gen,
Geliefde Beschermers! bidt, o bidt voor ons.

XXII.

SMEEKZANG

TOT ONZE GORKUMSCHE MARTELAARS, ALS PATROONHEILIGEN.

WIJZE, als: Komt tot Mij! of: „Godlijk Hart!”
zooals men dit Lied bij de Erw. Tilburgsche Zusters zingt.
De eerste, zesde en negende versregel wordt herhaald.

Heil'gen Gods! (bis.)
Waar ge in 's hemels koren
't Godlijk aanschijn ziet,
Wilt het smeeken hooren
Van ons Pelgrimslied;
Heil'gen Gods! (bis.)
Gij Patronen, ons in 't leven,
En in 't stervensuur gegeven,
Bidt voor ons! (bis.)

Dienaars Gods!
Aan uw Heer en Koning
Hebt ge uw dienst gewijd:
Groot is uw belooning,

Groot als de aardsche strijd;

Dienaars Gods!

Ach daar wij in véél ontbreken,

Wilt voor ons bij Jesus spreken,

Bidt voor ons!

Vrienden Gods!

O wat zoet vertrouwen

Wekt dit minlijk woord!

God zal ons aanschouwen,

Die uw beê verhoort;

Vrienden Gods!

Wat gij vraagt zal Hij ons schenken,

Blijft ons dan bij Hem gedenken,

Bidt voor ons!

Mart'laars Gods!

Méér, neen, dan uw leven

In uw folterdood,

Méér kondt gij niet geven

Dan uw liefde bood;

Mart'laars Gods!

Naar uw liefde is uw vermogen,

Ziet ons aan met mededoogen,

Bidt voor ons!

Heil'gen Gods!

Dienaars, Welbeminden,

Mart'laars van den Heer!

Om zijn gunst te vinden,

Zingen we u ter eer;

Heil'gen Gods!

Tot Patronen ons in 't leven,

En in 't stervensuur gegeven,

Bidt voor ons!

XXIII.

KERKHYMNE OP HH. MARTELAARS.

REX GLORIOSE MARTYRUM.

WIJZEN, als Lied X.

Der Martelaren Gloriehoofd,
 En Kroon van wie in U gelooft!
 Gij geeft, dat hij die de aard' verzaakt,
 Uw hemel tot belooning smaakt.

Neig haastig ons een gunstig oor,
 Verleen aan onze stem gehoor,
 En, bij ons heilig zegelied,
 Gedenk toch onze schulden niet.

Die in uw Mart'laars overwint,
 Ontfermend uw Belijders mint:
 Verwin ook wat misdreven is,
 Verleener van vergiffenis!

Zij God den Vader lof en eer,
 Zijn één'gen Zoon ook, onzen Heer;
 Den Geest en Trooster, met Hen één,
 En nu, en door alle eeuwen heen.

XXIV.

KERKLIED
OP HH. MARTELAARS.

SANCTORUM MERITIS.

WIJZE, als het Latijn, en eigen melodie.

Verheffen wij te zaâm der Heil'gen hemelvreugd,
 Het hoogverheven loon van heldenmoed en deugd:

Hen zingen wil de ziel, verwinnaars groot als zij,
 Hen zingen op hun feestgetij.

Zij zijn het, wie zoo dwaas de wereld heeft gehaat,
 Door hen als leeg van vrucht en dor van bloem versmaad;
 Zij, goede Koning van het zalig hemelheer!
 Zij streden, Jesus! voor uwe eer.

Zij hebben, zij voor U bedreiging, geeselsmart,
 En al de razernij van wreedaards uitgehard;
 Hen scheurt de folterklauw, maar vruchteloos, vaneen,
 En dringt niet tot het binnenst heen.

Gelijk het zwijgend lam, zijn zij door 't zwaard geslagt:
 Geen enk'le zucht weerklinkt, geen enk'le jammerklagt;
 Hun schuldelooze ziel, van heil'gen moed vervuld,
 Bewaart een onverstoord geduld.

Wat woord, wat menschentaal, die immer ons verklaart,
 Wat kostbaar loon Gij voor uw Martelaars bewaart;
 Zij sieren, rood van 't bloed, bij stroomen aangeboën,
 Zich 't hoofd met schitterende kroon.

U, hoogste en ééne God en Heer! U smeeke wij:
 Weer alle schuld van ons, maak ons van onheil vrij,
 En geef uw dienaars vreë, dat we eindeloos uw lof
 Bezingen in het hemelsch hof.

XXV.

KERKHYMNE OP EEN MARTELAAR.

DEUS TUORUM MILITUM.

Wanneer men een Loflied op één onzer XIX HH. Martelaars
wil zingen.

WIJZE, als het Latijn, en Lied X.

God! uwer strijd'ren zegekroon,
Hun alvergeldend deel en loon:
Maak ons, bij 's Mart'laars lofgetij,
Van alle zondeboeijen vrij.

Hij toch zag 's werelds schijngeneugt,
En 't valsche lokaas van haar vreugd,
Als vol van gal, veracht'lijk aan,
En is ten hemel opgegaan.

Gerust ter folt'ring heengespoed,
Stond hij die uit met heldenmoed;
Om 't bloed, dat hij voor U vergoot,
Is hij nu 's hemels deelgenoot.

Daarom, zie, goedertieren Heer!
Op ons ootmoedig smeeken neêr:
Dat Gij, om 's Mart'laars zegestrijd,
Uw dienaars van hun schuld bevrijdt.

Zij lof en eeuwig eerbetoon
Aan God den Vader, en den Zoon,
En Heil'gen Trooster, met Hen één,
Door de altijdurende eeuwen heen.

III.

XXVI.

LIED OP ONZE BEDEVAART.

Op de heenreis, en ook eer men uit de kerk opgaat naar het
graf. Zie Lied VIII.

WIJZE: O beeld van 't reinste leven!

EENIGEN.

Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
Ter vrome beêvaart heen,
Laat ge aardsche zorgen varen
En denkt aan God alleen?

ALLEN.

Wij zijn hier vreemdelingen,
Ons doel is niet op aard',
Maar in Gods hemelkringen:
Zoo leert de bedevaart.

EENIGEN.

Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
Ter heil'ge Hoogtijds-Mis,
En knielt gij om de altaren
En Jesus' Liefdedisch?

ALLEN.

Is Hij niet hier beneden
Als Pelgrim voorgegaan?
Hem volgen onze schreden
Op onze pelgrimsbaan.

EENIGEN.

O goddelijke goedheid!
Daar is Hij ons ten spijs,
En smaken wij de zoetheid
Van 't hemelsch paradijs!

ALLEN.

Daar wordt voor 't aardsche leven
 Ons alle troost en kracht,
 Daar alle hoop gegeven
 Voor onzen stervensnacht.

EENIGEN.

Wat spoedt ge, o Pelgrimscharen!
 Naar Brielle's stede heen,
 En brengt er jaar aan jaren
 Uw lof- en smeekegebeën?

ALLEN.

Wij eeren onze Broeders,
 Dáár voor 't geloof vermoord;
 Daar werden ze onze hoeders,
 Wier bede God verhoort.

EENIGEN.

Daar dreef men onder slagen
 Hen in processie om,
 En steen en straat gewagen
 Van al hun marteldom.

ALLEN.

Daar gaan we, o Pelgrimscharen!
 Waar 't heilig water welt,
 Ons in 't gebed vergāren
 Op 't roemrijk martelveld.

EENIGEN.

Daar zien zij van hun troonen
 Ons bidden op hun graf,
 En bieden God de kroonen,
 Die hun zijn liefde gaf.

ALLEN.

Zoo daalt genade neder
 Voor ons in allen nood;
 Gesterkt gaan wij dan weder,
 Voor leven en voor dood.

XXVII.

BIJ HET NADEREN VAN DEN BRIEL.

WIJZE: Komt! heffen wij een loflied aan, of:
 Wien Neêrlandsch bloed, en andere melodiën.

Laat, Pelgrims! laat uw blikken gaan
 Waar gindsche toren ligt:
 Het doel van uwe pelgrimsbaan,
 De Briel rijst in 't gezigt!
 De stad waar Neêrlands Heldental
 Voor God het leven bood,
 En tot een schouwspel voor 't heelal
 Gefolterd werd ter dood.

Nog gaan sinds driemaal honderd jaar
 Er duizend stemmen om,
 En markt en weg en alles daar
 Tuigt van hun marteldom.
 Ginds, aan dien overdierb'ren grond,
 Is hun gebeent vertrouwd,
 Waarop hun ziel van 't hemelrond
 Met vreugde nederschouwt.

Wat is 't voor Priesters, vol van deugd,
 En strijders voor den Heer,
 Wat is het hun een zielevreugd,
 Uw ijver voor Gods eer!

Want huldigt gij hun heldennaam,
 Gij looft des Heeren werk,
 En aarde en hemel juichen zaâm
 Tot glorie van zijn Kerk.

Ja, Pelgrims! rijze uw jubelklank
 Ten hoogen hemel heen,
 En stort uw diepgevoelden dank
 Met lof- en smeekgebeên:
 't Is Gods genâ, dat gij gelooft
 In Christus en zijn Bruid,
 In haar onfeilbaar zichtbaar Hoofd,
 Hij spreekt, en 't pleit heeft uit.

Ja dankt met Gorkums Broederschaar
 Van d' eigen geest bezielde,
 Dat gij met hen om één altaar
 En Liefdetafel knielt;
 Dat gij ook de Onbevleete Maagd
 En Moeder van Gods Zoon,
 Als kind'ren, in uw harte draagt
 En aanroept op haar troon.

O Pelgrims, Pelgrims! 't is genâ,
 Genâ, wat ons geschiedt,
 Ach slaat gij duizend and'ren gâ,
 Uw heil, zij smaker: 't niet!
 Voor u gedankt, voor hen gebeên!
 En 't zoete Vaderland,
 Het zij in 't oud geloof weêr één,
 Door Willibrord geplant.

O God van oppermajesteit!
 Aan U zij dank en eer:

Zie, ach! in goedertierenheid
 Op onze smeekbeê neêr;
 Geef, geef ook om de foltersmart
 Van Gorkums Heldenrij,
 Dat ik ten einde toe volhard'
 En met hen zalig zij.

XXVIII.

**LOF- EN SMEEKLIED OP HET GRAF ONZER
 HH. MARTELAREN.**

Bij het graf kan ook Lied IX en XXII dienen.

WIJZE: U, Josef! wijd ik mijnen zang.

Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier neêrgebogen op uw graf;
 Gekroonde Strijders van den Heer!
 Uw broeders zingen u ter eer;
 Zij, nog in 't aardsehe stof,
 Zij roepen 't hemelhof
 En alle taal en stemmen zaâm,
 Dat ze, o Broedertal!
 Over 't wijd heelal
 De glorie melden van uw naam.

Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier neêrgebogen op uw graf;
 Gekroonde strijders van den Heer!
 Uw broeders zingen u ter eer;
 Maar ook, hier smeecken zij:
 Staat ons toch altijd bij,
 Daar is zoo véél, zoo groot gevaar:
 Dat in allen nood,
 Nu en tot den dood,
 Uw trouwe voorspraak ons bewaar'.

Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier zingend, biddend op uw graf;
 Gekroonde Strijders van den Heer!
 Hém zingen wij in u ter eer;
 Den Heer en zijne Bruid
 Verheffe ons maatgeluid;
 Maar spreek' met ons uw martelbloed,
 Dat Hij door zijn kracht
 Haar voor 's vijands magt
 En hier en op heel de aard' behoed'.

Gij, Helden Gods! ziet op ons af,
 Hier zingend, biddend op uw graf;
 Hier gingen eens ten hemeltop
 Gods Eng'len juichend af en op,
 En bragten u de kroon,
 En voerden u ten troon,
 En 't ligchaam, dat tot in den dood
 Tempel was geweest
 Van den Heil'gen Geest,
 't Bleef hier ter rust in 's aardrijks schoot.

Maar eens nog, Vrienden van den Heer!
 Eens komen 's hemels Eng'len weêr;
 Aan al de hoeken van 't heelal
 Weerklinkt hun luid bazuingeschal,
 En 't ligchaam uit het stof
 Vaart ook ten hemelhof;
 Geliefde Broeders! hoort ons aan:
 Vraagt, o vraagt, dat wij,
 Dan voor eeuwig blij,
 Met u ter glorie binnengaan.

XXIX.

S M E E K L I E D

TOT ONZE

**GORKUMSCHE MARTELAARS,
ALS BESCHERMHEILIGEN VOOR EEN ZALIGEN DOOD.**

W I J Z E, als Lied XXVII.

Klink' Neêrlands Kerk! uw feestgeschal
 Voor kind'ren van uw grond;
 Voor Gorkums Heilig Broedertal
 Klink' luid uw lofzang rond!
 Ten derden maal kwam 't Eeuwgetij
 Van hun roemruchten dood,
 Toen voor 't geloof die Heldenrij
 Zich God ten offer bood.

Verhef, mijn Kerk van Nederland!
 De glorie ons geschied;
 Want neen! volmaakter offerand
 Dan 't leven is er niet.
 En niet een vlugtig oogenblik
 Schonk hun de zegekroon:
 Eerst lange, bange stervensschrik
 Verwierf hun 't hemelsch loon.

Maar dáárom is hun marteldood
 Zoo kostbaar in Gods oog,
 Spreekt nóg die liefdedaad, zo groot,
 Voor ons bij Hem omhoog;
 Voor óns, want de ónzen waren zij,
 Van landaard, taal en bloed,

En daarom, Neerlands Heldenrij !
 Neem onze hulde en groet.
 Maar vraag ook, dierb're Broederschaar !
 Dat, om uw martelpijn ,
 God ons voor alle kwaad bewaar'
 En we eenmaal mét u zijn ;
 Die in 't geloof zijt voorgegaan ,
 Trouw tot den folterstrik,
 Vraagt, dat ook wij onwrikbaar staan
 Tot d'allerlaatsten snik !
 En daar gij eerst na strijd op strijd
 Uw zegepalmen wont,
 En nieuwe Schutzpatronen zijt
 Voor 's levens jongsten stond :
 O vraagt dan , om uw Jubeluur,
 O vraagt bij Jesus' troon,
 Voor ons een zalig stervensuur
 En 't eeuwig glorieloon.

XXX.

NIEUW PELGRIMSLIED.

OP DE

HH. MARTELAREN VAN GORKUM.

bij de tenleerstukverklaring der onfeilbaarheid van den Paus.

VOOR ONZEN H. VADER.

WIJZE: Kind'ren van Maria!

I.

9 Julij 1572.

† Neerlands Pelgrimscharen!
 Klinke uw lofgeschal
 Voor uw Martelaren,
 Gorkums Heldental.

Zij, als wij, beleden
 Wat Gods Kerk gelooft,
 Doch vooral zij strenden
 Voor haar zichtbaar Hoofd.
 † Neêrlands Pelgrimscharen! enz.

Hem toch zij verkondden
 Als de onwrikb're Rots,
 Hem, met al hun wonden,
 Als 't Orakel Gods! †

Tuigden zij hun Vader,
 In den folterstrik:
 Wij met hen te gader,
 Tot den jongsten snik. †

II.

18 Julij 1870.

† Pelgrims! laato ns melden,
 Wat nu is geschied;
 Zingt van Gorkums Helden
 Met dit nieuwe Lied!

Thans drie honderd jaren,
 Zijn die Strijd'ren Gods
 Neêrlands Martelaren
 Voor Sint Pieters Rots.
 † Pelgrims! laato ns melden, enz.

't Is ook om hun beden,
 Om hun martelpijn,
 Dat wij trouw tot heden
 Rome's kind'ren zijn. †

Onze vad'ren streden
 Voor d' Onfeilb'ren Stoel:
 Wij doen 't met deez' beden,
 In één zielsgevoel. †

Tal van Kruis-Zouaven
 Zond ons Nederland,
 Die der wereld staven,
 Hoe 't voor Rome brandt. †

Dáár, bij 't raadsvergad'ren,
 Wat elk volk gelooft,
 Juichten Neêrlands Vad'ren:

» LEV' 'T ONFEILBAAR HOOFD!"

O hoe vreugdedronken
 Nemen wij het aan,
 't Woord ons toegeklonken
 Uit het Vatikaan. †

» In geloof of zeden
 » Wat de Paus bepaalt:
 » 't Moet nu vast beleden,
 » Dat hij nimmer faalt." †

JULIJ zag de glorie
 Onzer Helden Gods:
 JULIJ die Victorie
 Van Sint Pieters Rots! †

Dankbaar dan nu stroome
 Aller smeekgeschal:
 Dat heel Neêrland kome
 Tot den Herderstal. †

Dat men eind'lijk keere
 Uit de duisternis,
 Van een Vader leere,
 Die onfeilbaar is. †

Voere 't Eeuwgetijde,
 Mart'laars ! van uw dood
 Alwie dolen, blijde
 In den moederschoot. †

Nu, o nu wilt smeeken,
 Dat weêr 't Hoofd der Kerk
 's Vijands magt moog' breken,
 In 't geloof ons sterk' ! †

XXXI.

S M E E K Z A N G

TOT ONZE GORKUMSCHE GELOOFSCHELDEN, BIJ HET DERDE EEUW-
 FEEST VAN HUN MARTELDOD, IN 1872.

G E B E D

VOOR DE PELGRIMS, ONS VADERLAND, ONZE
 MOEDER DE H. KERK EN ONZEN H. VADER.

WIJZE: O Maagd, o schoonheid nooit volpre-
 zen ! en andere melodiën.

Laat nóg, geliefde Pelgrimskoren !
 Laat nóg uw blijde zangen hooren !
 Viert, één van hart en één van geest,
 Het Eeuwtyl onzer Martelaren :
 Het was sinds driemaal honderd jaren,
 Het was hun groot Verwinningsfeest !
 Zij hebben hier geleefd, geleden,
 Hier trouw voor 't kruisgeloof gestreden,
 Zij, hoe verlokt, bedreigd, gehoond,
 Zij hebben 't afgemarteld leven
 Door 't smaadtijk koord voor God gegeven,
 Die thans hun offerand bekroont.
 O ónze Mart'laars ! ónze Broeders !
 Blijft gij ons, Pelgrims, tot behoeders
 En voorspraak in des levens strijd ;

Dat wij, wat vijand moog' bekoren,
 Getrouw aan Jesus toebehooren,
 Met u verwinnen t' allen tijd.

Verwinnaars! aan deez' grond ontsproten,
 Gij onze land- en strijdgenooten!

Bidt om uw dood en offerand,
 Dat ongeloof en dwaling wijke,
 Het kruis weêr alverwinnend prijke
 Door heel uw dierbaar Nederland!

Maar, Helden! uit Gods Kerk geboren,
 U loven, smeeken alle koren

Van 't hier nog strijdend Godsgezin:
 Gij, die voor 't Hoofd dier broederleden,
 Voor aller Vader hebt gestreden,
 O bidt nu, bidt, dat hij verwinnt'.

Wilt, glorierijke Hemelheil'gen!
 Wilt Vader LEO nu beveil'gen,

Als PIUS eens, die naar Gods geest,
 Toen hij op Petrus' zetel troonde,
 U, Gorkums Helden! heilig kroonde,
 En thans deelt in uw Zegefeest.

XXXII.

AFSCHEIDSLIED DER PELGRIMS.

In de kerk vóór het vertrek, en op de terugreis. Zie Lied XXXV.

WIJZE, als het Vaandellied, of het Oostenrijk-
 sche Volkslied.

Heil, o heil ons, Broederleden!

Pelgrims in dit aardsche dal,

Zamen bragten we onze beden

Op het graf van 't Heldental,

En herdachten, hoe zij streden,

In ons dankbaar lofgeschal.

't Was ons, of uit hooger kringen
 Op het plechtig zegefeest,
 Daar een stem tot ons kwam dringen,
 Zoet als van een hemelgeest:
 » Weest ook Jesus' volgelingen,
 » Zóó als wij het zijn geweest!"

Met hun heldenmoed voor oogen,
 Die de wereld overwint,
 Die den kampstrijd heeft voltogen
 En ten einde toe bemind,
 Smeeften we in ons onvermogen:
 » Sterk, o God! uw wankel kind."

Maar gegrift ook is 't daarbinnen: -
 God, die 't hoort, ziet op ons af, -
 Trouw ook willen *wij* beminnen,
 Trouw tot in den dood en 't graf,
 Om de gloriekroon te winnen,
 Die Hij onzen Broeders gaf.

Laat het, dankb're Pelgrimskoren!
 Aan het eind der pelgrimsbaan,
 Laat het aarde en hemel hooren,
 Wat in ons is ongegaan:
 't Zij voor God en mensch gezworen,
 Vast in ons geloof te staan!

Zóó dan spreekt gij: » Amen, Amen!"
 Met de hand op 't hart geleid,
 » In den Heil'gen Naam der namen
 » Van Gods oppermajesteit,
 » Vader, Zoon en Geest te zamen,
 » Amen! in der eeuwigheid."

XXXIII.

HERNIEUWING DER DOOPBELOFTEN.

Bij het kruis op het graf onzer Martelaars; of, vóór het
vertrek, in de kerk bij hunne relikwie.

WIJZE: U, Josef! wijd ik mijnen zang.

Wat eens, toen ik als doopeling
Het leven der genade ontving,
Mijn doopgetuige heeft verzaakt:
Dát zelf, in dankb're liefde ontblaakt,
Dát zweer ik, bij uw graf,
O Mart'laars! plegtig af,
En spreek voor 't kruis, als kind der Kerk,
Ik verzaak, o Heer!
Ik verzaak, o Heer!
Den Satan met bedrijf en werk.

Wat eens, toen ik als doopeling
Geloof en hoop en liefde ontving,
Mijn doopgetuige heeft verklaard:
Dát nu, voor hemel en voor aard',
Dát, Gorkums Heldental!
Dát tuig ik voor 't heelal,
Als kind nog van Gods Heil'ge Kerk:
Ik geloof, o Heer!
Ik geloof, o Heer!
Vermeer 't geloof in woord en werk.

En daar ik eens als doopeling
Een Engel aan mijn zijde ontving,
En Hemelheil'gen tot een wacht,
Die mij gedenken dag en nacht:

Zoo rijz' hun hier mijn dank
 In luiden jubelklank;
 Mijn Engell en mijn Schutzpatroon?
 'k Roep, het hart vol min,
 'k Roep uw bijstand in:
 Beveelt mij aan Maria's Zoon!

Gij, Gorkums Helden! hier gekroond,
 Die nu den Heer uw kampveld toont,
 O dierb're Broeders! hoort ons aan:
 Laat nu uw beê tot Jesus gaan;
 Hoort heel ons Pelgrimstal:
 Elk tuigt hier voor 't heelal,
 In dit hoogheilig oogenblik:
 'k Sterf als kind der Kerk!
 'k Draag haar doopsel-merk!
 O helpt ons tot den jongsten snik.

XXXIV.

Smeekzang voor de Overledenen.

(Zie het Voorberigt en bladz 116.)

WIJZE, als Stabat Mater, en Lied VII.

Luistert, vrome Pelgrimsleden!
 Uit de diepten rijzen beden
 En deez' teed're jammerklagt:
 » Laat ons, laat ons, Welbeminden!
 » Ach bij u toch deernis vinden,
 » Redt ons uit den kerkernacht!"

Met die zielen diep-bewogen,
 Bieden wij vol mededoogen
 Ons gebed tot lavenis;
 Zelv' toch kunnen zij slechts lijden,
 En voor haar is geen bevrijden,
 Eer Gods regt bevredigd is.

Dringt er soms door al dat weenen
 Geen bekende stemklank henen,
 Ouders! kind'ren! echtgenoot!
 » Gij althans, wilt u ontfermen!
 » Laat ons toch niet vruchtloos kermen:
 » Ach, ons lijden is zoo groot!"

Wie ze ook zijn, die duizendtallen,
 Ééne liefde bindt ons allen,
 Ons verlost door 'tzelfde Bloed;
 Wien één Moederkerk het leven,
 Alles, alles heeft gegeven
 En aan d' eigen Disch gevoed.

Wij, door één geloof verbonden,
 Wij, wie 't loochen', wij verkonden:
 's Hemels lichthof duldt geen smet;
 Is een ziel in 's Heeren oogen
 Nog van smet, hoe ligt, omtogen,
 Ach, dan roept ze om ons gebed.

Spot hebt ge in uw lijdensdagen,
 Spot voor dát geloof verdragen,
 Gorkums dierbaar Heldental!
 Daarom rijzen weér op heden
 Nog te vuur'ger onze beden,
 Klinke luid ons stemgeschal!

't Klinkte luid ten eereboete,
 't Rijz' voor u ten gloriegroete,
 En bij God ten zoengebed
 Van ons, Pelgrims, die nog strijden,
 Voor de zielen, die nog lijden,
 Dat Hij ze uit haar smarten redd'.

Mart'laars! paart met ons uw beden
 Voor de ontslapen Pelgrimsleden,
 En wie 't meest verlaten smacht;
 Bidt voor Jesus' Welbeminden,
 Dat zij eindelijk Hem vinden
 In de glorie, die hen wacht.

XXXV.

DANKLIED

aan het einde der Bedevaart.

In de kerk vóór het vertrek, en op de terugreis. Zie Lied XXXII.
 WIJZE, als Lied IX: Lieve Moeder van den Heer!
 en vele andere melodiën.

Pelgrims! rijze uw jubelklank
 Voor het feestheil, ons gegeven;
 Nu 't eenstemmig lied van dank
 Voor de beëvaart aangeheven!
 't Lied van dank bij onze vaan
 Gorkums Heil'gen hooren 't aan.

Dank eerst voor die gaaf en deugd,
 Ons in 't waar Geloof geschonken:
 Hoe is weêr haar vrucht en vreugd
 Duizendvoud ons toegeblonken!
 Één geloof, één Heer, één God:
 Wat geluk, wat zielsgenot!

Allen, als één broederschaar,
 Zijn we in de ééne Kerk vereenigd,
 Die ons sterkt in zielsgevaar
 En ook aller smarten lenigt :
 Moeder, zij, voor wie hier strijdt,
 Of in 't lout'rend vuur nog lijdt.

Wat geluk, haar zichtbaar Hoofd
 Trouw, als kind'ren, aan te hangen ;
 Wat genot, voor wie gelooft,
 Aller Heer in 't hart te ontvangen :
 Één geloof, één hoop, één min
 Maakt ons tot één huisgezin !

De ééne Heer, der Heil'gen loon,
 Hij is ons ten spijs en leven ;
 Zetelt op zijn liefdetroon,
 Om zich staag aan ons te geven :
 Zoo blijft priester en altaar
 Voor de Hem getrouwe schaar.

Aarde en hemel zijn vereend
 Aan des Heeren outertreden ;
 Daar ook rust het vroom gebeent
 Van zijn reeds gekroonde Leden :
 En omhoog, daar smeekt hun bloed,
 Dat zijn liefde ook ons behoed'.

Op dien heil'gen martelgrond,
 Waar zij voor hun Meester stierven,
 Waar hun aller kruisgalg stond
 En zij de eerekroon verwierven :
 Daar, op 't veld der offerand,
 Is weér ons geloof ontbrand.

Daar, op die genade-steê,
 Daar verdubbelde ons vertrouwen,
 Dat ook wij eens, op hun beê,
 In hun glorie hen aanschouwen,
 Als, na 's levens pelgrimsvaart,
 God ons oproept van deze aard'.

Luid dan rijze uw jubelklank !
 Maar, bij 't feestgenot van heden,
 Bidt ook, bidt uit liefde en dank
 Voor de ontslapen Pelgrimsleden :
 Geef, Heer ! in uw aangezigt,
 Geef hun zielen 't eeuwig licht.

XXXVI.

AFSCHEIDSGROET.

BIJ EN OP DE TERUGREIS.

WIJZE, als het Angelus-lied, in het Zondagsblad
 der H. Familie van 12 Nov. 1876.

EENIGEN.

Ter heilige stede,
 bij 't roemrijke graf,
 Daar daalde op uw bede
 Gods zegening af.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 die trouw ons behoedt,
 O Mart'laars ! nu
 deez' dankbare groet.

EENIGEN.

Daar smeekten wij weder
 en zongen uw lof:
 Gij zaagt op ons neder
 van 't hemelsche hof.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 die sterkt in den strijd,
 O Mart'laars! nu
 deez' hulde gewijd.

EENIGEN.

Wij, vol van vertrouwen,
 wij keeren nu weêr:
 Gij blijft ons aanschouwen
 en bidt bij den Heer.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 gij troosters in smart!
 O Mart'laars! nu
 ons minnende hart.

EENIGEN.

Gij bidt om Gods zegen
 in al onzen nood,
 Op al onze wegen,
 in 't uur van den dood.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 vol liefde en vol magt,
 Zij, Mart'laars! nu
 ons afscheid gebragt.

EENIGEN.

Doch eerst nog een bede
 voor de onzen gedaan,
 Die reeds in Gods vrede
 van hier zijn gegaan.

ALLEN.

Met u, met u
 behage onze beë:
 » Geef, Heer ! hun nu,
 » geef d' eeuwigen vreë.

EENIGEN.

Nog wenden wij de oogen
 naar 't minnelijk oord,
 Waar God in meêdoogen
 ons smeeken verhoort.

ALLEN.

Aan u, aan u,
 die trouw ons behoedt,
 O Mart'laars ! nu
 deez' dankbare groet.

INHOUD.

Bladz.

Voorbericht, door den Lezer wel op te merken. v

INLEIDING.

1. Onderrigt over de volgende Novenen. 1
2. De 9e Julij 1867 te Brielle. 8

GESCHIEDENIS.

1. Levensschets der HH. XIX Martelaren van Gorkum. 13
2. Hun lijden van den 27ⁿ tot den 30ⁿ Junij. 25

NOVENEN.

EERSTE NOVENE.

Naar de negen laatste lijdensdagen onzer
Martelaars, van den 1ⁿ tot den 9ⁿ Julij.

DINGSDAG, 1 Julij. — Zij lijden met offervaardigen
heldenmoed voor hun geloof. 33

WOENSDAG, 2 Julij. — Feest van Maria-Bezoek.
— De H. Leonardus, vooral om zijne verheerlijking
van Maria, met allen ter dood gezocht. 36

DONDERDAG, 3 Julij. — Onze Martelaars zijn, in
hunne ootmoedigheid, vol wantrouwen op zich zel-
ven, vol vertrouwen op God. 39

VERIJDAG, 4 Julij. — Het kwaad verwint tot hooger goed. 41

ZATURDAG, 5 Julij. — Vurige liefde van onze Martel-
laren voor het heil der zielen. 43

ZONDAG, 6 Julij. — Jammerlijke toestand der afval-
ligen van het geloof. 45

MAANDAG, 7 Julij. — Het veelvuldig en heldhaftig
lijden onzer Martelaren. 47

DINGSdag, 8 Julij. — Hun strijd tegen vele rlei verleiding.	52
WOENSDAG, 9 Julij. — Driedubbele overwinning, over foltering, verleiding en afval.	57

TWEEDE NOVENE.

Op de geloofswaarheden, door onze Martelaars beleden, en de voornamen deugden, door hen beoefend.

EERSTE DAG. Dingsdag. — Gebed vóór elke oefening.	62
Dankbaarheid voor de genade des geloofs. . . .	62
TWEEDE DAG. Woensdag. — Dankbare liefde voor onze Moeder de H. Kerk.	65
DERDE DAG. Donderdag. — Kinderlijke liefde voor onzen H. Vader.	67
VIERDE DAG. Vrijdag. — Ijver voor de zielen. .	70
VIJFDE DAG. Zaterdag. — Dikwerf en godvruchtig biechten.	72
ZESDE DAG. Zondag. — Levendig geloof in het H. Sakrament.	74
ZEVENDE DAG. Maandag. — Godsvrucht tot Maria.	77
ACHTSTE DAG. Dingsdag. — Geest van gebed. .	80
NEGENDE DAG. Woensdag. — De genade van volharding en een zaligen dood.	83

DERDE NOVENE.

(Zie de Inleiding, bladz. 3.)

De Litanie der HH. Martelaren van Gorkum.	86
---	----

VIERDE NOVENE.

(Zie de Inleiding, bladz. 3.)

Negental gebeden van eereboete.	91
---	----

VIJFDE NOVENE.

(Zie de Inleiding, bladz. 4.)

Gemakkelijke Novene voor diegenen welke niet kunnen lezen.	97
(Zie nog eene Novene, bladz. 120.)	

GEBEDEN.

I.

1. De Lofzang Te Deum, met de verzen en gebeden.	99
2. Smeekgebed tot de H. Maagd. Salve Regina.	102
3. Gebed tot de Moeder van smarten. Interveni at.	103
4. Lof op den marteldood der HH. Apostelvorsten Petrus en Paulus. Ibi Neronis feritas.	104
5. De Litanie van Alle Heiligen. (Met het Latijn.)	105
6. Kerkelijk gebed, bij de besproeiing van het volk met gewijd water, en bij ziekenbedieningen. Asperges. Zeer gevoelig als Huiszegen te gebruiken.	115
7. Smeekgebed voor de Overledenen. De profundis.	116
8. Gebed op het graf onzer HH. Martelaars.	118
9. Gebeden, bij eene relikwie onzer Martelaren, of op hun graf te gebruiken. (Ook dienstig voor eene Novene bij besmettelijke ziekte en alle behoefte.)	120
10. Gebeden voor onzen H. Vader den Paus. De Litanie van de H. Maagd Maria. (Met het Latijn.)	124

II.

11. Morgengebed.	127
12. Avondgebed.	129
13. De Mis der HH. Martelaren van Gorkum.	133

BIECHTGEBEDEN.

14. I. Vóór de Biecht.	147
--------------------------------	-----

	Bladz.
15. II. Andere oefening vóór de Biecht.	147
16. Na de Biecht.	149

COMMUNIEGEBEDEN.

17. I. Vóór de H. Communie.	150
18. II. Andere voorbereiding tot de H. Communie.	151
19. III. Andere oefening vóór de H. Communie.	152
20. Na de H. Communie.	153

BIJ HET ALLERHEILIGSTE SAKRAMENT,

IN DE H. MIS, IN VESPERS, OF LOF.

21. Verschillende oefeningen.	154
22. Akten van eerherstel.	155
23. Hulde aan het H. Sakrament, in vereeniging met onze Gorkumsche Martelaars.	155

GEBEDEN VOOR VERSCHILLENDE OMSTANDIGHEDEN.

24. Akte van onderwerping of berusting in Gods heiligen wil, als ons gebed geene verhooring schijnt te vinden.	158
25. Bij verhooring van gebed.	159
26. Gebed van ouders of oversten voor kinderen, of de hun toevertrouwde jeugd.	159
27. Gebed voor kweekelingen van het Heiligdom, of die het wenschen te worden.	160
28. Gebeden om een zaligen dood voor ons zelve of voor anderen. (Zie het Voorberigt.)	161
29. Voor de zondaars in doodstrijd.	162
30. Algemeen gebed der Pelgrims voor hunne Pro- cessie.	163

GEZANGEN.

I.

I. Loflied aan de Moeder van barmhertigheid. Salve Regina.	165
---	-----

II. Kerkhymne van de HH. Apostelen Petrus en Paulus. <i>Decora lux.</i>	166
III. Jubellied op het XVIII ^e Eeuwfeest der HH. Apostelen Petrus en Paulus, dag der Heiligverklaring onzer Martelaars, in 1867.	167
IV. Kerkhymne van Alle Heiligen. — <i>Placare, Christe, servulis.</i> — Ten eerherstel.	169
V. Jubellied aan de HH. Martelaren van Gorkum.	170
VI. Lofzang aan de HH. Martelaren van Gorkum.	171
VII. Smeekzang tot de HH. Martelaars van Gorkum.	173
VIII. Pelgrimslied ter eere der HH. Martelaars v. G. Op de heenreis, en ook vóór 't opgaan naar het graf. (Zie Lied XXVI.).	175
IX. Eereboete-lied (Zie Lied XXII en XXVIII.)	177

II.

X. Morgenlied. <i>Jam lucis orto sidere.</i>	179
XI. Avondlied. <i>Te lucis ante terminum.</i>	180
XII. Danklied na de H. Mis.	180
XIII. Akten van Geloof, Hoop, Liefde en Berouw.	181
XIV. Jesus' zoete gedachtenis. <i>Jesu dulcis.</i>	183
XV. Akten vóór de H. Communie.	184
XVI. Akten na de H. Communie.	185
XVII. Kerkhymne van het H. Sakrament. <i>Verbum supernum.</i> Vóór of na de H. Communie, of bij het Allerheiligste.	186
XVIII. Lofzang aan het H. Sakrament.	187
XIX. Op St. Pieters-Stoel te Rome. <i>Quodcumque.</i>	190
XX. Klaagzang tot de Engelen en Heiligen in den hemel. Teedere verzuchtingen enz.	190
XXI. Smeeklied tot onze HH. Martelaars, als onze geliefde Beschermers.	192
XXII. Smeekzang tot onze Gorkumsche Martelaars, als Patroonheiligen.	193

XXIII. Kerkhymne op HH. Martelaars. Rex. . .	195
XXIV. Kerklied op HH. Martelaars. Sanctorum. . .	195
XXV. Kerkhymne op een Martelaar. Deustorum . . .	197
III.	
XXVI. Lied op onze Bedevaart. — Op de heenreis, en ook vóór 't opgaan naar het graf. (Zie Lied VIII.)	198
XXVII. Bij het naderen van den Briel.	200
XXVIII. Lof- en Smeeklied op het graf onzer HH. Martelaren. (Zie Lied IX en XXII.) . . .	202
XXIX. Smeeklied tot onze Mart., als Bescherm- heiligen voor een zaligen dood.	204
XXX. Nieuw Pelgrimslied op de HH. Martelaren van Gorkum, bij de tenleerstukverklaring der onfeilbaarheid van den Paus, in 1870.	205
Voor onzen H. Vader.	
I.—9 Julij 1572.	205
II.—18 Julij 1870.	206
XXXI. Smeekzang tot onze Gorkumsche geloofs- helden, bij het Derde Eeuwfeest van hun marteldood, in 1872. — Gebed voor de Pelgrims, ons Vaderland, onze Moeder de H. Kerk en onzen H. Vader.	208
XXXII. Afscheidslied der Pelgrims. — Vóór het ver- trek en op de terugreis. (Zie Lied XXXV.) . . .	209
XXXIII. Hernieuwing der Doopbeloften. — Bij het kruis op het graf; of, vóór het ver- trek, in de kerk. (Zie Lied XXVIII.) . . .	211
XXXIV. Smeekzang voor de Overledenen.	213
XXXV. Danklied aan het einde der Processie. Vóór het vertrek en op de terugreis. (Zie Lied XXXII.)	215
XXXVI. Afscheidsgroet. — Bij en op de terugreis.	217

ladz.
195
195
197

198
200

202

204

205

205
206

208

209

214
213

215
217

